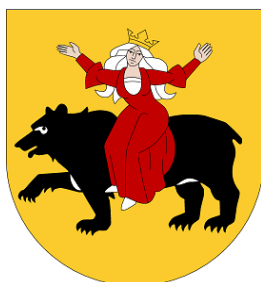

Tytuł opracowania

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU
OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA
TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO
ZA LATA 2023-2024**

Zamawiający

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki
ul. Polskiej Organizacji Wojskowej 10/16
97-200 Tomaszów Mazowiecki

Wykonawca

EKO-EKSPERT Klaudia Pająk
Osiedle Leśne 7B/121
62-028 Koziegłowy (k. Poznania)
e-mail: eko.ekspert.klaudia.pajak@gmail.com
tel.: 782 646 604

Data opracowania

PAŹDZIERNIK 2025

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP.....	3
1.1. Przedmiot i podstawa prawna opracowania	3
1.2. Metodyka i cel opracowania	3
2. SZCZEGÓŁOWA REALIZACJA ZADAŃ POŚ W LATACH 2023-2024	3
3. SYNTETYCZNE PODSUMOWANIE REALIZACJI POŚ W LATACH 2023-2024	
WEDŁUG OBSZARÓW INTERWENCJI	50
3.1. Obszar interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza	50
3.2. Obszar interwencji: zagrożenia hałasem	54
3.3. Obszar interwencji: pola elektromagnetyczne (PEM).....	55
3.4. Obszar interwencji: ochrona wód i gospodarka wodno-ściekowa.....	55
3.5. Obszar interwencji: gleby i powierzchnia ziemi	58
3.6. Obszar interwencji: gospodarka odpadami.....	59
3.7. Obszar interwencji: zasoby przyrodnicze.....	61
3.8. Obszar interwencji: zagrożenia poważnymi awariami.....	63

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot i podstawa prawna opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest „Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Tomaszowa Mazowieckiego za lata 2023-2024”.

Podstawę prawną sporządzenia Raportu stanowi art. 18 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r., poz. 647 ze zm.), zgodnie z którym organ wykonawczy gminy ma obowiązek sporządzania raportu z wykonania programu ochrony środowiska co 2 lata i przedkładania go Radzie Gminy. Następnie raport przekazywany jest przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta do odpowiednich instytucji wyższego szczebla – tj. do właściwego ministra, organu wykonawczego województwa lub powiatu.

1.2. Metodyka i cel opracowania

Niniejszy raport sporządzono zgodnie z art. 18 ust. 2 i 3 ustawy – Prawo ochrony środowiska, który nakłada na gminy obowiązek okresowego przedstawiania organom stanowiącym informacji o realizacji lokalnych programów ochrony środowiska. Celem raportu jest przedstawienie rzeczywistego stanu wdrażania „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Tomaszowa Mazowieckiego” w latach 2023-2024.

Zakres informacji prezentowanych w dokumencie odpowiada strukturze Programu i obejmuje przede wszystkim szczegółowy opis zrealizowanych zadań w poszczególnych obszarach interwencji środowiskowej. Uwzględniono stan zaawansowania działań, ich charakter rzeczowy, instytucjonalny i organizacyjny, a także wskazano podstawowe efekty środowiskowe oraz administracyjne wynikające z realizacji zadań.

Dla zapewnienia przejrzystości i ułatwienia interpretacji przedstawionych treści, raport zawiera również syntetyczne zestawienia w formie graficzno-opisowej (fiszki), prezentujące najważniejsze kierunki interwencji i rezultaty podejmowanych działań – oddzielnie dla każdego obszaru tematycznego. Ujęcia te pełnią funkcję podsumowującą i stanowią uzupełnienie materiału analityczno-opisowego zawartego w treści zasadniczej.

Opracowanie powstało na podstawie informacji pozyskanych z wielu źródeł, w tym od jednostek organizacyjnych i spółek Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki oraz innych podmiotów zaangażowanych w realizację działań zapisanych w Programie. Dane zostały uporządkowane, zweryfikowane i poddane ocenie merytorycznej pod kątem ich znaczenia dla realizacji celów środowiskowych.

Raport ma na celu nie tylko spełnienie obowiązku sprawozdawczego, ale również dostarczenie rzetelnej podstawy do planowania dalszych działań środowiskowych, oceny skuteczności wdrażanej polityki oraz wskazania obszarów wymagających intensyfikacji działań lub korekty przyjętych kierunków interwencji.

2. SZCZEGÓŁOWA REALIZACJA ZADAŃ POŚ W LATACH 2023-2024

Szczegółowy opis przyjętych do realizacji zadań w latach 2023-2024 w ramach „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Tomaszowa Mazowieckiego” przedstawiono w kolejnej tabeli. Dla każdego zadania wskazano zakres rzeczowy, podmiot odpowiedzialny za realizację, rok wykonania oraz – w miarę dostępności – informacje dotyczące poniesionych kosztów i źródeł finansowania.

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024

Tabela 1. Opis realizacji zadań zaplanowanych do wykonania w ramach „Programu Ochrony Środowiska” w latach 2023-2024

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
OBSZAR INTERWENCJI: OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA			
1.	Termomodernizacja (modernizacja energetyczna) budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej	Zrealizowane	PODMIOT REALIZUJĄCY: TOMASZOWSKIE TOWARZYSTWO BUDOWNICTWA SPOŁECZNEGO ➤ W 2023 r. zakończono realizację zadania pn. „Termomodernizacja budynku przy ul. Murarskiej 2/4 w Tomaszowie Mazowieckim”, współfinansowanego ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014–2020. Zakres przedsięwzięcia obejmował opracowanie dokumentacji projektowej dotyczącej docieplenia obiektu oraz modernizacji systemu grzewczego, a następnie wykonanie robót budowlanych i instalacyjnych. W ramach zadania przeprowadzono: modernizację systemu ogrzewania i ciepłej wody użytkowej, w tym budowę dwufunkcyjnego węzła cieplnego wraz z instalacjami centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej, wymianę pionów zimnej wody użytkowej i kanalizacji sanitarnej, montaż brakujących kanałów wentylacji grawitacyjnej, docieplenie ścian zewnętrznych budynku wraz z robotami towarzyszącymi, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej w częściach wspólnych obiektu. Realizacja inwestycji przyczyniła się do poprawy efektywności energetycznej budynku oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza poprzez likwidację 24 indywidualnych pieców węglowych i zastąpienie ich systemem zasilanym z miejskiej sieci ciepłowniczej. ➤ W 2023 r., w wyniku przeprowadzonego postępowania przetargowego, wyłoniono wykonawcę robót dla zadania pn. „Termomodernizacja budynku przy ul. Stolarskiej 9 w Tomaszowie Mazowieckim”. Obiekt stanowi własność Spółki. Realizację robót rozpoczęto w lipcu 2023 r., a zakończono 31 marca 2024 r. Dla zapewnienia montażu finansowego inwestycji Spółka podjęła działania w zakresie optymalizacji źródeł finansowania. W maju 2023 r., po uzyskaniu zgody WFOŚiGW w Łodzi i podpisaniu aneksu do umowy pożyczkowej dotyczącej zadania „Termomodernizacja budynków mieszkalnych wraz z wykonaniem instalacji sanitarnych na posesji przy ul. Farbiarskiej 18 i Farbiarskiej 18a w Tomaszowie Mazowieckim”, złożono wniosek o umorzenie części pożyczki w kwocie 352 737,15 zł, z przeznaczeniem całości środków z umorzenia na nowe zadanie przy ul. Stolarskiej 9. Równolegle złożono: wniosek o premię i grant termomodernizacyjny do Banku Ochrony Środowiska (możliwość uzyskania łącznie do 36% dofinansowania kosztów prac termomodernizacyjnych), wniosek o grant OZE do Banku Gospodarstwa Krajowego (dofinansowanie do 50% kosztów montażu instalacji fotowoltaicznej). W 2024 r. Spółce przyznano dofinansowanie: 576 683,26 zł w ramach premii i grantu termomodernizacyjnego, 62 647,50 zł w ramach grantu OZE. Łączna wartość przyznanego wsparcia dotacyjnego wyniosła 639 330,76 zł. Środki te przeznaczono na realizację kompleksowych prac termomodernizacyjnych budynku, a w części energetycznej – na montaż instalacji fotowoltaicznej objętej grantem OZE. Wartość całkowita prac remontowo-inwestycyjnych wyniosła 1 459 430,79 zł.

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			➤ W 2023 r. zrealizowano zadanie polegające na montażu instalacji gazowej w budynku przy ul. Św. Antoniego 35 w Tomaszowie Mazowieckim. Inwestycja miała na celu zastąpienie dotychczasowych, nieefektywnych źródeł ciepła opalanych paliwem stałym nowoczesnym systemem grzewczym zasilanym gazem ziemnym. W wyniku realizacji przedsięwzięcia zlikwidowano 13 indywidualnych pieców węglowych, co przyczyniło się do znaczącej poprawy jakości powietrza w otoczeniu budynku oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń, w tym pyłów i dwutlenku węgla. Łączny koszt inwestycji wyniósł 348 655,07 zł. ➤ W 2024 r. zrealizowano zadanie polegające na wykonaniu instalacji gazu ziemnego wraz z montażem dwufunkcyjnych kotłów gazowych w budynku wielorodzinnym przy ul. Zgorzeleckiej 43 w Tomaszowie Mazowieckim. Prace objęły zmianę sposobu ogrzewania w 10 lokalach mieszkalnych o łącznej powierzchni 408,85 m². W wyniku inwestycji zlikwidowano 13 pieców na paliwo stałe, zastępując je systemem zasilanym gazem ziemnym. Przedsięwzięcie przyczyniło się do poprawy efektywności energetycznej budynku, ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz podniesienia komfortu użytkowania lokali. <u>PODMIOT REALIZUJĄCY: SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA „PRZODOWNIK”</u> ROK 2023: ➤ Regulacja istniejących instalacji centralnego ogrzewania poprzez montaż grzejnikowych zaworów termostatycznych oraz zaworów powrotnych w budynkach zlokalizowanych przy ulicach: Szarych Szeregów 1 i 3/5, Dzieci Polskich 25, 33 i 35, Skorupki 10 i 13/15. ➤ Wykonanie przyłącza ciepłowniczego do węzła zasilającego dwa budynki mieszkalne wielorodzinne Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Skorupki 1/3. ➤ Docieplenie stropodachu w budynkach zlokalizowanych przy ulicach: Dzieci Polskich 1, 5, 7, 15, 17, 19, 25, 25A, 27, 33, 35, 43 oraz 47/49, Ostrowskiego 8/10, 16, 18 oraz 20, Bohuszewiczówny 4, Szarych Szeregów 3/5 i 7, Dubois 2 i 4, Kombatantów 11/13 i 15, Skorupki 10 i 13/15, Bardowskiego 2 i 4, Mielczarskiego 2 i 4, Wróblewskiego 3, Kwiatowej 3, Hożej 2/4, Głowackiego 35/37 oraz 39/43, Wandy Panfil 5 i 20, Granicznej 21, 23 i 27/29, Doktora Jana Serafina Rodego 3 i 5, 11 Listopada 19, Ogrodowej 7/9 i 15/17, Niskiej 16, Synów Pułku 4 i 5/7, Sterlinga 2 i 4/6, Benniego 3, 4, 5, 6 i 7. ➤ Docieplenie fragmentów elewacji w budynku zlokalizowanym przy ulicach: Sterlinga 2 i 4/6, Benniego 3 i 7. ➤ Docieplenie fragmentów ścian szczytowych w budynkach zlokalizowanych przy ulicach: Strzeleckiej 8, Sterlinga 9 i 11, Synów Pułku 1/3, Ogrodowej 36/40, Rode 7, Sterlinga 3, 5, 7 i 10, Benniego 3, 5 i 7. ROK 2024: ➤ Termomodernizacji poddano 19 budynków należących do zasobów Spółdzielni Mieszkaniowej „Przodownik” w następujących zakresach i lokalizacjach w Tomaszowie Mazowieckim:

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			➤ poprzez uzupełnienie istniejącego w budynku ocieplenia stropodachu o pow. 345 m² metodą wdmuchiwania granulatu celulozy w bloku nr 4 przy ul. Hożej 5/7 – koszt 19 524,24 zł; ➤ poprzez docieplenie styropianem elementów elewacji budynków o łącznej pow. 3 970,5 m²: ➤ blok nr 8 przy ul. Sterlinga 3 – koszt realizacji 63 203,18 zł, ➤ blok nr 10 przy ul. Św. Antoniego 93 – koszt realizacji 106 000,00 zł, ➤ blok nr 51 przy ul. Sikorskiego 10 – koszt realizacji 80 100,00 zł, ➤ blok nr 6 przy ul. Głowackiego 39/43 – koszt realizacji 174 900,00 zł, ➤ blok nr 53 przy ul. Zamenhofa 3 – koszt realizacji 67 501,32 zł, ➤ blok nr 1 przy ul. Rode 1 – koszt realizacji 86 433,30 zł, ➤ blok nr 2 przy ul. Rode 3 – koszt realizacji 86 433,30 zł, ➤ blok nr 9 przy ul. Sterlinga 1 – koszt realizacji 73 279,49 zł, ➤ blok nr 2 przy ul. Strzeleckiej 8 – koszt realizacji 53 500,00 zł, ➤ blok nr 3 przy ul. Strzeleckiej 10 – koszt realizacji 53 500,00 zł, ➤ blok nr 6 przy ul. Mazowieckiej 5 – koszt realizacji 53 500,00 zł, ➤ blok nr 23 przy ul. Sterlinga 11 – koszt realizacji 59 101,84 zł, ➤ blok nr 51 przy ul. Zamenhofa 5 – koszt realizacji 84 752,06 zł, ➤ blok nr 5 przy ul. Małkowskich 1 – koszt realizacji 85 223,28 zł, ➤ blok nr 5 przy ul. Mazowieckiej 3 – koszt realizacji 53 500,00 zł, ➤ blok nr 49 przy ul. Sikorskiego 12 – koszt realizacji 139 000,00 zł, ➤ blok nr 81 przy ul. Wandy Panfil 16 – koszt realizacji 78 000,00 zł, ➤ blok nr 1A przy ul. Granicznej 41/43 – koszt realizacji 202 000,00 zł. PODMIOT REALIZUJĄCY: SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA „GROTA” ➤ W 2023 r. przeprowadzono termomodernizację przegród zewnętrznych w budynkach zlokalizowanych przy ulicach: Św. Antoniego 32 i 34, Nadrzecznej 45, Wiejskiej 35 oraz Chemików 3 w Tomaszowie Mazowieckim. Zakres prac obejmował docieplenie ścian zewnętrznych wraz z niezbędnymi robotami towarzyszącymi. Realizacja przedsięwzięcia przyczyniła się do ograniczenia strat ciepła, poprawy efektywności energetycznej budynków, obniżenia kosztów eksploatacyjnych oraz redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza.
2.	Wymiana przestarzałych źródeł grzewczych	Zrealizowane	PODMIOT REALIZUJĄCY: WFOŚiGW W ŁÓDZI, MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI ➤ W latach 2023-2024 na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego kontynuowano realizację rządowego programu „Czyste Powietrze”, którego celem jest poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń powstających w wyniku spalania paliw stałych. Program obejmuje m.in. wymianę nieefektywnych źródeł ciepła, termomodernizację budynków oraz wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, co prowadzi do ograniczenia strat ciepła, zmniejszenia zużycia paliwa i redukcji emisji substancji szkodliwych do środowiska.

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024**

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			<u>Realizacja programu „Czyste Powietrze” - stan na 31.12.2023 r.:</u> ➤ liczba złożonych wniosków: 1 122, ➤ liczba zawartych umów: 979, ➤ liczba zrealizowanych przedsięwzięć: 607, ➤ kwota wypłaconych dotacji: 6 981 483,10 zł. <u>Realizacja programu „Czyste Powietrze” - stan na 31.12.2024 r.:</u> ➤ liczba złożonych wniosków: 1 410, ➤ liczba zawartych umów: 1 201, ➤ liczba zrealizowanych przedsięwzięć: 780, ➤ kwota wypłaconych dotacji: 10 272 972,21 zł. <u>Program „Ciepłe Mieszkanie”:</u> ➤ W dniu 20.06.2024 r. została podpisana umowa pomiędzy Gminą Miasto Tomaszów Mazowiecki i Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi o dofinansowanie w ramach programu priorytetowego „Ciepłe Mieszkanie”. W ramach programu mieszkańcy miasta posiadający lokale w budynkach wielorodzinnych mają możliwość wymiany źródeł ciepła oraz wykonanie zadań termomodernizacyjnych. Umowa przewiduje 103 beneficjentów końcowych, a kwota przeznaczona na realizację tego zadania wynosi 3 521 500 zł. W ramach programu w 2024 roku podpisano 2 umowy o dofinansowanie z beneficjentami końcowymi. Zadanie to będzie kontynuowane w 2025 roku. <u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> ➤ Wykonanie przyłącza gazowego i modernizacja kotłowni – Szkoła Podstawowa nr 7, ul. Ludwiskowska 113/115 - w 2024 r. zrealizowano zadanie polegające na budowie wewnętrznej i zewnętrznej instalacji gazu ziemnego, wymianie kotłów w dwóch kotłowniach szkolnych oraz podłączeniu urządzeń gazowych w kuchni szkolnej. Zapewniono nadzór inwestorski. Wydatki wyniosły 272 656,59 zł. Przedsięwzięcie poprawiło bezpieczeństwo i efektywność eksploatacji źródeł ciepła w obiekcie oświatowym. ➤ Zaprojektowanie i wykonanie kompaktowych węzłów cieplnych – basen i Szkoła Podstawowa nr 12, ul. Wiejska 29/31 - w 2024 r. wykonano prace projektowo-budowlane związane z montażem kompaktowych węzłów cieplnych zasilanych z istniejącego, wysokoparametrowego przyłącza zewnętrznej sieci ciepłowniczej Zakładu Gospodarki Ciepłowniczej. Węzły zapewniają dostawę ciepła do basenu oraz SP nr 12. Koszt realizacji wyniósł 297 448,07 zł. Efektem jest zwiększenie niezawodności zasilania i optymalizacja zużycia energii cieplnej. ➤ Wymiana kotła olejowego – Dzielnicowy Ośrodek Kultury, ul. Gminna 37/39 - 2024 r. zdemonstrowano wyeksploatowany kocioł i zamontowano nowy kondensacyjny kocioł olejowy Vitorodens 200-T z palnikiem Vitoflame 300 typu VHG (18-33 kW), wyposażony w regulator pogodowy Vitotronic 200. Zastosowano wymienniki Inox-Radial ze stali nierdzewnej i powierzchnię

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024**

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			grzewczą Eutectoplex, co zwiększa trwałość i sprawność urządzenia (sprawność znormalizowana 103%). Całkowity koszt wyniósł 75 000,00 zł. Modernizacja obniżyła koszty eksploatacyjne i poprawiła parametry pracy instalacji c.o. i c.w.u. w obiekcie. ➤ Gminny program ograniczania niskiej emisji – nabór 2024 - nabór ogłoszono 1 czerwca 2024 r. Mieszkańcy mogli uzyskać dofinansowanie z budżetu Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki na wymianę nieekologicznych źródeł ciepła. Złożono 31 wniosków, z czego 27 rozliczono prawidłowo. Łączna kwota wypłaconych dotacji wyniosła 112 538,00 zł. Program przyczynia się do ograniczenia niskiej emisji w sektorze komunalno-bytowym.
3.	Rozbudowa, przebudowa i modernizacja systemu gazowniczego w celu zapewnienia jego bezawaryjnego funkcjonowania oraz umożliwienia przyłączania nowych odbiorców	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: POLSKA SPÓŁKA GAZOWNICTWA SP. Z O.O.</u> ➤ W latach 2023-2024 na obszarze miasta zrealizowano łącznie 6 305 m nowych odcinków sieci gazowej oraz wykonano 230 nowych przyłączy gazowych. W podziale na lata: w 2023 r. powstało 5 831 m sieci i 175 przyłączy, a w 2024 r. – 474 m sieci i 55 przyłączy. ➤ Zrealizowany zakres rozbudowy poprawia dostępność paliwa gazowego dla mieszkańców i podmiotów gospodarczych, wspiera proces odchodzenia od wysokoemisyjnych źródeł ciepła oraz przyczynia się do ograniczenia niskiej emisji na terenie miasta.
4.	Rozbudowa i modernizacja systemów ciepłowniczych	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: ZGC W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM SP. Z O.O.</u> ROK 2023: ➤ Sieć systemu ciepłowniczego zbudowana jest jako pierścieniowo-promieniowa i obejmuje południową część miasta Tomaszowa Mazowieckiego. Praktycznie cała miejska sieć jest siecią wysokoparametrową. Stan na koniec 2023 roku: długość sieci wraz z przyłączami to 37 406 m, w tym 22 557 m w technologii preizolowanej. ➤ Całość nakładów poniesionych na inwestycje w infrastrukturę ciepłowniczą w 2023 r. zamknęła się kwotą 30 tys. zł. Składało się na to rozpoczęcie wykonania jednego przyłącza ciepłowniczego do budynku wielorodzinnego przy ulicy Zgorzelickiej 13/15 - wartość nakładów poniesionych 13 tys. zł. Zakończono również prace wykończeniowe dotyczące budowy przyłącza ciepłowniczego do budynku wielorodzinnego przy ulicy Murarskiej 2/4 - wartość nakładów 17 tys. zł. ROK 2024: ➤ Stan na koniec 2024 roku: długość sieci wraz z przyłączami to 37 422 m, w tym 22 573 m w technologii preizolowanej. ➤ Całość nakładów poniesionych na inwestycje w infrastrukturę ciepłowniczą w 2024 r. zamknęła się kwotą 18 tys. zł. Składało się na to zakończenie wykonania jednego przyłącza ciepłowniczego do budynku wielorodzinnego przy ulicy Zgorzelickiej 13/15. <u>PODMIOT REALIZUJĄCY: SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA „PRZODOWNIK”</u> ➤ W 2023 r. wykonano przyłącze ciepłownicze do węzła zasilającego dwa budynki mieszkalne wielorodzinne Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Ks. Skorupki 1/3. ➤ W 2024 r. wykonano przyłącze ciepłownicze do budynku żłobka przy ul. Kombatantów 5.

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
5.	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (energetyka prosumencka)	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: ZGWK W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM SP. Z O.O.</u> ➤ Samowystarczalność energetyczna – instalacje fotowoltaiczne na obiektach ZGWK (ujęcie wody Białobrzegi, ul. Wilcza 83; siedziba Spółki, ul. Kępa 19) - w 2023 r. Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. zakończył inwestycje ukierunkowane na osiągnięcie samowystarczalności energetycznej poprzez uruchomienie własnych źródeł wytwórczych opartych na technologii fotowoltaicznej. Zrealizowano gruntowe instalacje PV o mocy do 50 kW każda na dwóch obiektach: ujęciu wody w Białobrzegach (ul. Wilcza 83) oraz w siedzibie Spółki (ul. Kępa 19). Przedsięwzięcie zmniejsza zapotrzebowanie na energię elektryczną z zewnętrznej sieci i ogranicza koszty eksploatacyjne. ➤ Gospodarka o obiegu zamkniętym na oczyszczalni ścieków – przygotowanie dokumentacji i prace przygotowawcze - w 2023 r. rozpoczęto działania przygotowawcze do wdrożenia na oczyszczalni ścieków modelu gospodarki o obiegu zamkniętym, z priorytetem poprawy efektywności energetycznej. Opracowywana dokumentacja obejmuje koncepcję biogazowni wraz z rozbudową węzła przeróbki osadu w celu pozyskania biogazu na potrzeby energetyczne, a także rozwiązania umożliwiające odzysk surowców organicznych i mineralnych w procesie fermentacji oraz odzysk wody z końcowego strumienia biologicznie oczyszczonych ścieków. Efektem będzie zintegrowany system zagospodarowania osadów i surowców wtórnych, wspierający samowystarczalność energetyczną obiektu. <u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MZK W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM SP. Z O.O.</u> ➤ W 2023 r. Miejski Zakład Komunikacyjny w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. zrealizował zadanie pn. „Montaż instalacji fotowoltaicznej o mocy 13,65 kW wraz z konstrukcją wsporczą” na terenie bazy przy ul. Warszawskiej 109/111. Inwestycja stanowi kontynuację rozbudowy własnych źródeł wytwórczych energii i została wykonana w celu pokrycia części zapotrzebowania obiektu na energię elektryczną w trybie autokonsumpcji. Realizacja zadania przyczynia się do obniżenia kosztów eksploatacyjnych oraz redukcji emisji zanieczyszczeń związanych z wytwarzaniem energii z paliw kopalnych. <u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> ➤ Montaż instalacji fotowoltaicznej na budynku Urzędu Miasta (budynek A) - w lipcu 2024 r. na dachu budynku A Urzędu Miasta zamontowano instalację fotowoltaiczną o mocy maksymalnej do 50 kW. W ramach inwestycji zainstalowano 93 moduły fotowoltaiczne ułożone poziomo pod kątem 15° (±1°), o łącznej mocy znamionowej 46,96 kW. Koszt zadania wyniósł 134 385,48 zł. Zakres robót obejmował: montaż konstrukcji wsporczej pod panele PV oraz montaż paneli, ułożenie tras kablowych i przewodów od paneli do rozdzielnic elektrycznej, modernizację istniejącej rozdzielnic elektrycznej, montaż rozdzielnic PV oraz układów automatyki, rozruch instalacji i szkolenie z obsługi. Realizacja zadania zwiększyła udział energii odnawialnej

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			w bilansie energetycznym obiektu, obniżając koszty zużycia energii elektrycznej oraz emisję zanieczyszczeń związanych z wytwarzaniem energii z paliw kopalnych. <u>PODMIOT REALIZUJĄCY: ZGC W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM SP. Z O.O.</u> ➤ Zakup i montaż dwóch instalacji fotowoltaicznych 2 × 49,14 kW (łącznie moc 98,28 kW) – teren pomiędzy ul. Sikorskiego a ul. Wierzbową - w 2024 r. zrealizowano zadanie polegające na budowie dwóch gruntowych instalacji fotowoltaicznych o mocy 2 × 49,14 kW (łącznie 98,28 kW) zlokalizowanych na terenie pomiędzy ulicami Sikorskiego i Wierzbową w Tomaszowie Mazowieckim. Przedsięwzięcie zostało dofinansowane przez WFOŚiGW w Łodzi w formie pożyczki nr 106/OA/P/2024 z dnia 20.03.2024 r. w kwocie 442 260,00 zł. Łączne nakłady inwestycyjne wyniosły 557 000 zł. <u>PODMIOT REALIZUJĄCY: NFOŚiGW W WARSZAWIE</u> ➤ W latach 2023-2024 na obszarze miasta realizowano dofinansowania w ramach programu „Mój Prąd”, ukierunkowane na rozwój mikroinstalacji fotowoltaicznych oraz urządzeń towarzyszących (magazyny energii i ciepła, systemy zarządzania energią, pompy ciepła). Poniżej przedstawiono wyniki rzeczowo-finansowe. ROK 2023: ➤ zakwalifikowane wnioski / liczba instalacji PV: 67 / 67 szt., ➤ łączna moc zainstalowanej PV: 395,84 kW (średnio ok. 5,91 kW/instalację), ➤ magazyny energii / magazyny ciepła / systemy zarządzania energią: 1 / 6 / 4 szt., ➤ łączna kwota dofinansowania: 434 677,25 zł (średnio ok. 6 487,72 zł/wniosek), ➤ łączny koszt kwalifikowany: 1 926 756,60 zł, ➤ intensywność dofinansowania: ok. 22,56%. ROK 2024: ➤ zakwalifikowane wnioski / liczba instalacji PV: 44 / 44 szt., ➤ łączna moc zainstalowanej PV: 256,995 kW (średnio ok. 5,84 kW/instalację), ➤ mag. energii / mag. ciepła / systemy zarządzania energią / pompy ciepła: 12 / 3 / 3 / 4 szt., ➤ łączna kwota dofinansowania: 528 783,00 zł (średnio ok. 12 017,80 zł/wniosek), ➤ łączny koszt kwalifikowany: 1 670 697,68 zł, ➤ intensywność dofinansowania: ok. 31,65%. PODSUMOWANIE 2023-2024: ➤ łączna liczba instalacji PV: 111 szt., łączna moc: 652,835 kW, ➤ dodatkowe urządzenia: 13 magazynów energii, 9 magazynów ciepła, 7 systemów zarządzania energią, 4 pompy ciepła, ➤ łączna kwota dofinansowania: 963 460,25 zł, ➤ łączny koszt kwalifikowany: 3 597 454,28 zł, ➤ średnia intensywność dofinansowania: ok. 26,78%.

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
6.	Budowa, przebudowa, modernizacja i remonty dróg w celu zwiększenia dostępności komunikacyjnej miasta, upłynnienia ruchu oraz ograniczenia wtórej emisji zanieczyszczeń do powietrza	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> ROK 2023: ➤ Jednym z zadań własnych Zarządu Dróg i Utrzymania Miasta jest wykonywanie robót interwencyjnych oraz związanych z utrzymaniem i zabezpieczeniem na 237 drogach gminnych i 103 drogach wewnętrznych. W ramach tych prac w 2023 roku wyrównano nawierzchnie dróg nieutwardzonych o łącznej powierzchni 358 053 m² wykorzystując przy tym 1 297,80 ton tłucznia na drogach gminnych i drogach wewnętrznych. Remonty nawierzchni dróg zostały również wykonane przy użyciu remontera „Patcher” - zużyto 53,44 ton emulsji oraz mieszankę QPR 2000 w ilości: 8 ton. ➤ Budowa czterech sięgaczy przy ul. Majowej 47-71 oraz zagospodarowanie terenu przy ul. Niskiej 33a i 43 – koszt zadania wyniósł 796 208,34 zł. ➤ Przebudowa ulicy Fabrycznej wraz z budową ciągu pieszo – rowerowego - zadanie realizowane w latach 2023-2024. Środki w wysokości 1 996 488,00 zł wydatkowano na wykonanie I etapu (50% wartości zadania) rozbudowy drogi gminnej nr 116591E - ulicy Fabrycznej na odcinku od ul. Rudej do ul. Bema w Tomaszowie Mazowieckim wraz z częściową przebudową sieci elektroenergetycznej i telekomunikacyjnej. ➤ Przebudowa ulic: Modrej i Osiedlowej w Tomaszowie Mazowieckim - w ramach zadania na podstawie dokumentacji wybudowano ul. Modrą i ul. Osiedlową (jezdni z betonu asfaltowego, chodniki obustronne i bramy wjazdowe z kostki brukowej) wraz z kanalizacją deszczową w tych ulicach. Poniesiono wydatek w wysokości 1 449 813,00 zł. ➤ Modernizacja odcinka w ul. Jałowcowej w Tomaszowie Mazowieckim w systemie projektuj i buduj - środki w wysokości 504 870,00 zł zostały wydatkowane na wykonanie przebudowy ul. Jałowcowej na odcinku od ul. Akacjowej do ul. Zagajnikowej. W ramach zadania wykonano przebudowę jezdni o nawierzchni bitumicznej, chodniki z kostki brukowej, zatoki postojowe z betonowej kostki brukowej. ➤ Modernizacja dróg wraz z nowymi miejscami postojowymi – ul. Akacjowa, Topolowa, Zagajnikowa - środki w wysokości 361 052,76 zł zostały wydatkowane na przebudowę jezdni wraz z zatoką postojową z betonowej kostki brukowej, chodnika drogi wewnętrznej z kostki brukowej i parkingu z betonowej kostki brukowej (do bloków przy ul. Topolowej 4 i 8 oraz Akacjowej 7). ➤ Utwardzenie ulic i chodników na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego - środki w wysokości 5 581 626,56 zł zostały wydatkowane na wykonanie utwardzenia ulic i chodników płytami typu YOMB w Tomaszowie Mazowieckim. W ramach zadania zostały utwardzone ulice: Dębowa, Jelenia, Niebrowska, Smugowa, Wilcza – odgałęzienie, Witolda Białego, Hojnowskiego, Ciasna, Na Skarpie, Jolanty, Joanny, Jadwigi, Pawła, Nikodema, Ludwikowska- łącznik, Piotra, Renaty, Sabiny, Pauliny, Olgi, Magdaleny, Natalii, Odkrywkowa, Kopalna, Szymanówek, Sypka, Szklarska,

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			Ziemowita, Wacława, Tomasza, Stefana, Romana, Niebrowska – łącznik, Warszawska – łącznik, Mikołaja Reja, Utrata, Źródlana, Długa – łącznik. ➤ Przebudowa ulicy Tomasza Ostrowskiego wraz z odcinkiem ul. Dzieci Polskich w Tomaszowie Maz. - środki w wysokości 2 434 417,79 zł zostały wydatkowane na budowę: a) ul. Tomasza Ostrowskiego (jezdnia o nawierzchni z betonu asfaltowego, zatoka postojowa w poszerzeniu jezdni o nawierzchni z betonowej kostki brukowej, chodniki, wjazdy bramowe, pobocza o nawierzchni z betonowej kostki brukowej, ciąg pieszo - rowerowy o nawierzchni z betonowej kostki brukowej), b) parkingu dla samochodów osobowych przy ul. Ostrowskiego z betonowej kostki brukowej wraz z drogą dojazdową z betonu asfaltowego i chodnikami, c) oświetlenia ul. Ostrowskiego typu LED. ➤ Projekt i budowa ulic w osiedlu Ludwików – etap II - w ramach zadania został poniesiony wydatek w wysokości 1 662 420,56 zł na wykonanie przebudowy ulic Damazego, Henryka, Haliny oraz Grzegorza wraz z budową kanalizacji deszczowej i odwodnienia. Wykonano jezdnie w ww. ulicach z betonowej kostki brukowej, zjazdy i chodniki, pobocza z betonowej kostki brukowej z poszerzeniami z granitowej kostki brukowej oraz kanalizację deszczową. ➤ Pomoc finansowa dla Powiatu Tomaszowskiego na zadanie pn.: „Przebudowa: DP 4301E, DP 4304E, przebudowa i rozbudowa DP 1509E oraz budowa kanalizacji deszczowej w ciągu drogi powiatowej nr 4345E” w Tomaszowie Mazowieckim” - wysokość pomocy finansowej udzielonej przez Gminę Miasto Tomaszów Mazowiecki to kwota 800 000,00 zł. ➤ Remont ul. gen. Sowińskiego oraz ul. Cekanowskiej w Tomaszowie Mazowieckim - w ramach zadania wykonano jezdnię, zjazdy, chodniki oraz opaski o nawierzchni z betonowej kostki brukowej. Wydatkowano środki w wysokości 1 118 988,53 zł. Zadanie uzyskało dofinansowanie ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg w wysokości 696 838,00 zł. ➤ W marcu 2023 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki podpisała z Wojewodą Łódzkim umowę na dofinansowanie na realizację zadania pn.: „Przebudowa ulicy Niemcewicza w Tomaszowie Mazowieckim - poprawa infrastruktury drogowej”. Zadanie zostało określone jako zadanie jednoroczne i w 2023 roku zakończone. Wartość inwestycji wyniosła 3 953 499,60 zł, natomiast dofinansowanie z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg wyniosło 1 896 249,00 zł. ➤ Remont ul. Józefowskiej w Tomaszowie Mazowieckim (Nr 116616E) - środki zostały wydatkowane na wykonanie remontu ul. Józefowskiej. W ramach zadania wykonano jezdnię z betonu asfaltowego o obramowaniu z oporników betonowych oraz oznakowanie drogowe. Zadanie było współfinansowane z Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe. Całkowita wartość zadania: 1 747 800,00 zł. Kwota dofinansowania: 1 363 284,00 zł. ➤ Opracowanie dokumentacji projektowej na wykonanie chodników w ul. Starowiejskiej i Ludowej w Tomaszowie Mazowieckim wraz z jego realizacją - środki w wysokości 1 475 613,25 zł zostały wydatkowane na budowę chodników i wjazdów bramowych z betonowej kostki bru-

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			wej na podbudowie z kruszywa w ul. Starowiejskiej i Ludowej oraz wykonanie wyrównawczej i ścieralnej warstwy jezdni z betonu asfaltowego w ww. ulicach. ROK 2024: ➤ W 2024 roku wyrównano nawierzchnie dróg nieutwardzonych o łącznej pow. 223 574 m² wykorzystując przy tym 982,44 ton tłucznia. Wyremontowano w ten sposób min. ulice: Kolejową, Wilczą, Lisią, Henrykowską, Kotlinową, Starowiejską, Jasną, Orzeszkową, Aliny, Działkową, Gdyńską, Peryferyjną, Boczna, Krańcową, Odległą, Spalską, Dziubałtowskiego, Tamka, Romanówek, Północną, Migdałową, Żurawia, Szewską. ➤ Przeprowadzono również remonty częściowe nawierzchni jezdni masą mineralno-bitumiczną w pasie drogowym następujących ulic: Wspólna, Elizy Orzeszkowej, Piaskowa, Kwiatowa, Romualda Mielczarskiego, Hugo Kołłątaja, Ligi Morskiej i Rzecznej, Cisowa, Lewa, Różana, Jana Pawła II, Luboszevska, Stefana Żeromskiego, Browarna, Dworcowa. Do tego celu zużyto 46,85 ton masy bitumicznej. Zakres prac wygenerował wydatki w kwocie 404 553,62 zł. ➤ Ponadto dokonano ułożenia płyt ażurowych na ulicach: Torowa, Peryferyjna, sięgacz ul. Popiełuszki na obszarze 1 882 m². Wydatki na to zadanie wyniosły 465 433,37 zł. ➤ Utwardzenie ulic i chodników na terenie Tomaszowa Mazowieckiego - środki w wysokości 1 316 462,86 zł zostały wydatkowane na wykonanie utwardzenia ulic i chodników płytami typu YOMB. W ramach zostały utwardzone ulice: Źródłana, Poprzeczna, Nagórzycka, Aliny, Torowa, Boczna, Barlickiego – sięgacz, Zagłoby, Wilcza, Niemcewicz – sięgacz, Myśliwska. Wykonanie: 1 316 462,86 zł. ➤ Przebudowa ul. Smolnej i Północnej w Tomaszowie Mazowieckim - w ramach zadania wykonano przebudowę ul. Smolnej na odcinku od ul. Piaskowej do ul. Wysokiej wraz z przebudową ul. Północnej o nawierzchni z betonu asfaltowego wraz z budową kanalizacji deszczowej i odwodnienia, a także utwardzono płytami typu YOMB odcinek ul. Północnej - od ul. Wysokiej do granic miasta. Wykonanie: 1 587 497,76 zł. ➤ Przebudowa ulicy Fabrycznej wraz z budową ciągu pieszo-rowerowego - zadanie realizowane w latach 2023-2024. Środki w wysokości 1 330 992,00 zł wydatkowano na wykonanie II etapu rozbudowy drogi gminnej nr 116591E - ulicy Fabrycznej na odcinku od ul. Rudej do ul. Bema w Tomaszowie Maz. wraz z częściową przebudową sieci elektroenergetycznej i telekomunikacyjnej. W ramach zadania wykonano jezdnię z betonu asfaltowego, pobocza z kruszywa łamanego, zjazdy z betonu asfaltowego, ciąg pieszo rowerowy, chodniki i zjazdy bramowe, rów odwadniający i progi zwalniające. Wykonanie: 1 330 992,00 zł. ➤ Decyzją z dnia 4 grudnia 2023 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki otrzymała dofinansowanie na zadanie pn.: „Przebudowa ulicy Długiej w Tomaszowie Mazowieckim - etap I”. Zadanie zostało zrealizowane i zatwierdzone przez Wojewodę Łódzkiego w 2024 roku. Wartość całkowita zadania wyniosła 1 576 269,60 zł, a dofinansowanie wyniosło 1 040 822,00 zł.

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			➤ Przebudowa układu drogowego zwiększającego dostęp do terenów rekreacyjno-sportowych w Tomaszowie Mazowieckim - w 2024 roku zakres realizacji obejmował roboty budowlane z wyłączeniem włączenia drogi do drogi powiatowej nr 4328E – ulicy Św. Antoniego, w tym: sieć kanalizacji deszczowej wraz z wylotem do rzeki Pilicy, konstrukcje chodników oraz ścieżek rowerowych, konstrukcje jezdni z wyłączeniem warstwy ścieralnej, kanał technologiczny, oświetlenie uliczne, wodociąg, przebudowę urządzeń teletechnicznych, przebudowę linii kablowej nN, prace projektowe w zakresie etapu I-III dokumentacji. Zadanie dofinansowane jest z rezerwy celowej budżetu państwa, a jego zakończenie planowane jest na 2025 roku. Wykonanie w 2024 roku: 7 470 000,00 zł. Całkowita wartość zadania: 9 201 729,00 zł. Kwota dofinansowania: 5 223 128,49 zł. ➤ Budowa infrastruktury drogowej w Tomaszowie Mazowieckim w ramach zadania pn. „Budowa hospicjum wraz z infrastrukturą drogową” – wydatkowano kwotę 9.682.167,01 zł, na: a) przebudowę ul. Staszica w Tomaszowie Mazowieckim. W ramach zadania wykonano jezdnię z betonu asfaltowego, obustronne chodniki, zjazdy, kanalizację deszczową, wodociągi, oświetlenie uliczne, b) rozbudowę ul. Gminnej od ul. Hubala w kierunku ul. Opoczyńskiej oraz ul. Hubala. W ramach zadania wykonano jezdnię z betonu asfaltowego, chodniki, zjazdy, kanał technologiczny, kanalizację deszczową, wodociągi, oświetlenie uliczne, - prace związane z budową jezdni o nawierzchni bitumicznej oraz betonowej kostki brukowej, chodników, zjazdów, poboczy, kanału technologicznego, elektrycznej instalacji pompowni ścieków w ulicach: Edwarda, Damazego, Na Skarpie, Danuty, Celiny i Barbary oraz remont odcinków ulic: Adama, Edwarda i Barbary. <u>PODMIOT REALIZUJĄCY: GDDKIA ODDZIAŁ W ŁODZI</u> W 2024 roku w ramach bieżącego utrzymania dróg wykonany został remont drogi krajowej nr 48, ul. Warszawska w następujących lokalizacjach: ➤ od zjazdu z drogi ekspresowej S8 do ul. Nowej na długości 230 m. W ramach prac wykonano remont nawierzchni, poboczy, odnowę oznakowania poziomego. Wartość robót: 158 tys. zł; ➤ od zakładów Roldrob do skrzyżowania ul. Warszawską i Wysoką na długości 196 m. W ramach prac wykonano warstwę ścieralną, wyrównawczą, odnowę oznakowania. Wartość robót wyniosła 199 tys. zł. <u>PODMIOT REALIZUJĄCY: ZARZĄD DRÓG WOJEWÓDZKICH W ŁODZI</u> ➤ W 2024 r. zrealizowano zadanie pn. „Remonty odcinków dróg wojewódzkich, administrowanych przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Łodzi, w 2024 r. z podziałem na zadania i prawem opcji. Zadanie 2: Remont DW 713 Tomaszów Mazowiecki, ul. Mościckiego, odcinek od ul. Browarnej do ronda Dmowskiego km 49+823 do 50+075”. Wskazany remont obejmował wymianę warstw bitumicznych jezdni drogi wojewódzkiej Nr 713. Poniesione koszty wyniosły 378 452,85 zł – finansowanie z budżetu Województwa Łódzkiego.

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: ZARZĄD DRÓG POWIATOWYCH W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM</u> ➤ Budowa kanalizacji deszczowej w ciągu DP 4345E – ul. Majowa - zakres: przebudowa skrzyżowań z ul. Szczęśliwą i ul. Orlą; wykonanie nawierzchni bitumicznych; budowa nawierzchni poboczy, chodników i zatok postojowych z kostki betonowej; przebudowa istniejących zjazdów; zabezpieczenie kolidującej sieci elektroenergetycznej i infrastruktury podziemnej (rury osłowne); budowa kanału technologicznego; wykonanie oznakowania pionowego i poziomego; wycinka kolidujących krzewów. Rok 2023 – koszt: 2 253 290,00 zł. ➤ Remont DP 4332E – al. J. Piłsudskiego (odcinek od Placu Kościuszki do ronda, długość 525 m) - zakres: remont układu komunikacyjnego wraz z odtworzeniem warstw konstrukcyjnych i oznakowania. Rok 2024 – koszt: 413 169,30 zł. ➤ Rozbudowa DP 4339E (od ul. Farbiarskiej do ul. J. Piłsudskiego, długość 510 m) - zakres: nowa nawierzchnia jezdni o szer. 7,00 m; chodniki z kostki betonowej o szer. 1,50-2,00 m; ścieżka pieszko-rowerowa z kostki o szer. 3,00 m; nowe przejścia dla pieszych; zatoka autobusowa z kostki granitowej; lewostronny pas zieleni; odwodnienie do kanalizacji deszczowej; nowe zjazdy do posesji. Lata 2024-2025 – koszt: 4 603 767,00 zł. ➤ Przebudowa DP 4346E – ul. Mazowiecka (długość 890 m) - zakres: wykonanie nawierzchni bitumicznych z betonu asfaltowego; podbudowy i nawierzchni chodników, zatoki postojowej i opasek; nowe oznakowanie pionowe i poziome. Lata 2024-2025 – koszt: 2 029 346,63 zł. ➤ Przebudowa DP 4347E – ul. Niska (długość 1 000 m) - zakres: montaż krawężników i obrzeży; przebudowa chodników z przejściami dla pieszych; nowe nawierzchnie z mieszanek mineralno-bitumicznych; oznakowanie poziome. Lata 2024-2025 – koszt: 787 489,05 zł. ➤ Przebudowa DP 4342E – ul. Akacyjowa (długość 415 m) - zakres: montaż krawężników i obrzeży; przebudowa chodników; regulacja zaworów wodociągowych i studni kanalizacyjnych; nawierzchnie z mieszanek mineralno-bitumicznych; oznakowanie poziome; montaż elementów BRD. Lata 2024-2025 – koszt: 509 767,35 zł. ➤ Przebudowa DP 4350E – ul. Strzelecka (długość 307 m) - zakres: montaż krawężników i obrzeży; przebudowa chodników; regulacja zaworów wodociągowych i studni kanalizacyjnych; nawierzchnie z mieszanek mineralno-bitumicznych; oznakowanie poziome. Lata 2024-2025 – koszt: 266 929,68 zł.
7.	Rozbudowa spójnego systemu ścieżek rowerowych na terenie miasta oraz pozostałej infrastruktury rowerowej	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> ➤ Opracowanie „Koncepcji sieci komunikacji rowerowej w regionie” (2023 r.) – projekt POPT 2014 -2020 - w 2023 roku w ramach projektu „Tomaszów Mazowiecki – opracowanie dokumentacji w ramach wsparcia rozwoju miast POPT 2014-2020” przygotowano koncepcję budowy spójnej, ponadlokalnej sieci komunikacji rowerowej. Dokument stanowi etap przygotowawczy do aplikowania o środki zewnętrzne na inwestycje poprawiające dostępność komunikacyjną oraz potencjał turystyczno-rekreacyjny Tomaszowa Mazowieckiego i pow. tomaszowskiego. Koncepcja:

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			➤ definiuje założenia funkcjonalne i przebieg głównych tras, łączących kluczowe obiekty i przestrzenie miasta oraz obszary atrakcji turystycznych (Dolina Rzeki Pilicy, Zalew Sulejowski), ➤ wskazuje model współzarządzania i partnerstwa międzysektorowego z udziałem trzech poziomów samorządu (miejski, gminny, powiatowy) i interesariuszy lokalnych, co jest niezbędne z uwagi na złożony układ własności dróg, ➤ integruje istniejące odcinki ścieżek i ciągów pieszo-rowerowych, proponując ich sieciowanie w jednolity, funkcjonalny system o znaczeniu ponadlokalnym, ➤ porządkuje priorytety i kolejność działań: od przygotowania dokumentacji technicznej, przez pozyskanie finansowania w nowej perspektywie unijnej, po realizację inwestycji. ➤ Miasto Tomaszów Mazowiecki – dysponując kluczową infrastrukturą drogową i pełniąc wiodącą rolę w układzie komunikacyjnym powiatu oraz w otoczeniu gospodarczym (m.in. zagłębie ceramiczno-budowlane) – wyznaczono jako lidera procesu. Rezultatem prac jest funkcjonalna koncepcja przebiegu sieci rowerowej w skali miasta i powiatu, stanowiąca podstawę do dalszych działań projektowych i inwestycyjnych.
8.	Utrzymanie, obsługa oraz rozszerzenie strefy płatnego parkowania na terenie miasta	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MZK W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM SP. Z O.O.</u> ➤ Miejski Zakład Komunikacyjny w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. na mocy zmiany umowy Spółki, a następnie podpisanej z Gminą umowy wykonawczej jest operatorem Strefy Płatnego Parkowania w Tomaszowie Mazowieckim, która rozpoczęła funkcjonowanie od 01.06.2018 r. Strefa Płatnego Parkowania obejmuje ściśle centrum miasta. W ramach SPP na terenie miasta funkcjonuje 26 parkometrów. ➤ Łączne przychody ze Strefy Płatnego Parkowania w 2023 roku wyniosły 919 691,18 zł, z czego 77,90% ogólnych przychodów SPP pochodzi z transakcji zakupu biletów w parkometrach. 12,41% to wpływy z wezwań, 3,63% ze sprzedanych abonamentów, 5,44% z transakcji dokonanych za pomocą aplikacji MoBILET, a pozostałe 0,62% z zakupu biletów za pośrednictwem aplikacji ePARK. ➤ Łączne przychody ze Strefy Płatnego Parkowania w 2024 roku wyniosły 995 281,81 zł, z czego 73,43% ogólnych przychodów SPP pochodzi z transakcji zakupu biletów w parkometrach. 15,56% to wpływy z wezwań, 4,23% ze sprzedanych abonamentów, 5,88% z transakcji dokonanych za pomocą aplikacji MoBILET, a pozostałe 0,90% z zakupu biletów za pośrednictwem aplikacji ePARK. ➤ Strefa płatnego parkowania sprzyja ochronie powietrza, ponieważ ogranicza wjazd i czas postoju samochodów w obszarach centralnych (zmniejszając natężenie ruchu, kongestie i związane z nimi emisje spalin), a jednocześnie stanowi bodziec ekonomiczny do wyboru nisko-emisyjnych form mobilności: transportu publicznego, roweru i ruchu pieszego. Dzięki temu redukuje się liczba podróży wykonywanych autem, co trwale obniża emisje zanieczyszczeń komunikacyjnych i poprawia jakość powietrza w mieście.

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
9.	Systematyczna wymiana floty pojazdów służbowych na pojazdy zeroemisyjne (dot. Urzędu Miasta oraz jednostek organizacyjnych i spółek/służb miejskich)	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MZK W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM SP. Z O.O.</u> ➤ W dniu 21 kwietnia 2023 roku Miejski Zakład Komunikacyjny w Tomaszowie Maz. Sp. z o.o. złożył wniosek o objęcie wsparciem bezzwrotnym przedsięwzięcia pn. „Zakup 2 autobusów elektrycznych wraz z budową infrastruktury ładowania celem unowocześnienia transportu zbiorowego w Tomaszowie Mazowieckim”. W dniu 16 grudnia 2024 r. została podpisana umowa pomiędzy Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej a Miejskim Zakładem Komunikacyjnym w Tomaszowie Maz. Sp. z o.o., o objęcie wsparciem bezzwrotnym przedsięwzięcia pn. „Zakup 2 autobusów elektrycznych wraz z budową infrastruktury ładowania celem unowocześnienia transportu zbiorowego w Tomaszowie Mazowieckim” w ramach Inwestycji: G 1.3.2 Zeroemisyjny transport zbiorowy Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności. Planowany całkowity koszt realizacji wynosi 9 471 000,00 zł brutto. Kwota dofinansowania to 6 058 000,00 zł. Zakres przedsięwzięcia obejmuje: zakup 2 sztuk autobusów elektrycznych; budowę infrastruktury ładowania; budowę instalacji fotowoltaicznej do 50 kW. Celem głównym projektu jest zwiększenie udziału zero- i niskoemisyjnego transportu zbiorowego na obszarze Tomaszowa Mazowieckiego oraz poprawa jakości usług transportu publicznego wraz z ograniczeniem negatywnego wpływu transportu na środowisko naturalne. Rezultaty projektu będą przyczyniały się do ograniczenia emisji CO₂, jak i innych zanieczyszczeń takich jak pyły i tlenki azotu oraz benzopiren. <u>PODMIOT REALIZUJĄCY: ZGWK W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM SP. Z O.O.</u> ➤ W 2023 r., realizując obowiązki wynikające z ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych, Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. zawarł umowę długoterminowej dzierżawy elektrycznego pojazdu z zabudową skrzyniową. Pojazd będzie wykorzystywany m.in. do odbioru selektywnie zebranych odpadów od mieszkańców oraz do odbioru, wymiany i dostarczania pojemników do zbiórki odpadów komunalnych. <u>PODMIOT REALIZUJĄCY: ZGC W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM SP. Z O.O.</u> ➤ W listopadzie 2024 roku Zarząd spółki podpisał umowę na dostawę nowego samochodu dostawczego. Zamówione auto jest w pełni pojazdem elektrycznym, które ma zastąpić wysłużony samochód z silnikiem diesla.
10.	Rozwój zintegrowanego i zeroemisyjnego systemu transportu publicznego oraz mobilności miejskiej (np. zakup taboru elektrycznego oraz systemów ładowania pojazdów, rozbudowa i modernizacja pozostałej infrastruktury autobusowej, budowa parkingów park&ride oraz bike&ride, wdrażanie systemu ITS)	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MZK W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM SP. Z O.O.</u> ROK 2023: ➤ System obejmował 21 linii o łącznej długości 387 km, zrealizowano 143 924 kursy, obsługując 460 przystanków. Przewozy wykonano przy udziale floty 37 autobusów, w tym 25 niskoemisyjnych hybryd, które zrealizowały ponad 99% wozokilometrów. Na terenie Miasta wykonano 1 109 182 wozokilometrów, a łączna liczba pasażerów wyniosła 3 003 850. ➤ W III kwartale 2023 r. Zarząd Dróg i Utrzymania Miasta wraz z MZK przygotował projekt nowego rozkładu jazdy, oparty na kompleksowych badaniach popytu z 2022 r. Projekt poddano

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			konsultacjom społecznym (18.09–09.10.2023 r.) – wpłynęło 458 wniosków, z których ok. 80% uwzględniono. ROK 2024: ➤ Nowy rozkład MZK wszedł w życie 15 stycznia 2024 r. Jego główne założenia to: koordynacja sieci połączeń, wprowadzenie na wspólnych odcinkach tras cykliczności i przemienności kursów oraz lepsze dopasowanie do potrzeb zgłoszonych przez mieszkańców (dojazdy do szkół, pracy, szpitala, cmentarza, dworca). ➤ Po wdrożeniu zmian sieć liczyła 22 linie o długości 380 km; zrealizowano 135 400 kursów, obsługując 476 przystanków. Na obszarze Miasta wykonano 1 281 049 wozokilometrów, a łączna liczba pasażerów wzrosła do 3 434 140. Ponad 99% wozokilometrów nadal realizowano autobusami hybrydowymi; pozostałe pojazdy pełniły funkcję rezerwy operacyjnej (m.in. na czas napraw powypadkowych). EFEKTY ROK DO ROKU (2024 VS 2023): ➤ pasażerowie: +430 290 (+14,3%), ➤ wozokilometry w Mieście: +171 867 (+15,5%), ➤ liczba przystanków: +16 (+3,5%), ➤ liczba linii: +1 (+4,8%). ➤ Wzrost popytu i pracy przewozowej przy utrzymaniu bardzo wysokiego udziału niskoemisyjnych autobusów hybrydowych potwierdza skuteczność przeprowadzonych zmian organizacyjnych oraz ich pozytywny wpływ na jakość i dostępność usług komunikacji miejskiej.
11.	Modernizacja przemysłowych źródeł ciepła/instalacji oraz systemów do redukcji zanieczyszczeń	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: ZGC W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM SP. Z O.O.</u> ROK 2023: ➤ W 2023 r., na podstawie zaktualizowanego pozwolenia zintegrowanego oraz zmienionej koncesji na wytwarzanie ciepła, Spółka prowadziła współspalanie biomasy, co przełożyło się na obniżenie zapotrzebowania na uprawnienia do emisji CO₂. Równolegle, w ramach ograniczania wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza, Zakład Gospodarki Ciepłowniczej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. nabywał ciepło wytwarzane w instalacjach OZE (z biomasy). W rezultacie zużycie mialu węglowego w 2023 r. spadło o ponad 54% w porównaniu z rokiem poprzednim, co istotnie zmniejszyło emisyjność produkcji ciepła i poprawiło wskaźniki środowiskowe systemu ciepłowniczego. ➤ Moc zamówiona przez odbiorców według stanu na 31.12.2023 roku wyniosła 57,1 MW. W roku poprzedzającym moc zamówiona wynosiła 62,8 MW. ➤ Wykonano remont kapitalny wstęgi odpylania przy kotle KW nr 1, 2, 5 oraz rozpoczęto remonty bieżące pozostałych wstęg oraz odżuźlaczy. ➤ Wymieniono filtry w instalacji odpylania kotłów KW nr 1, 3, 5 oraz przeprowadzono prace naprawczo-konserwacyjne urządzeń powiązanych z tą instalacją.

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			➤ W sierpniu 2023 roku zakończono sukcesem działania związane z przyłączeniem do sieci ciepłowniczej dwóch nowych źródeł wytwarzających ciepło w oparciu o paliwo ze zrębki drzewnej. Ich produkcja ciepła w okresie kilku miesięcy rozruchu technologicznego oraz pięciu miesięcy formalnej produkcji w oparciu o otrzymaną koncesję stanowiła około 42% całkowitej ilości ciepła wysłanej do sieci ciepłowniczej ZGC w Tomaszowie Mazowieckim. Skutkiem tego było ograniczenie potrzeby zakupu uprawnień do emisji CO₂ co najmniej w ilości 17 300 szt. ➤ W grudniu 2023 roku UDT w Łodzi uzgodnił dokumentację dotyczącą modernizacji wszystkich pięciu kotłów WR10, co umożliwiła współspalanie węgla i biomasy (zrębka drzewna i pellet) w ciepłowni ZGC. ROK 2024: ➤ W 2024 roku kontynuowano działania mające na celu utrzymanie statusu systemu efektywnego energetycznie przez spółkę. W trakcie całego roku obrachunkowego zakupiono ciepło z dwóch źródeł wytwarzających ciepło w oparciu o paliwo ze zrębki drzewnej (OZE) w ilości 210.593 GJ. Stanowiło to ponad 63% całkowitej ilości ciepła wysłanej do sieci ciepłowniczej ZGC w Tomaszowie Mazowieckim. Dodatkowo spółka we własnych kotłach typu WR-10 spalała pellet drzewny wyłączony jako paliwo z obowiązku naliczania emisji CO₂. Skutkiem tych dwóch działań było ograniczenie potrzeby zakupu uprawnień do emisji CO₂ co najmniej w ilości 21 900 szt. ➤ Wykonano sklepienia zapłonowe w kotłach WR-10 nr 3 i nr 5 w technologii segmentowo prefabrykowanej. ➤ Wykonano remont kanałów spalin od wentylatorów wszystkich kotłów WR-10 do czopucha komina wraz z izolacją i obróbką. ➤ Wymieniono przenośnik ślimakowy wraz z zapędem kotła WR-10 nr 2. ➤ Wymieniono wentylator wspomagający kotła WR-10 nr 5. ➤ Wymieniono filtry w instalacji odpylania kotła WR-10 nr 2 oraz przeprowadzono prace naprawczo-konserwacyjne urządzeń powiązanych z tą instalacją. ➤ Moc zamówiona przez odbiorców według stanu na 31 grudnia 2024 roku wyniosła 55,3 MW.
12.	Modernizacja i budowa energooszczędnego systemu oświetlenia ulicznego	Zrealizowane	PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI ➤ Wymiana oświetlenia ulicznego ze sterowaniem logicznym wraz ze skablowaniem sieci wysokiego i średniego napięcia - Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki uzyskała 20 listopada 2023 r. promesę dofinansowania w ramach I edycji Programu Inwestycji Strategicznych „Polski Ład” na realizację zadania polegającego na kompleksowej modernizacji systemu oświetlenia ulicznego z wdrożeniem sterowania logicznego oraz skablowaniem sieci wysokiego i średniego napięcia. Wartość dofinansowania po przetargu wynosi 14 830 479,00 zł, przy całkowitych kosztach inwestycji 16 478 310,00 zł. Zakończenie realizacji przewidziano na 2025 r. ➤ W 2024 r. wykonano kluczowe prace przygotowawcze i wdrożeniowe: opracowano dokumentację projektową (projekt wykonawczy linii kablowej), a następnie dostarczono i zamontowano

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			oprawy oświetleniowe LED, wysięgniki oświetleniowe oraz przewody zasilające dla linii kablowych i napowietrznych. Realizacja zadania prowadzi do standaryzacji i digitalizacji systemu oświetleniowego, istotnej redukcji zużycia energii elektrycznej oraz poprawy niezawodności i bezpieczeństwa zasilania dzięki skablowaniu sieci.
13.	Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska (w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza)	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA W ŁODZI</u> ➤ W latach 2023–2024 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi przeprowadził 5 kontrole podmiotów korzystających ze środowiska na terenie Tomaszowa Mazowieckiego w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących emisji gazów i pyłów do powietrza. Kontrole obejmowały weryfikację zgodności eksploatowanych instalacji z wymaganiami decyzji administracyjnych oraz obowiązującymi przepisami prawa ochrony środowiska. ➤ W wyniku przeprowadzonych działań w jednym przypadku stwierdzono naruszenia przepisów, polegające na niewykonaniu decyzji wstrzymującej użytkowanie instalacji oraz eksploatacji instalacji z naruszeniem warunków określonych w pozwoleniu na wprowadzanie gazów i pyłów. ➤ W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami udzielono pouczenia oraz nałożono mandat karny, realizując tym samym działania o charakterze zarówno prewencyjnym, jak i dyscyplinującym, mające na celu doprowadzenie do pełnej zgodności prowadzonej działalności z obowiązującymi normami ochrony powietrza.
14.	Wydawanie pozwoleń na emisję gazów i pyłów do powietrza oraz prowadzenie kontroli ich przestrzegania	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: STAROSTA TOMASZOWSKI</u> W latach 2023–2024 wydano łącznie 4 decyzje dotyczące wprowadzania gazów i pyłów do powietrza na terenie Tomaszowa Mazowieckiego, w tym 1 decyzję zmieniającą dotychczasowe pozwolenie. Decyzje obejmowały instalacje związane z magazynowaniem i obrotem materiałami sypkimi, produkcją kruszyw barwionych, wytwórnią betonu, instalacjami spalania paliw w kotłowni osiedlowej oraz instalacjami technologicznymi zakładu produkcyjnego. ROK 2023 (2 DECYZJE): ➤ z dn. 06.03.2023, ZRO.6224.4.2023 – dla SOLTRADE Sp. j., ul. Smugowa 6 lok. 6; pozwolenie na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza ze zbiorników materiałów sypkich w instalacji wytwórni betonu przy ul. Głównej 63. ➤ z dn. 27.06.2023, ZRO.6224.7.2023 – decyzja zmieniająca z 05.03.2013 r. (ZRO.6224.1.2013) dla SM „Przodownik”, ul. Wandy Panfil 5; dotyczy instalacji spalania paliw – Kotłownia Osiedlowa Zawadzka przy ul. Zawadzkiej 58–70A. ROK 2024 (2 DECYZJE): ➤ z dn. 15.02.2024, ZRO.6224.17.2023 – dla SOLUTION MB, Oddział w Tomaszowie Mazowieckim, ul. Hallera 2; pozwolenie dla zbiorników materiałów sypkich >50 m³ (2 zbiorniki piasku o łącznej pojemności 86 m³) oraz instalacji produkcji kruszyw barwionych przy ul. Hallera 2. ➤ z dn. 18.04.2024, ZRO.6224.5.2024 – dla Mondelez Polska Production Sp. z o.o.; pozwolenie na emisję z instalacji technologicznych Zakładu Produkcyjnego przy ul. Wysokiej 31.

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			Synteza: w 2023 r. wydano 1 nowe pozwolenie i 1 decyzję zmieniającą; w 2024 r. – 2 nowe pozwolenia. Zakres rozstrzygnięć obejmuje zarówno źródła procesowe (instalacje technologiczne, wytwórnia betonu, produkcja i magazynowanie surowców sypkich), jak i źródła energetyczne (kotłownia osiedlowa), zapewniając formalno-prawne ramy prowadzenia działalności przy zachowaniu wymogów ochrony powietrza.
15.	Kontrola gospodarstw domowych w zakresie zakazu spalania odpadów oraz stosowania dopuszczalnych urządzeń grzewczych i opału	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: STRAŻ MIEJSKA W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM</u> ➤ W 2023 r. strażnicy miejscy przeprowadzili 98 kontroli palenisk; w 23 przypadkach stwierdzono termiczne przekształcanie niedozwolonych substancji (ok. 23,5% kontroli). Nałożono mandaty karne na łączną kwotę 4 450 zł oraz pobrano 2 próbki popiołu, z czego 1 potwierdziła spalanie substancji zakazanych – w sprawie skierowano wniosek do sądu o ukaranie. ➤ W 2024 r. zintensyfikowano działania: przeprowadzono 254 kontrole palenisk; w 18 przypadkach stwierdzono naruszenia (ok. 7,1%). Nałożono mandaty karne na łączną kwotę 4 450 zł i pobrano 5 próbek, z których 1 potwierdziła spalanie substancji zakazanych – w sprawie zostało skierowany wniosek do sądu o ukaranie. ➤ Działania kontrolne przyczyniły się do ograniczania spalania odpadów i niekwalifikowanych paliw, a wzrost liczby kontroli przy spadku odsetka naruszeń wskazuje na poprawę przestrzegania przepisów.
16.	Prowadzenie monitoringu jakości powietrza na terenie miasta – czujniki jakości powietrza, stacja pomiarowa GIOŚ	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: GŁÓWNY INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA</u> ➤ Na terenie Tomaszowa Mazowieckiego przy ul. Św. Antoniego 43/45 zlokalizowana jest stacja pomiarowa jakości powietrza należąca do Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska funkcjonująca w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska. Na stacji prowadzone są pomiary manualne w zakresie zawartości benzo(a)pirenu oraz pyłu zawieszonego PM 10. <u>Interpretacja wyników pomiarów jakości powietrza – stacja GIOŚ, ul. Św. Antoniego 43/45 – dane za lata 2023-2024:</u> Zgodność z normami: ➤ pył PM10: poziom dopuszczalny roczny wynosi 40 µg/m³, a dopuszczalna częstość przekroczeń poziomu dobowego 50 µg/m³ to ≤ 35 dni/rok. ➤ 2023 r.: 26,4 µg/m³; 19 dni > 50 µg/m³ → bez przekroczeń. ➤ 2024 r.: 26,4 µg/m³; 24 dni > 50 µg/m³ → bez przekroczeń. ➤ benzo(a)piren (B(a)P): poziom docelowy roczny 1 ng/m³. ➤ 2023 r.: 2,5 ng/m³ → przekroczenie poziomu docelowego. ➤ 2024 r.: 2,0 ng/m³ → przekroczenie poziomu docelowego. Tendencje względem 2022 r.: ➤ PM10 (roczne): spadek z 27,2 do 26,4 µg/m³ (ok. -2,9%); liczba dni >50 µg/m³ zmalała z 30 (2022) do 19 (2023) i 24 (2024) – w obu latach mniej niż w 2022 r. i nadal poniżej progu 35 dni.

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024**

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			➤ B(a)P (roczne): poprawa z 3,0 (2022) do 2,5 ng/m³ (2023) i 2,0 ng/m³ (2024) – redukcja o ok. 33% względem 2022 r., lecz wciąż powyżej poziomu docelowego. Wnioski: ➤ W latach 2023-2024 nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych poziomów dla pyłu PM10 (ani rocznego, ani dopuszczalnej liczby dni z przekroczeniami dobowymi). ➤ Dla B(a)P utrzymują się przekroczenia poziomu docelowego mimo zauważalnej i systematycznej poprawy rok do roku. ➤ Na tle 2022 roku widać stabilizację i nieznaczną poprawę wskaźników pyłowych oraz istotną poprawę w zakresie B(a)P, choć wymagane są dalsze działania ograniczające emisje z sektora komunalno-bytowego (źródła niskiej emisji), który w praktyce decyduje o stężeniach B(a)P. <u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> ➤ Na terenie Tomaszowa Mazowieckiego funkcjonuje również rozbudowany system czujników (sensorów) jakości powietrza, których sponsorem jest Urząd Miasta w Tomaszowie Mazowieckim. Czujniki monitorują bieżące stężenie pyłów: PM1, PM2.5, PM10 jak również temperaturę, ciśnienie atmosferyczne oraz wilgotność. Sensory zostały zainstalowane w większości przy instytucjach publicznych w strategicznych miejscach miasta. Dzięki tak gęstej sieci czujników obszar Tomaszowa Mazowieckiego został objęty pomiarem bezpośrednim (każdy sensor osobno pokazują rzeczywistą wartość zanieczyszczenia powietrza) oraz pomiarem interpolowanym (uzyskiwany na podstawie pomiarów bezpośrednich z najbliższych sensorów). Mieszkańcy miasta mogą w czasie rzeczywistym kontrolować jakość powietrza poprzez stronę internetową https://airly.org/map/pl/. Poza bieżącymi pomiarami jakości powietrza dzięki bezpłatnej aplikacji mobilnej Airly oraz na mapie MyAirly mieszkańcy mają również możliwość sprawdzania prognozy jakości powietrza na najbliższe 24 godziny.
17.	Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego wymogów ochrony jakości powietrza	W trakcie realizacji	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> ➤ W latach 2023-2024 nie uchwalono nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Według stanu na 31 grudnia 2024 r. na obszarze miasta obowiązywało 50 MPZP, obejmujących swoimi ustaleniami 19,3% powierzchni Tomaszowa. Jednocześnie 12 obszarów pozostawało objętych uchwałami o przystąpieniu do sporządzenia MPZP, a prace planistyczne były w toku; obszar roboczy tych opracowań obejmował 27% powierzchni miasta.
18.	Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych z zakresu poprawy i ochrony jakości powietrza, w tym m.in. z zakresu efektywności energetycznej, OZE, stosowania niskoemisyjnych paliw i urządzeń grzewczych, promowania transportu zbiorowego i elektromobilności	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> W latach 2023-2024 realizowano systematyczne działania ukierunkowane na podnoszenie świadomości mieszkańców w obszarze poprawy jakości powietrza, ograniczania niskiej emisji oraz możliwości pozyskania dofinansowania (m.in. program „Czyste Powietrze”). Wykorzystywano różnicowane formy dotarcia: dystrybucję materiałów informacyjnych, bezpośrednie konsultacje „od domu do domu”, stałe punkty informacyjne podczas wydarzeń miejskich oraz konsultacje prowadzone przez pracowników Urzędu Miasta.

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			2023 ROK – ZAKRES I FORMY WSPARCIA: ➤ Targi nowych technologii (II edycja, 22–23.09.2023, Arena Lodowa): stoisko informacyjne poświęcone nowoczesnym technologiom budowlanym, OZE, ekologii, elektromobilności i efektywności energetycznej; prezentowano rozwiązania ograniczające niską emisję w budynkach jednorodzinnych i wielorodzinnych. ➤ Kampania bezpośrednia „od domu do domu”: pracownicy Wydziału Rozwoju, Inwestycji i Klimatu rozdysponowali 2 000 egz. materiałów informacyjnych (szkodliwość smogu, zasady i korzyści programu „Czyste Powietrze”, kontakt do punktów doradczych), prowadząc rozmowy doradcze z mieszkańcami. ➤ Punkty informacyjne podczas wydarzeń miejskich: w ramach Dni Tomaszowa prowadzono konsultacje dotyczące wymiany nieekologicznych źródeł ciepła i zasad dofinansowania; 19.08.2023 na pikniku organizacji pozarządowych „Lokalni Niebanalni” uruchomiono punkt konsultacyjny programu „Czyste Powietrze”. 2024 ROK – KONTYNUACJA I POSZERZENIE DZIAŁAŃ: ➤ Kampania bezpośrednia „od domu do domu”: pracownicy Wydziału Ochrony Środowiska ponownie rozdysponowali 2 000 egz. materiałów informacyjnych i prowadzili rozmowy doradcze w zakresie doboru źródeł ciepła, OZE i warunków uzyskania dotacji. ➤ 20.01.2024 – piknik dot. poprawy jakości powietrza (porady eksperckie nt. wymiany kotłów, modernizacji przegród, PV, magazynów energii). ➤ Dni Tomaszowa – stały punkt informacyjny nt. wymiany źródeł ciepła i programu „Czyste Powietrze”. ➤ 25.08.2024 – „Lokalni Niebanalni” – punkt konsultacyjny Wydziału Ochrony Środowiska. ➤ 26.10.2024 – piknik ekologiczny poświęcony ograniczaniu niskiej emisji. ➤ 02.12.2024 – „Tomaszów Mazowiecki – Arena Świątecznej Energii” (promocja funduszy norweskich i instrumentów wsparcia, prezentacje ścieżek dofinansowań). ➤ Stałe działania informacyjne: podczas spotkań Prezydenta Miasta mieszkańcy mogli uzyskać szczegółowe informacje o dofinansowaniach i wymaganiach techniczno-prawnych dla inwestycji niskoemisyjnych.
OBSZAR INTERWENCJI: ZAGROŻENIE HAŁASEM			
19.	Realizacja zadań określonych w ramach kierunku interwencji „zmniejszenie liniowej emisji zanieczyszczeń”	Zrealizowane	➤ Szczegółowy opis przy zadaniach nr 6, 7, 9, 10. Działania podejmowane w zakresie modernizacji i remontów dróg, budowy ścieżek rowerowych, rozwoju transportu zbiorowego oraz sukcesywnej wymiany floty pojazdów na nisko- i zeroemisyjną przyczyniają się do systematycznej poprawy klimatu akustycznego na terenie miasta. Modernizacja nawierzchni dróg ogranicza hałas generowany przez toczenie kół i nierówności jezdni, natomiast rozwój infrastruktury rowerowej oraz popularyzacja komunikacji miejskiej sprzyjają zmniejszeniu natężenia ruchu

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			samochodowego, będącego głównym źródłem hałasu komunikacyjnego. Dodatkowo, zastępowanie tradycyjnych pojazdów spalinowych nowoczesnymi autobusami hybrydowymi i elektrycznymi znacząco redukuje hałas silnikowy, zwłaszcza w centralnych częściach miasta i w strefach zamieszkania. Łącznie działania te prowadzą do stopniowego ograniczania uciążliwości akustycznych, poprawy komfortu życia mieszkańców oraz kształtowania bardziej przyjaznego, zrównoważonego środowiska miejskiego.
20.	Kontrola podmiotów gospodarczych w zakresie emitowanego hałasu	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA W ŁODZI</u> ➤ W latach 2023-2024 WIOŚ w Łodzi przeprowadził na terenie Tomaszowa Mazowieckiego 3 kontrole podmiotów w zakresie dotrzymania wymagań dotyczących emisji hałasu do środowiska. W jednym przypadku stwierdzono naruszenie polegające na niewykonaniu okresowych pomiarów hałasu, do których zobowiązują przepisy i/lub decyzje administracyjne. W postępowaniu pokontrolnym nałożono mandat karny, egzekwując obowiązek prowadzenia bieżącej weryfikacji oddziaływania akustycznego i zapewnienia zgodności działalności z normami ochrony środowiska.
21.	Prowadzenie pomiarów hałasu komunikacyjnego i przemysłowego	Niezrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: GŁÓWNY INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA</u> ➤ W latach 2023-2024 Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Łodzi nie prowadził na terenie Miasta Tomaszowa Mazowieckiego pomiarów emisji hałasu w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ).
22.	Wydawanie decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu oraz kontrola podmiotów (w razie potrzeby)	Realizowane na bieżąco	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: STAROSTA TOMASZOWSKI</u> ➤ Decyzja o dopuszczalnym poziomie hałasu wydawana jest w sytuacji, gdy poza terenem zakładu w wyniku prowadzonej działalności przekroczone zostały dopuszczalne poziomy dźwięku w środowisku. Za przekroczenie określonego w decyzji dopuszczalnego poziomu hałasu Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska nakłada karę pieniężną. ➤ Na terenie Miasta Tomaszowa Mazowieckiego obowiązuje 7 decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu wydanych przez Starostę Tomaszowskiego – ostatnia decyzja wydana została w 2022 r. (dla marketu DINO przy ul. Ks. J. Popiełuszki 63).
23.	Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego wymogów ochrony akustycznej terenów	W trakcie realizacji	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> ➤ W latach 2023-2024 nie uchwalono nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Według stanu na 31 grudnia 2024 r. na obszarze miasta obowiązywało 50 MPZP, obejmujących swoimi ustaleniami 19,3% powierzchni Tomaszowa Mazowieckiego. Jednocześnie 12 obszarów pozostawało objętych uchwałami o przystąpieniu do sporządzenia MPZP, a prace planistyczne były w toku; łączny obszar roboczy tych opracowań obejmował 27% powierzchni miasta.

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024**

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty												
OBSZAR INTERWENCJI: PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE (PEM)															
24.	Monitorowanie oraz ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: GŁÓWNY INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA</u> ➤ Monitoring pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzony jest przez Inspekcję Ochrony Środowiska w ramach programu Państwowego Monitoringu Środowiska w sposób ujednolicony dla całego kraju od 2008 roku. Od 2021 roku monitoring prowadzony jest zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. (zmianie uległa dotychczasowa sieć pomiarowa i metodyka prowadzenia pomiarów). Zakres prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku obejmuje pomiary natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego, w przedziale częstotliwości co najmniej od 80 MHz do 40 GHz. Obowiązujące poziomy dopuszczalne natężenia PEM wynoszą dla badanych częstotliwości 28 - 61 V/m. Punkty pomiarowe, w których wykonuje się okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wyznacza się dla każdego województwa w ramach państwowego monitoringu środowiska dla stałej sieci monitoringu. ➤ Ostatnie pomiary natężenia promieniowania elektromagnetycznego (PEM) w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) prowadzone były na terenie Tomaszowa Mazowieckiego w 2024 roku w trzech punktach pomiarowych. Zmierzone wartości PEM były na bardzo niskich poziomach (znacznie poniżej dopuszczalnej normy minimalnej wynoszącej 28 V/m). Najwyższe natężenie PEM wynoszące 2,5 V/m odnotowano w punkcie pomiarowym zlokalizowanym przy ul. Kolbe/Kombatantów. Poniżej tabeli przedstawiono wyniki przeprowadzonych pomiarów natężenia PEM na terenie Tomaszowa Mazowieckiego w 2023 roku. <table><tr><th>Lokalizacja punktu pomiarowego</th><th>Rok badań</th><th>Natężenie PEM [V/m]</th></tr><tr><td>Tomaszów Mazowiecki, ul. Kolbe/Kombatantów</td><td>2024</td><td>2,5</td></tr><tr><td>Tomaszów Mazowiecki, ul. Niska/Modra</td><td>2024</td><td>1,4</td></tr><tr><td>Tomaszów Mazowiecki, ul. Benniego 7</td><td>2024</td><td><0,8</td></tr></table>	Lokalizacja punktu pomiarowego	Rok badań	Natężenie PEM [V/m]	Tomaszów Mazowiecki, ul. Kolbe/Kombatantów	2024	2,5	Tomaszów Mazowiecki, ul. Niska/Modra	2024	1,4	Tomaszów Mazowiecki, ul. Benniego 7	2024	<0,8
Lokalizacja punktu pomiarowego	Rok badań	Natężenie PEM [V/m]													
Tomaszów Mazowiecki, ul. Kolbe/Kombatantów	2024	2,5													
Tomaszów Mazowiecki, ul. Niska/Modra	2024	1,4													
Tomaszów Mazowiecki, ul. Benniego 7	2024	<0,8													
25.	Kontrola instalacji emitujących PEM	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: STAROSTA TOMASZOWSKI</u> ➤ W latach 2023-2024 przyjęto łącznie 61 zgłoszeń dotyczących instalacji emitujących PEM na terenie Tomaszowa Mazowieckiego, w tym 50 aktualizacji/zmian (2023: 26, 2024: 24) oraz 11 nowych zgłoszeń (2023: 4, 2024: 7). W analizowanym okresie złożono 53 sprawozdania z pomiarów poziomów PEM (2023: 23, 2024: 30). Nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych – zarówno w 2023 r., jak i w 2024 r.												
26.	Ewidencjonowanie i przyjmowanie zgłoszeń instalacji emitujących PEM	Zrealizowane													

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024**

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
27.	Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony przed PEM	W trakcie realizacji	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> ➤ W latach 2023-2024 nie uchwalono nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Według stanu na 31 grudnia 2024 r. na obszarze miasta obowiązywało 50 MPZP, obejmujących swoimi ustaleniami 19,3% powierzchni Tomaszowa Mazowieckiego. Jednocześnie 12 obszarów pozostawało objętych uchwałami o przystąpieniu do sporządzenia MPZP, a prace planistyczne były w toku; łączny obszar roboczy tych opracowań obejmował 27% powierzchni miasta.
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODAROWANIE WODAMI			
28.	Realizacja prac konserwacyjno-utrzymaniowych wód i urządzeń wodnych, w tym wałów przeciwpowodziowych	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: PGW WODY POLSKIE</u> ➤ Konserwacja wałów rz. Wolbórki i rz. Czarnej Bieliny - wały przeciwpowodziowe na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego, rok 2023, koszt: 84 377,22 zł. ➤ Konserwacja wałów rz. Wolbórki i rz. Czarnej Bieliny - wały przeciwpowodziowe na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego, rok 2024, koszt: 84 377,22 zł. ➤ Roboty utrzymaniowe cieków wykonywane były w ramach robót doraźnych i awaryjnych siłami własnymi Zarządu Zlewni w Piotrkowie Trybunalskim.
29.	Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego ograniczeń zabudowy obszarów zagrożenia powodziowego	W trakcie realizacji	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> ➤ W latach 2023-2024 nie uchwalono nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Według stanu na 31 grudnia 2024 r. na obszarze miasta obowiązywało 50 MPZP, obejmujących swoimi ustaleniami 19,3% powierzchni Tomaszowa Mazowieckiego. Jednocześnie 12 obszarów pozostawało objętych uchwałami o przystąpieniu do sporządzenia MPZP, a prace planistyczne były w toku; łączny obszar roboczy tych opracowań obejmował 27% powierzchni miasta.
30.	Rozbudowa, przebudowa i modernizacja systemów kanalizacji deszczowej	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI, ZGWK SP. Z O.O.</u> ➤ Sieć kanalizacji deszczowej obejmuje swym zasięgiem o wiele mniejszy obszar miasta, niż kanalizacja sanitarna. Ogranicza się do obszarów silnie zurbanizowanych, terenów utwardzonych oraz ciągów drogowych, gdzie niemożliwe jest odprowadzanie wód opadowych i roztopowych w sposób powierzchniowy. ➤ Największymi odbiorcami usług odprowadzania wód opadowych i roztopowych na terenie Tomaszowa Mazowieckiego są poszczególni zarządcy i właściciele dróg. ➤ Według stanu na 31.12.2023 r. długość sieci kanalizacji deszczowej wynosiła 102,75 km (wraz z przykanalikami). W roku 2023 dokonano odbioru technicznego 4 szt. przyłączy kanalizacji deszczowej o łącznej długości 134,7 m. ➤ Według stanu na 31.12.2024 r. długość sieci kanalizacji deszczowej wynosiła 104,27 km (wraz z przykanalikami). W roku 2024 dokonano odbioru technicznego 4 szt. przyłączy kanalizacji deszczowej o łącznej długości 52,0 m.

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024**

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
31.	Realizacja projektów z zakresu rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury na terenie miasta (<i>zwiększanie powierzchni terenów zielonych, budowa obiektów małej/mikro retencji, efektywne gospodarowanie wodami opadowymi, tworzenie łąk kwietnych i ogrodów deszczowych, wymiana powierzchni szczelnych na przepuszczalne, zazielenianie elementów infrastruktury miejskiej np. murów, dachów, przystanków</i>)	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> ➤ Budowa zielono-błękitnej infrastruktury „Nasz klimat, nasz temat” - w 2023 r. zrealizowano zadanie polegające na doposażeniu przestrzeni publicznych w elementy zielono-błękitnej infrastruktury, zlokalizowane w centralnej części miasta. Dostarczono i ustawiono 8 zbiorników na deszczówkę, 6 mobilnych donic, 12 pergoli oraz 5 zielonych przystanków. Przedsięwzięcie wspiera retencję wód opadowych, zwiększa udział zieleni w strukturze miasta, ogranicza efekt miejskiej wyspy ciepła oraz podnosi jakość estetyczno-użytkową przestrzeni. ➤ Kieszonkowy „Park Różany” – zagospodarowanie terenu przy ul. Zagajnikowej 7 oraz Akacjowej 6 i 8 - w 2024 r., w ramach Tomaszewskiego Budżetu Obywatelskiego, wykonano kompleksowe zagospodarowanie terenu z elementami małej architektury i zieleni. Zakres robót obejmował plantowanie terenu, wykonanie obrzeży, założenie trawników wraz z nawodnieniem, nasadzenia roślin cebulowych, krzewów i drzew, montaż pergoli, ławek, koszy na odpady, lamp solarnych, a także poidła i budek dla ptaków oraz tablice informacyjnej. Całkowity koszt realizacji wyniósł 297 074,52 zł. Projekt zwiększył dostęp mieszkańców do zielonej, rekreacyjnej przestrzeni sąsiedzkiej, poprawił retencję i bioróżnorodność oraz podniósł walory krajo-brazowe otoczenia.
32.	Rozbudowa i modernizacja systemu kanalizacji sanitarnej (<i>zgodnie z obszarem interwencji gospodarka wodno-ściekowa</i>)	Zrealizowane	➤ Opisano przy zadaniu nr 40.
33.	Rozbudowa i modernizacja systemu wodociągowego (<i>zgodnie z obszarem interwencji gospodarka wodno-ściekowa</i>)	Zrealizowane	➤ Opisano przy zadaniu nr 39.
34.	Kontrola częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI, STRAŻ MIEJSKA</u> ➤ W 2023 r. na terenie miasta zidentyfikowano 1 142 zbiorniki bezodpływowe, z których korzystało 2 809 osób (w tym 1 904 na obszarze skanalizowanym i 905 na nieskanalizowanym). W ewidencji ujęto 168 przydomowych oczyszczalni ścieków, obsługujących ok. 400 osób. Pracownicy Wydziału Ochrony Środowiska i Klimatu, przy wsparciu Straży Miejskiej, przeprowadzili 520 kontroli zbiorników bezodpływowych i POŚ. Kontrole obejmowały w szczególności weryfikację posiadania aktualnych umów na opróżnianie nieczystości ciekłych i osadów, częstotliwości ich wywozu oraz dowodów uiszczenia opłat; sprawdzano również, czy usługi świadczą podmioty posiadające zezwolenia obowiązujące na obszarze miasta. ➤ W 2024 r. ewidencja wykazała 1 112 zbiorników bezodpływowych (spadek o 30 r/r), z których korzystało 2 516 osób (w tym 1 646 na obszarze skanalizowanym i 870 na nieskanalizowanym).

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			Liczba POŚ wzrosła do 184 (o 16 r/r), obsługując ok. 472 osoby (wzrost o 72 r/r). Zintensyfikowano nadzór: przeprowadzono 810 kontroli (wzrost o 290, tj. +55,8% r/r), obejmujących ten sam zakres weryfikacji: umowy z uprawnionymi przedsiębiorcami, częstotliwość opróżniania zbiorników i osadników, a także dowody opłat. ➤ Wnioski - w 2024 roku odnotowano spadek liczby zbiorników bezodpływowych oraz liczby użytkowników, przy jednoczesnym wzroście liczby przydomowych oczyszczalni i osób z nich korzystających. Zwiększona liczba kontroli oraz utrzymanie pełnego zakresu weryfikacyjnego wzmacniają nadzór nad gospodarką nieczystościami ciekłymi, sprzyjając ograniczaniu nielegalnych zrzutów i poprawie standardów sanitarnych.
35.	Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony wód oraz zwiększania retencji	W trakcie realizacji	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> ➤ W latach 2023-2024 nie uchwalono nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Według stanu na 31 grudnia 2024 r. na obszarze miasta obowiązywało 50 MPZP, obejmujących swoimi ustaleniami 19,3% powierzchni Tomaszowa Mazowieckiego. Jednocześnie 12 obszarów pozostawało objętych uchwałami o przystąpieniu do sporządzenia MPZP, a prace planistyczne były w toku; łączny obszar roboczy tych opracowań obejmował 27% powierzchni miasta.
36.	Prowadzenie monitoringu jakości wód (powierzchniowych i podziemnych)	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: GŁÓWNY INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA</u> WODY POWIERZCHNIOWE: ➤ Miasto Tomaszów Mazowiecki położone jest w obrębie zlewni następujących jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP): JCWP Pilica od zb. Sulejów do ujścia, JCWP Wolbórka od Dopływu spod Będzelina do ujścia, JCWP Czarna Bielina. ➤ W latach 2023-2024 badaniami monitoringowymi objęte były wszystkie JCWP, których zlewnie znajdują się na terenie Tomaszowa Mazowieckiego. ➤ Przekraczającymi wskaźnikami badanych JCWP decydującymi o złym stanie wód powierzchniowych na terenie miasta są: ➤ <u>elementy biologiczne:</u> fitobentos, makrofity, makrobezkęgowce bentosowe, ichtiofauna; ➤ <u>elementy fizykochemiczne:</u> substancje rozpuszczone, wapń, odczyn pH, azot azotanowy, azot azotynowy, azot ogólny, fosfor fosforanowy (V), fosfor ogólny; ➤ <u>elementy chemiczne:</u> difenyloetery bromowane, fluoranten, heptachlor, benzo(a)piren, benzo(b)fluoranten, benzo(g,h,i)perylen. ➤ Zgodnie z danymi GIOŚ RWMS w Łodzi do najważniejszych zagrożeń jakości wód na terenie województwa łódzkiego należy zaliczyć: zrzuty punktowe ścieków komunalnych, bytowych i przemysłowych, zanieczyszczenia dopływające do wód ze źródeł rozproszonych (spływy powierzchniowe z terenów rolniczych, miejskich i przemysłowych, depozyt zanieczyszczeń z atmosfery, małe źródła punktowe np. nieszczelne szamba) oraz nadmierny pobór wód. Należy

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024**

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			wspomnieć także o poważnych zagrożeniach dla życia biologicznego wód powierzchniowych związanych z zabudową hydrotechniczną (szczególnie zamykającą koryta rzeczne) oraz zagrożeniach jakie niosą ze sobą ekstremalne zjawiska pogodowe. WODY PODZIEMNE: ➤ Główny Inspektorat Ochrony Środowiska realizuje program regionalnego monitoringu wód podziemnych na obszarze województwa łódzkiego. Są to badania uzupełniające względem prowadzonego przez PIG-PIB monitoringu krajowego wód podziemnych. ➤ Na terenie Tomaszowa Mazowieckiego zlokalizowany jest punkt monitoringowy nr 125 funkcjonujący w ramach regionalnego monitoringu jakości wód podziemnych województwa łódzkiego prowadzonego przez GIOŚ RWMS w Łodzi. Punkt ten zlokalizowany jest na gruntach rolnych w zachodniej części miasta przy ul. Hubala i obrazuje piętro wodonośne jury górnej. Ostatnie badania jakości wód podziemnych w ww. punkcie przeprowadzone zostały w 2024 roku. Jakość wód podziemnych określona została jako dobra (II klasa jakości).
37.	Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska (w zakresie prowadzenia prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej i korzystania z wód)	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA W ŁODZI</u> ➤ W latach 2023–2024 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi przeprowadził na terenie Tomaszowa Mazowieckiego 4 kontrole dotyczące przestrzegania warunków ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi, określonych w pozwoleniach wodnoprawnych oraz zintegrowanych. ➤ W jednym przypadku stwierdzono naruszenia przepisów polegające na braku zapewnienia właściwego zabezpieczenia wód przed zanieczyszczeniem oraz braku wymaganego pozwolenia wodnoprawnego na prowadzenie działalności. ➤ W wyniku przeprowadzonego postępowania pokontrolnego udzielono pouczenia oraz nałożono karę grzywny w formie mandatu, zobowiązując podmiot do niezwłocznego dostosowania prowadzonej działalności do obowiązujących przepisów prawa wodnego oraz zasad ochrony środowiska.
38.	Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych z zakresu oszczędzania wody, prawidłowego postępowania ze ściekami, zwiększania retencji, zagrożenia suszą	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: ZGWK W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM SP. Z O.O.</u> ➤ W ramach działań edukacyjno-promocyjnych Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. organizował wycieczki przedmiotowo-edukacyjne na oczyszczalnię ścieków dla uczniów szkół średnich, podstawowych i przedszkoli, w celu przybliżenia wiedzy związanej z ochroną środowiska oraz promowania postaw proekologicznych zwiedzających oczyszczalnię. Dodatkowo uczniowie szkół średnich oraz studenci mogli poszerzać swoją wiedzę teoretyczną o doświadczenia praktyczne, które realizowali w ramach praktyk na terenie oczyszczalni ścieków. Wspólna odpowiedzialność za stan środowiska naturalnego oraz świadome korzystanie z zasobów naturalnych we wszystkich sferach życia to cel prowadzonych przez Spółkę działań edukacyjnych.

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA			
39.	Rozbudowa i modernizacja systemu wodociągowego (sieci, przyłączy, ujęć, stacji uzdatniania wody, optymalizacja i monitoring procesów)	Zrealizowane	PODMIOT REALIZUJĄCY: ZGWK W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM SP. Z O.O. ROK 2023: ➤ W zakresie sieci wodociągowej w 2023 roku przyjęto w dzierżawę sieci wodociągowe o długości 1 451,48 m oraz dokonano odbioru technicznego 69 szt. przyłączy wodociągowych o łącznej długości 580,00 m. ➤ Rozpoczęto opracowanie dokumentacji projektowej dla sieci wodociągowej dotyczące: przebudowy sieci wodociągowej w ul. Szczęśliwej (na odcinku od ul. Spalskiej do ul. Wrzosowej), przebudowy sieci wodociągowej w ul. Dobrej (na odcinku od ul. Szczęśliwej do ul. Równej) – uzyskano pozwolenie na budowę, przebudowy sieci wodociągowej w ul. Browarnej – uzyskano pozwolenie na budowę, przebudowy sieci wodociągowej w ul. Długiej – uzyskano pozwolenie na budowę, przebudowy sieci wodociągowej w ul. Konstytucji 3 Maja (na odcinku od Kauflandu do wysokości posesji 64-66), przebudowy sieci wodociągowej w ul. Fabrycznej. Wszystkie wymienione powyżej planowane do realizacji inwestycje związane są z obowiązkiem usuwania wyrobów azbestowych (wymiana rur z azbestocementu). ➤ W 2023 roku zrealizowano inwestycję pn. „Modernizacja ujęcia wody Białobrzegi w Tomaszowie Mazowieckim”. Istniejące ujęcie wody na ul. Wilczej 83 zostało poddane rozbudowie i przebudowie. Celem przedsięwzięcia było zwiększenie liczby ludności korzystającej z ulepszanego systemu zaopatrzenia ludności w wodę do picia oraz poprawa istniejącego układu zaopatrzenia w wodę poprzez zapewnienie możliwości bezawaryjnego i ciągłego zaopatrzenia w wodę mieszkańców, przy uwzględnieniu maksymalnych poborów wody. Zakres modernizacji ujęcia wody w Białobrzegach to między innymi: budowa dwóch stalowych, pionowych, naziemnych zbiorników magazynowych wody o pojemności $V = 150 \text{ m}^3$, budowa przepompowni drugiego stopnia wraz z automatyką sterującą oraz adaptacja istniejącego budynku do nowego układu pompowego wraz z przebudową instalacji wodociągowych. Całkowita wartość realizacji przedsięwzięcia wyniosła 2 297 523,20 zł netto. Zadanie dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu Gospodarki Wodnej i Ochrony Środowiska w Warszawie – pożyczka w kwocie 2 099 000,00 zł netto. ➤ Realizując zamierzenia wynikające z koncepcji budowy stacji uzdatniania wody dla miasta Tomaszowa Mazowieckiego wraz z ujęciami głębinowymi w 2023 r. wykonano hydrogeologiczny otwór badawczo-rozpoznawczy S-13 dla ujęcia wody podziemnej z utworów górnopaleozoicznych w Tomaszowie Mazowieckim, przy ul. Milenijnej wraz z przeprowadzeniem opróbowania, pomiarów, obserwacji i badań hydrogeologicznych. Uzyskano także decyzję zamienną Marszałka Województwa Łódzkiego umożliwiającą zatwierdzenie otworu badawczego S-13 jako otwór eksploatacyjny.

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			ROK 2024: ➤ W zakresie rozbudowy sieci wodociągowej w 2024 r. łącznie wykonano, wykupiono i zakończono budowę sieci wodociągowej o długości 2 229,69 m wraz z przyłączami, ponosząc koszty całkowite w wysokości 952 181,36 zł. ➤ W okresie od stycznia do grudnia 2024 roku wybudowano „siłami własnymi” spółki odcinki sieci wodociągowych w sięgaczu ul. Siedmiodomki (152,5 m) oraz w ul. Bogumiła (180,8 m), a także przebudowano odcinki sieci wodociągowej z rur azbestowo-cementowych na rury PE w ulicach: Fabrycznej (693,0 m), Dobrej (336,0) i ul. Długiej (431,9 m). ➤ W 2024 roku wykonano dokumentacje projektowe dla sieci wodociągowej w ul. Konstytucji 3 Maja, w ul. Szczęśliwej (na odcinku od ul. Spalskiej do ul. Wrzosowej), w ul. Górnej w Tomaszowie Mazowieckim (od ul. Legionów do ul. Zgorzelickiej), w ul. Browarnej (na odcinku 80 m od ul. Ignacego Mościckiego), w ul. Farbiarskiej (na odcinku od ul. Zgorzelickiej do ul. Legionów), w ul. Zakątnej (na odcinku od ul. Spalskiej do Zespołu Szkół Ponadpodstawowych nr 8), w ul. Mostowej (od ul. Zawadzkiej do połączenia z zaprojektowanym odcinkiem sieci wodociągowej w ul. Mostowej (etap II), w ul. Tulipanowej (spinka). Ponadto rozpoczęto prace projektowe w zakresie budowy i przebudowy sieci wodociągowej dla lewobrzeżnej części miasta Tomaszowa Mazowieckiego z ujęcia wody Białobrzegi. ➤ W latach 2022-2024 w ramach budowy Stacji Uzdatniania Wody „SUW Milenijna” dla miasta Tomaszowa Mazowieckiego została odwiercona studnia S-13 o głębokości 275 m p.p.t. ujmująca wody podziemne z otworów górnojurajskich. Całkowita wartość realizacji przedsięwzięcia wyniosła 886 500,00 zł netto. Zasoby eksploatacyjne studni S-13 zostały zatwierdzone decyzją Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 5 stycznia 2024 roku. Dla ujęcia S-13 ustalono zasoby eksploatacyjne na $Q = 80,0 \text{ m}^3/\text{h}$. Wykonana studnia S-13 ma stanowić część zespołu 4 studni głębinowych: S-11, S-11A (studnia rezerwowa), S-12 i S-13 dla Stacji Uzdatniania Wody SUW Milenijna o łącznej wydajności $Q=300 \text{ m}^3$. ➤ Spółka uzyskała finansowanie w formie pożyczki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie dla zadania „Budowa stacji uzdatniania wody dla miasta Tomaszów Mazowiecki wraz z ujęciami głębinowymi” zawierając 12 listopada 2024 roku umowę na kwotę 73 800 000,00 zł. W ramach ww. projektu realizowane jest zadanie polegające na kompleksowym wykonaniu kolejnych otworów studziennych dla ujęcia Milenijna tj.: S-11, S-11A (studnia rezerwowa) i S-12 wraz z prowadzeniem obserwacji, opróbowaniem i badaniami hydrogeologicznymi podczas wiercenia. Inwestycja ma kluczowe, strategiczne znaczenie dla miasta: zwiększa bezpieczeństwo i ciągłość dostaw wody (dodatkowe moce ujęć, rezerwa produkcyjna, redundancja na wypadek awarii), poprawia jakość i stabilność parametrów wody poprzez nowoczesne procesy uzdatniania, wzmacnia odporność systemu wodociągowego na skutki zmian klimatu (susze, wahania poziomów wód podziemnych), a także umożliwia pokrycie

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024**

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			rosnących potrzeb odbiorców i realizację planów rozwojowych miasta. Projekt wpisuje się w wymogi krajowych i unijnych standardów zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia oraz tworzy podstawy do długoterminowej, efektywnej eksploatacji zasobów wód podziemnych.
40.	Rozbudowa i modernizacja systemu kanalizacji sanitarnej (sieci, przyłączy, przepompowni, oczyszczalni ścieków, optymalizacja i monitoring procesów)	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: ZGWK W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM SP. Z O.O.</u> ROK 2023: ➤ W roku 2023 dokonano odbioru technicznego 187 szt. przyłączy kanalizacji sanitarnej o łącznej długości 2,341 km, w tym na terenie miasta 141 szt. o łącznej długości 1,588 km oraz na terenie gminy 46 szt. o łącznej długości 0,753 km. ➤ W zakresie rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej łącznie w 2023 roku wykonano, wykupiono i zakończono budowę sieci kanalizacji sanitarnej o długości 195,55 m wraz z odgałęzieniami w pasach drogowych ponosząc koszty całkowite w wysokości 262 977,52 zł. ➤ W okresie od stycznia 2023 roku do grudnia 2023 roku wybudowano i odebrano pod względem technicznym odcinek sieci kanalizacji sanitarnej w ulicy Białego (109,0 m wraz z odgałęzieniami w pasie drogowym) oraz wybudowano odgałęzienia sieci kanalizacji sanitarnej w ramach Programu Priorytetowego WFOŚiGW w Łodzi (w ramach VI naboru) o długości 86,55 m. ➤ W 2023 roku wykonano dokumentację projektową kanalizacji sanitarnej w obszarze osiedla i ulic: Dąbrowskiej, Migdałowej i Wola Wiaderna w ramach dwóch etapów: etap Ia – budowa sieci kanalizacji sanitarnej – tranzyt od ul. Wola Wiaderna w kierunku kolektora K0 w Tomaszowie Mazowieckim, etap Ib – budowa sieci kanalizacji sanitarnej w obszarze osiedla i ulic: Dąbrowskiej, Migdałowej oraz Wola Wiaderna w Tomaszowie Mazowieckim oraz budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Białego. Inwestycja związana z budową sieci kanalizacji sanitarnej w obszarze osiedla i ulic: Dąbrowskiej, Migdałowej i Wola Wiaderna została rozpoczęta (etap Ia). W fazie projektowej było zadanie dotyczące budowy kan. sanitarnej w części ul. Krańcowej. ROK 2024: ➤ W zakresie rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej łącznie w 2024 roku wykonano, wykupiono i przyjęto aportem sieci kanalizacji sanitarnej o długości 4 450,21 m wraz z odgałęzieniami w pasach drogowych ponosząc koszty całkowite w wysokości 4 874 028,31 zł. ➤ W okresie od stycznia do grudnia 2024 roku wybudowano i odebrano pod względem technicznym „siłami własnymi” spółki odcinki sieci kanalizacji sanitarnej w ulicach: sięgaczu ul. Siedmiodomki (152,84 m), Bogumiła (176,40 m), tranzyt od ul. Wola Wiaderna do kolektora K0 w ulicy Józefowskiej - Etap Ia ZGWK (2 182,0 m) oraz wybudowano i odebrano pod względem technicznym budowę sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w pasie drogowym w ul. Wola Wiaderna – Etap Ib ZGWK (1 458,9 m) oraz wybudowano odgałęzienia sieci kanalizacji sanitarnej w ramach Programu Priorytetowego WFOŚiGW w Łodzi (w ramach VII naboru) o długości 87,9 m.

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			➤ W ramach odpłatnego przejęcia na majątek Spółki urządzeń kanalizacji sanitarnej od osób fizycznych bądź prawnych w 2024 roku poniesiono koszty całkowite w wysokości 70 732,25 zł związane z nabyciem sieci kanalizacji sanitarnej w ulicach: Nagórzyckiej o długości 333,1 m i w sięgaczu ul. Siedmiodomki o długości 152,8 m. ➤ W 2024 roku wykonano dokumentację projektową dla odcinka sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Krańcowej (130 m). W fazie projektowej było zadanie dotyczące budowy kanalizacji sanitarnej w obszarze ulic: Kolejowej (ok. 1 620 m), Torowej (ok. 1 650 m) i Podoba (ok. 690 m). ➤ Dbając o utrzymanie pełnej sprawności technicznej urządzeń oczyszczalni ścieków przy ulicy Henrykowskiej 2/4 w 2024 roku zmodernizowano reaktor biologiczny 10B w zakresie wymiany paneli napowietrzających na jednej z jego komór, a na drugiej dokonano wymiany uszkodzonych paneli. Uzyskano w efekcie skuteczniejszy sposób napowietrzania ścieków oczyszczonych w tym reaktorze i stworzono korzystniejsze warunki dla procesów biologicznych zachodzących w czasie oczyszczania ścieków.
OBSZAR INTERWENCJI: GLEBY			
41.	Bieżące utrzymanie czystości na terenach publicznych oraz likwidacja dzikich wysypisk odpadów	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> ROK 2023: Zrealizowano kompleksowe prace porządkowe w przestrzeni publicznej, obejmujące: ➤ sprzątanie i koszenie pasów drogowych dróg gminnych i wewnętrznych na 224 ulicach o łącznej powierzchni 301 703 m²; ➤ utrzymanie czystości terenów komunalnych o łącznej powierzchni ok. 120 000 m² oraz terenów zielonych (parki, skwery, zieleńce) o powierzchni 198 000 m²; ➤ stałe utrzymanie czystości na ok. 40 działkach komunalnych oraz interwencyjne sprzątanie pozostałych działek (zgłoszenia mieszkańców, Straży Miejskiej, własne obserwacje); ➤ opróżnianie 975 koszy ulicznych, parkowych i na zwierzęce odchody zlokalizowanych w pasach drogowych, na terenach komunalnych i zielonych oraz na przystankach; ➤ utrzymanie 258 przystanków komunikacyjnych, w tym: zbieranie zanieczyszczeń na terenie przystanków, zmiatanie powierzchni wokół, odchwaszczanie i wykaszanie terenów przyległych, opróżnianie i uzupełnianie koszy, drobne naprawy wyposażenia (konstrukcje wiat, ramki na rozkłady, kasetony reklamowe, ławki); ➤ sprzątanie na placach zabaw i siłowniach plenerowych w 17 lokalizacjach; ➤ przeprowadzono również miejską odsłonę kampanii „Sprzątanie Świata – Sprzątanie Świata łączy ludzi!”. W wydarzeniu uczestniczyło ok. 3 900 dzieci i młodzieży z przedszkoli i szkół. Zebrano łącznie 1,630 Mg odpadów. ROK 2024: Kontynuowano utrzymanie porządku i czystości na terenach publicznych:

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			➤ utrzymanie czystości terenów komunalnych (ok. 120 000 m²) oraz terenów zielonych (parki, skwery, zieleńce) o pow. 198 000 m²; ➤ stałe utrzymanie czystości na ok. 40 działkach i interwencyjne sprzątanie pozostałych; ➤ opróżnianie 1 037 koszy ulicznych, parkowych i na zwierzęce odchody w przestrzeni miejskiej; ➤ utrzymanie 258 przystanków komunikacyjnych w standardzie jak w roku poprzednim; ➤ zrealizowano kampanię „Sprzątanie Świata – Na straży czystej ziemi od 1994 roku”. W akcji uczestniczyło ok. 3 709 dzieci i młodzieży. Zebrano łącznie 2,200 Mg odpadów.
42.	Poprawa stanu środowiska (remediacja i rewitalizacja) terenów po Zakładach Włókien Chemicznych „Wistom” w Tomaszowie Mazowieckim	W trakcie realizacji	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> W dniu 20 marca 2025 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki podpisała z NFOŚiGW umowę o dofinansowanie dla zadania „Poprawa stanu środowiska na terenach przemysłowych byłych Zakładów Włókien Chemicznych WISTOM w Tomaszowie Mazowieckim” finansowanego w ramach Inwestycji: B3.2.1-1/3. Inwestycje w neutralizację ryzyka i rekultywację wielkoobszarowych terenów poprzemysłowych i Morza Bałtyckiego – MKiŚ Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności. Całkowita wartość zadania wynosi 8 927 319,28 zł, natomiast kwota dofinansowania to 7 276 166,15 zł. Okres realizacji: czerwiec 2025 r. – czerwiec 2026 r. W ramach przedmiotowego projektu planuje się: 1. Wykonanie kompleksowej oceny stanu środowiska, w tym: ➤ wykonanie odwiertów i pobór prób do analiz gruntów i osadów, ➤ inwentaryzacja geodezyjna obszaru z wykorzystaniem skaningu laserowego, ➤ analizy laboratoryjne w próbkach gleby z sekcji powierzchniowych i próbkach z odwiertów, a także osadów i odpadów, ➤ analizy laboratoryjne w próbkach wody podziemnej, ➤ analizy laboratoryjne w próbkach wody powierzchniowej, ➤ badania odpadów – testy zgodności, ➤ ocena stanu środowiska gruntowo-wodnego, modelowanie ryzyka wraz z wykonaniem sondowań geofizycznych, ➤ założenie 10 piezometrów, ➤ nadzór nad realizacją prac (geolog, hydrogeolog, geotechnik, kierownik projektu) ➤ wykonanie badań geotechnicznych, ➤ rozpoznanie potencjału emisji związków odorowych z osadów, ➤ wykonanie badań geofizycznych obwałowań lagun oraz składowiska – identyfikacja anomalii w ujęciu przestrzennym –cyfrowe opracowanie kartograficzne, ➤ wykonanie badań jakości powietrza w obrębie składowiska i lagun. 2. Przygotowanie projektu planu poprawy stanu środowiska, w tym: ➤ projektu prac rekultywacyjnych lub remediacyjnych podzielony na fazy w tym wstępne zabezpieczenie terenu – włączając obliczenia inżynierskie,

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			➤ dokumentacji budowlanej, ➤ zestawień nakładów materiałów i kosztów pracy. 3. Powołanie ekspertów merytorycznych doradzających i weryfikujących zakres przygotowywanych i wykonanych prac badawczo-analitycznych oraz planów poprawy stanu środowiska. 4. Wykonanie stosownego zabezpieczenia terenu i ograniczenie możliwości rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń. 5. Usuwanie odpadów ze składowiska odpadów przemysłowych zlokalizowanego w Tomaszowie Mazowieckim przy ulicy Piaskowej 157. 6. Promocja projektu.
43.	Rekultywacja i remediacja obszarów zdewastowanych, zdegradowanych i zanieczyszczonych	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: PKP S.A.</u> ➤ Na terenie Tomaszowa Mazowieckiego, w obrębie 3, na działce nr 1/16, potwierdzono historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi o powierzchni 0,029 ha, będące skutkiem katastrofy kolejowej z 1999 r. przed dworcem PKP. Podmiotem korzystającym ze środowiska jest PKP S.A. Remediację zrealizowano w grudniu 2024 r., stosując bioremediację ukierunkowaną na usunięcie zanieczyszczeń co najmniej do poziomów dopuszczalnych. Zakończenie prac potwierdzono wykonaniem decyzji administracyjnej; osiągnięto zakładany efekt ekologiczny, a ocena efektu przeprowadzonej remediacji jest pozytywna. W rezultacie teren został przywrócony do stanu umożliwiającego bezpieczne użytkowanie zgodnie z jego funkcją.
44.	Wydawanie decyzji rekultywacyjnych oraz kontrola ich prawidłowej realizacji	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: STAROSTA TOMASZOWSKI</u> ➤ Zgodnie z danymi przekazanymi przez Starostwo Powiatowe, powierzchnia gruntów zdewastowanych wymagających przeprowadzenia rekultywacji na terenie Miasta Tomaszowa Mazowieckiego wynosi 33,83 ha (całość stanowią grunty zdewastowane działalnością górniczą) (stan na dzień 31.12.2024 r.). W latach 2023-2024 na terenie miasta przeprowadzono (zakończono) rekultywację 9,88 ha gruntów zdewastowanych (rekultywacja w kierunku rolnym). ➤ W katalogu gruntów zdewastowanych mieszczą się m.in. grunty, które utraciły całkowicie wartość użytkową w wyniku działalności przemysłowej polegającej na powierzchniowym wydobywaniu kopaliny (wzrostu poeksploatacyjne). Dla gruntów tych starosta wydaje, zgodnie z art. 22 ust. 1 w związku z art. 5 ust. 1 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, decyzje w sprawach rekultywacji, określające m.in.: osobę obowiązującą do rekultywacji oraz kierunek i termin wykonania rekultywacji gruntów. Na podstawie art. 27 ust. 1 pkt 2 i ust. 3 ww. ustawy starosta przeprowadza co najmniej raz w roku kontrolę wykonania obowiązków rekultywacji gruntów zdewastowanych.
45.	Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony gleb/gruntów (m.in. zapewnienie wysokiego udziału terenów czynnych biologicznie lub	W trakcie realizacji	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> ➤ W latach 2023-2024 nie uchwalono nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Według stanu na 31 grudnia 2024 r. na obszarze miasta obowiązywało 50 MPZP, obejmujących swoimi ustaleniami 19,3% powierzchni Tomaszowa Mazowieckiego. Jednocze-

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty																																																								
	niezabudowanych, ograniczenie wyłączania z użytkowania gruntów rolnych o wysokich klasach bonitacyjnych)		śnie 12 obszarów pozostawało objętych uchwałami o przystąpieniu do sporządzenia MPZP, a prace planistyczne były w toku; łączny obszar roboczy tych opracowań obejmował 27% powierzchni miasta.																																																								
OBSZAR INTERWENCJI: ZASOBY GEOLOGICZNE																																																											
46.	Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż oraz kontrola realizacji ich warunków	Realizowane na bieżąco	PODMIOT REALIZUJĄCY: STAROSTA TOMASZOWSKI, MARSZAŁEK WOJEWÓDZTWA																																																								
			➤ Na terenie Tomaszowa Mazowieckiego udokumentowanych zostało 7 złóż kopalin, w tym 3 złoża piasków formierskich o łącznej powierzchni 4,70 ha oraz zasobach bilansowych wynoszących 860,66 tys. ton, 3 złoża piasków zwykłych o łącznej powierzchni 13,59 ha oraz zasobach bilansowych wynoszących 2 306,1 tys. ton oraz 1 złożo wód termalnych o zasobach bilansowych wynoszących 80,0 m3/h. W latach 2023-2024 eksploatowane były 2 złoża piasku (złożo „Ludwików III” oraz złożo „Wzgórze”), z których łączne wydobycie wyniosło 97 tys. t. Charakterystykę złóż kopalin udokumentowanych na terenie miasta przedstawiono poniżej.																																																								
			<table><tr><th>Nazwa złoża</th><th>Nr złoża</th><th>Stan zagospodarowania</th><th>Kopalina</th><th>Pow. [ha]</th><th>Wydobycie w latach 2023-2024 [tys. t]</th><th>Zasoby bilansowe (31.12.24 r.) [tys. t]</th></tr><tr><td>Ludwików - Pole B</td><td>PF 9439</td><td>eksploatacja złoża zaniechana</td><td>piaski formierskie</td><td>2,06</td><td>-</td><td>573,56</td></tr><tr><td>Ludwików Pole B-1</td><td>PF 17517</td><td>złożo eksploatowane okresowo</td><td>piaski formierskie</td><td>1,55</td><td>-</td><td>119,9</td></tr><tr><td>Ludwików Pole B-2</td><td>PF 17518</td><td>złożo rozpoznane szczegółowo</td><td>piaski formierskie</td><td>1,09</td><td>-</td><td>167,2</td></tr><tr><td>Ludwików III</td><td>KN 9751</td><td>złożo eksploatowane</td><td>piasek</td><td>4,83</td><td>11+7</td><td>603,0</td></tr><tr><td>Tomaszów Mazowiecki</td><td>KN 21449</td><td>złożo rozpoznane szczegółowo</td><td>piasek</td><td>2,88</td><td>-</td><td>866,1</td></tr><tr><td>Wzgórze</td><td>KN 17295</td><td>złożo eksploatowane</td><td>piasek</td><td>5,88</td><td>48+31</td><td>837,0</td></tr><tr><td>Tomaszów Mazowiecki</td><td>WT 20249</td><td>złożo rozpoznane szczegółowo</td><td>wody termalne</td><td>-</td><td>-</td><td>80,0 m3/h</td></tr></table>	Nazwa złoża	Nr złoża	Stan zagospodarowania	Kopalina	Pow. [ha]	Wydobycie w latach 2023-2024 [tys. t]	Zasoby bilansowe (31.12.24 r.) [tys. t]	Ludwików - Pole B	PF 9439	eksploatacja złoża zaniechana	piaski formierskie	2,06	-	573,56	Ludwików Pole B-1	PF 17517	złożo eksploatowane okresowo	piaski formierskie	1,55	-	119,9	Ludwików Pole B-2	PF 17518	złożo rozpoznane szczegółowo	piaski formierskie	1,09	-	167,2	Ludwików III	KN 9751	złożo eksploatowane	piasek	4,83	11+7	603,0	Tomaszów Mazowiecki	KN 21449	złożo rozpoznane szczegółowo	piasek	2,88	-	866,1	Wzgórze	KN 17295	złożo eksploatowane	piasek	5,88	48+31	837,0	Tomaszów Mazowiecki	WT 20249	złożo rozpoznane szczegółowo	wody termalne	-	-	80,0 m3/h
			Nazwa złoża	Nr złoża	Stan zagospodarowania	Kopalina	Pow. [ha]	Wydobycie w latach 2023-2024 [tys. t]	Zasoby bilansowe (31.12.24 r.) [tys. t]																																																		
			Ludwików - Pole B	PF 9439	eksploatacja złoża zaniechana	piaski formierskie	2,06	-	573,56																																																		
			Ludwików Pole B-1	PF 17517	złożo eksploatowane okresowo	piaski formierskie	1,55	-	119,9																																																		
			Ludwików Pole B-2	PF 17518	złożo rozpoznane szczegółowo	piaski formierskie	1,09	-	167,2																																																		
			Ludwików III	KN 9751	złożo eksploatowane	piasek	4,83	11+7	603,0																																																		
			Tomaszów Mazowiecki	KN 21449	złożo rozpoznane szczegółowo	piasek	2,88	-	866,1																																																		
			Wzgórze	KN 17295	złożo eksploatowane	piasek	5,88	48+31	837,0																																																		
Tomaszów Mazowiecki	WT 20249	złożo rozpoznane szczegółowo	wody termalne	-	-	80,0 m3/h																																																					
➤ W latach 2023-2024 Starosta Tomaszowski ani Marszałek Województwa Łódzkiego nie wydali żadnych nowych koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż na terenie Tomaszowa Mazowieckiego. Oznacza to, że w analizowanym okresie nie zwiększono liczby podmiotów uprawnionych do eksploatacji ani nie objęto koncesją nowych złóż dotychczas niewydobywanych.																																																											

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024**

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
47.	Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych w celu przywrócenia wartości przyrodniczych	Zrealizowane	➤ Opisano przy zadaniu nr 44.
48.	Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego ochrony udokumentowanych złóż kopalin oraz obszarów prognostycznych i perspektywicznych występowania złóż kopalin	W trakcie realizacji	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> ➤ W latach 2023-2024 nie uchwalono nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Według stanu na 31 grudnia 2024 r. na obszarze miasta obowiązywało 50 MPZP, obejmujących swoimi ustaleniami 19,3% powierzchni Tomaszowa Mazowieckiego. Jednocześnie 12 obszarów pozostawało objętych uchwałami o przystąpieniu do sporządzenia MPZP, a prace planistyczne były w toku; łączny obszar roboczy tych opracowań obejmował 27% powierzchni miasta.
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW			
49.	Rozwój i doskonalenie gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w celu osiągnięcia korzystniejszych poziomów recyklingu oraz minimalizacji wytwarzania odpadów	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> ➤ W latach 2023–2024 usługę odbioru odpadów komunalnych z terenu Miasta Tomaszowa Mazowieckiego z nieruchomości zamieszkałych realizował Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o.. W ramach systemu spółka odbierała odpady komunalne powstające w gospodarstwach domowych, w tym również z nieruchomości, na których znajdują się domki letniskowe lub inne obiekty wykorzystywane sezonowo. System obejmował odbiór zarówno zmieszanych odpadów komunalnych, jak i odpadów zbieranych selektywnie, w tym papieru, metali, tworzywa sztucznych, szkła, bioodpadów, odpadów wielkogabarytowych, zużytych opon, sprzętu elektrycznego i elektronicznego, a także odpadów budowlanych, rozbiórkowych oraz gleby i ziemi. ➤ Na terenie miasta funkcjonuje Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) przy ul. Henrykowskiej 2/4, prowadzony przez Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej. Punkt umożliwia mieszkańcom nieodpłatne przekazywanie problemowych odpadów, takich jak meble, opony, gruz, tworzywa poremontowe czy zużyta elektronika. ➤ W 2023 roku z terenu miasta odebrano 21 324,5 Mg odpadów komunalnych, z czego 74,5% (15 877,7 Mg) stanowiły odpady zmieszane. W PSZOK zebrano 975,6 Mg odpadów, a łączne koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami – obejmujące odbiór, transport, odzysk, unieszkodliwianie oraz utrzymanie PSZOK – wyniosły 15 978 639,61 zł. Osiągnięty przez miasto poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych wyniósł 22,4%, co oznacza, że nie osiągnięto wymaganego poziomu 35% określonego przepisami dla roku 2023. ➤ W 2024 roku odebrano z terenu miasta 21 809,8 Mg odpadów komunalnych, z czego 75,1% (16 383,9 Mg) stanowiły odpady zmieszane. Do PSZOK dostarczono 953,05 Mg odpadów, natomiast koszt funkcjonowania systemu wyniósł 13 955 334,80 zł. W roku 2024 miasto osiągnęło

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia na poziomie 25,1%, przy wymaganym ustawowo minimum 45%, co oznacza, że również w tym roku poziom nie został spełniony. ➤ Dla porównania, w 2022 r. odebrano 22 432,0 Mg odpadów komunalnych, z czego 16 663,8 Mg (74,3%) stanowiły odpady zmieszane, a poziom recyklingu wyniósł 19,4%. ➤ Analiza danych z lat 2022–2024 wskazuje na dwutorową tendencję w systemie gospodarki odpadami Tomaszowa Mazowieckiego: z jednej strony wzrost poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu z 19,4% (2022) do 25,1% (2024) oraz spadek łącznej ilości odpadów odbieranych z terenu miasta z 22 432,0 Mg (2022) do 21 324,5 Mg (2023) i 21 809,8 Mg (2024) – co należy ocenić pozytywnie; z drugiej strony narastający udział odpadów zmieszanych: 74,3% (2022) → 74,5% (2023) → 75,1% (2024) – co jest zjawiskiem niekorzystnym i ogranicza dalszy wzrost poziomów recyklingu. Priorytety na kolejne lata pozostają bez zmian: podniesienie efektywności selektywnej zbiórki, zwłaszcza w zabudowie wielorodzinnej, oraz wzmocnienie działań edukacyjnych i informacyjnych sprzyjających ograniczaniu wytwarzania odpadów, segregacji u źródła i zwiększaniu odzysku; kluczowe będzie aktywne włączenie mieszkańców we wszystkie etapy systemu, tak aby trend spadku masy odpadów współgrał ze spadkiem udziału frakcji zmieszanej i dojściem do poziomów wymaganych przepisami.
50.	Budowa zintegrowanego systemu gospodarki odpadami na terenie miasta – elementu GOZ (gospodarki o obiegu zamkniętym)	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: ZGWK SP. Z O.O., MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> ➤ Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. realizuje kierunek pełnej gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ), łącząc rozwój infrastruktury zagospodarowania odpadów z modernizacją procesów na oczyszczalni ścieków oraz działaniami edukacyjno-organizacyjnymi Miasta. Kluczowym elementem systemu jest Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) przy ul. Henrykowskiej 2/4, zarządzany przez Spółkę, umożliwiający mieszkańcom nieodpłatne przekazywanie problemowych frakcji (m.in. zużyte meble, opony, gruz i odpady poremontowe i elektroodpady). <u>PSZOK – efekty funkcjonowania:</u> ➤ 2023 r.: zebrano 975,629 Mg odpadów selektywnych. Z PSZOK skorzystało 2 180 mieszkańców. ➤ 2024 r.: zebrano 1 382,627 Mg (wzrost o 406,998 Mg, tj. ok. +41,7% r/r). Liczba korzystających wzrosła do 5 479 mieszkańców (+3 299, ok. +151% r/r). Równolegle 30.09.2024 r. Spółka złożyła do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego wniosek w ramach FELD 2021–2027, Działanie 02.13 GOZ – „Gospodarka odpadami i edukacja ekologiczna na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego” – obejmujący zakup koszy i automatów do zbiórki odpadów segregowanych, celem zwiększenia dostępności i jakości selektywnej zbiórki. <u>Oczyszczalnia ścieków – GOZ w ciągu osadowym:</u> ➤ Oczyszczalnia wdraża rozwiązania GOZ ukierunkowane na usprawnienie ciągu osadowego, odzysk surowców organicznych i mineralnych, odzysk wody z końcowego strumienia ścieków oraz wytwarzanie biogazu na potrzeby energetyczne.

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			➤ 2023 r.: wytwarzanie produktu „Novatom” (produkt procesu przeróbki osadów) - produkcja była wyższa o 420 Mg niż w 2022 r., co pozwoliło zmniejszyć ilość osadu mokrego o 1 090 Mg. Równolegle kontynuowano prace przygotowawcze (konceptcja i dokumentacja) do uruchomienia biogazowni i rozbudowy wężła przeróbki osadu. ➤ 2024 r.: wytworzono 2 626 Mg „Novatomu”, tj. o 1 310 Mg więcej niż w 2023 r., co przełożyło się na redukcję wytworzonego osadu odwodnionego o 4 690 Mg. Kontynuowano działania prowadzące do budowy instalacji fermentacji z kogeneracją (produkcja energii elektrycznej i ciepła z biogazu), wzmacniając fundamenty samowystarczalności energetycznej oczyszczalni. <u>„Tomaszów Mazowiecki bez plastiku” – ograniczanie jednorazowych tworzyw:</u> ➤ Miasto kontynuuje program zainicjowany zarządzeniem Prezydenta Miasta nr 369/2019 z dnia 28.08.2019 r., polegający na rezygnacji w urzędzie, jednostkach organizacyjnych i podczas wydarzeń miejskich z jednorazowych naczyń i sztućców z tworzyw sztucznych na rzecz rozwiązań wielorazowych bądź kompostowalnych/biodegradowalnych, ograniczaniu zużycia papieru (korespondencja elektroniczna) oraz montażu poidłek i stosowaniu dzbanków filtrujących w placówkach – celem redukcji opakowań jednorazowych. Działania były konsekwentnie prowadzone w 2023–2024 r. <u>Wnioski:</u> ➤ Zwiększenie wolumenu odpadów selektywnych przekazywanych do PSZOK oraz znaczący wzrost liczby użytkowników wskazują na rosnącą partycypację mieszkańców i skuteczność systemu selektywnej zbiórki. Postęp w przeróbce osadów (wzrost produkcji „Novatomu” i spadek masy osadów kierowanych do unieszkodliwiania) potwierdza realne wdrażanie zasad GOZ. Równolegle przygotowywana biogazownia wzmacnia dążenie do redukcji śladu środowiskowego i samowystarczalności energetycznej miejskiej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, uzupełniane przez systemowe działania ograniczające zużycie tworzyw jednorazowych. Całość tworzy spójny, rozwijany etapami system cyrkularny w skali miasta.
51.	Systematyczne usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów azbestowych	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> ➤ W 2023 r. na realizację zadania zabezpieczono 125 600,00 zł. Złożono 96 wniosków, z czego 81 zrealizowano. Usunięto 133,395 Mg azbestu. Koszt usunięcia azbestu: 61 467,18 zł. ➤ W 2024 r. na realizację zadania zabezpieczono 79 400,00 zł. Złożono 76 wniosków, z czego 63 zrealizowano. Usunięto 92,950 Mg azbestu. Koszt usunięcia azbestu: 53 524,25 zł. ➤ W okresie dwóch lat usunięto łącznie 226,345 Mg wyrobów zawierających azbest przy koszcie 114 991,43 zł. Utrzymano wysoki poziom realizacji wniosków przy racjonalnym wykorzystaniu zabezpieczonych środków, a działania konsekwentnie redukują zalegający azbest na terenie miasta, ograniczając ryzyka środowiskowe i zdrowotne.

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024**

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
52.	Wdrażanie rozwiązań i systemów o obiegu zamkniętym przez podmioty gospodarcze w celu minimalizacji wytwarzania odpadów innych niż komunalne	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: WYTWÓRCY ODPADÓW INNYCH NIŻ KOMUNALNE</u> ➤ Według danych publikowanych przez GUS w latach 2022–2024 na obszarze miasta odnotowano istotne wahania ilości wytwarzanych odpadów innych niż komunalne: 47,8 tys. ton (2022) → 37,8 tys. ton (2023) → 45,4 tys. ton (2024). Oznacza to spadek o 20,9% r/r w 2023 r. oraz wzrost o 20,1% r/r w 2024 r., przy czym poziom z 2024 r. pozostaje o 5,0% niższy niż w 2022 r.. Spadek w 2023 r. można wiązać z wdrażaniem rozwiązań gospodarki o obiegu zamkniętym (prewencja u źródła, lepsza segregacja i kierowanie strumieni do odzysku/recyklingu, wykorzystanie produktów ubocznych), ale wzrost w 2024 r. sugeruje niewystarczającą stabilność i skalę tych działań lub wpływ czynników produkcyjnych (wahania wolumenów, zmiany asortymentu, procesów, podwykonawców) oraz jakości ewidencji w BDO. ➤ Podsumowując, widoczny spadek względem 2022 roku przy jednoczesnych wahaniami między latami 2023-2024 wskazuje, że potencjał GOZ jest realny, lecz wymaga utrwalenia i standaryzacji, aby trwałe ograniczanie wytwarzania odpadów poza komunalnych było mierzalne i odporne na cykle produkcyjne.
53.	Kontrola gospodarstw domowych w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> ➤ Wydział Podatków i Opłat Urzędu Miasta prowadzi bieżącą weryfikację deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz danych wynikających z tzw. ruchu meldunkowego (urodzenia, meldunki czasowe i stałe, wymeldowania) i zgłoszeń zmian stanu prawnego nieruchomości (sprzedaż, dzierżawa, nabycie spadku, darowizna itp.). W 2023 r. zweryfikowano 883 sprawy (wezwania), a w 2024 r. – 579 (spadek o 304 sprawy, tj. ok. 34,4% r/r). Weryfikacje skutkują aktualizacją liczby mieszkańców przypisanych do nieruchomości, co podnosi szczelność systemu i adekwatność naliczania opłat, a także wzmacniają świadomość ekologiczną mieszkańców poprzez przypominanie o obowiązkach w zakresie gospodarki odpadami i zasadach selektywnej zbiórki. Dzięki temu zapewniana jest większa zgodność ewidencji z faktycznym stanem zamieszkania oraz stabilność finansowa systemu odpadowego.
54.	Kontrola podmiotów gospodarczych w zakresie właściwie prowadzonej gospodarki odpadami	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA W ŁODZI</u> ➤ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi przeprowadził na terenie Tomaszowa Mazowieckiego 15 kontroli obejmujących: przestrzeganie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (obowiązki wytwórców, zbierających, przetwarzających, transportujących, pośredników i sprzedawców odpadów), gospodarowanie odpadami komunalnymi, postępowanie ze zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym oraz recykling pojazdów wycofanych z eksploatacji. ➤ W 5 przypadkach stwierdzono naruszenia polegające m.in. na: naruszeniu warunków zezwoleń na przetwarzanie odpadów, prowadzeniu ewidencji niezgodnie ze stanem rzeczywistym, przetwarzaniu odpadów bez wymaganego zezwolenia, wytwarzaniu odpadów bez wymaganego pozwolenia oraz nieterminowym przekazaniu wymaganych sprawozdań.

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			➤ W następstwie ustaleń pokontrolnych zastosowano środki nadzorcze i sankcje: 3 decyzje o wymierzeniu administracyjnych kar pieniężnych, 2 zarządzenia pokontrolne zobowiązujące do usunięcia nieprawidłowości oraz mandaty karne. Podjęte działania miały charakter zarówno dyscyplinujący, jak i naprawczy, ukierunkowany na przywrócenie zgodności działalności kontrolowanych podmiotów z przepisami gospodarki odpadami.
55.	Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych z zakresu zapobiegania powstawaniu odpadów oraz prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów	Zrealizowane	➤ Opisano przy zadaniu nr 64.
OBSZAR INTERWENCJI: ZASOBY PRZYRODNICZE			
56.	Ustanawianie nowych form ochrony przyrody	Niezrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> ➤ W latach 2023-2024 na terenie Miasta Tomaszowa Mazowieckiego nie ustanowiono nowych form ochrony przyrody. Ostatnie nowe formy w granicach miasta wprowadzono uchwałą Rady Miejskiej nr XXVIII/221/2020 z dnia 28 maja 2020 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody. W analizowanym okresie utrzymano obowiązywanie dotychczasowych form ochrony oraz realizowano bieżące działania związane z ich zachowaniem i opieką.
57.	Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego ochrony zasobów przyrodniczych (form ochrony przyrody, korytarzy ekologicznych, cennych siedlisk przyrodniczych)	W trakcie realizacji	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> ➤ W latach 2023-2024 nie uchwalono nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Według stanu na 31 grudnia 2024 r. na obszarze miasta obowiązywało 50 MPZP, obejmujących swoimi ustaleniami 19,3% powierzchni Tomaszowa Mazowieckiego. Jednocześnie 12 obszarów pozostawało objętych uchwałami o przystąpieniu do sporządzenia MPZP, a prace planistyczne były w toku; łączny obszar roboczy tych opracowań obejmował 27% powierzchni miasta.
58.	Monitoring, ochrona i pielęgnacja istniejących form ochrony przyrody oraz miejsc cennych przyrodniczo	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> ➤ W 2023 roku zrealizowano projekt pn. „Podniesienie standardu i wyposażenie rezerwatu „Niebieskie Źródła” w Tomaszowie Mazowieckim poprzez modernizację infrastruktury służącej ochronie przyrody” - środki w wysokości 2 117 238,66 zł zostały poniesione na: remont alejek polegający na wykonaniu nawierzchni mineralnej w obrzeżu betonowym, remont schodów z wymianą nawierzchni wraz z montażem nowych poręczy i balustrad ocynkowanych malowanych proszkowo, przebudowę pochylni dla osób niepełnosprawnych wraz z montażem nowych poręczy i balustrad stalowych ocynkowanych malowanych proszkowo, wymianę elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, stojaki rowerowe), montaż tablicy interaktywnej tzw. info-kiosku, montaż tablic informacyjnych, remont oraz konserwacja barier drewnianych na wywierzyskach, wymianę barier na jazie, wymianę oświetlenia na LED, rozbudowę monitoringu rezerwatu

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			➤ W 2024 roku wydatkowano 6 835,19 zł na zakup siatki chroniącej drzewa przed bobrami, tablicy informacyjnej, materiałów do naprawy elementów małej architektury oraz usług pielęgnacyjnych w rezerwacie „Niebieskie Źródła”. ➤ W 2023 r. przeprowadzono kompleksowe zabiegi pielęgnacyjne na 9 drzewach pomnikowych: wymieniono stare wiązania linowe i założono 23 nowe oraz usunięto posusz. Koszt zadania wyniósł 18 550 zł. W 2024 r. wykonano usunięcie posuszu na 5 pomnikach przyrody, ponosząc koszt 5 000 zł. Łącznie w latach 2023–2024 poniesiono 23 550 zł na utrzymanie pomników przyrody. Zrealizowane prace poprawiły bezpieczeństwo publiczne (ograniczenie ryzyka upadku konarów), stabilność statyczną drzew (nowe wiązania) oraz kondycję zdrowotną i walory przyrodnicze chronionych egzemplarzy.
59.	Ochrona, pielęgnowanie i utrzymywanie obszarów leśnych w dobrym stanie sanitarnym i porządkowym	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: NADLEŚNICTWO SMARDZEWICE</u> ➤ W latach 2023-2024 prowadzono systematyczne prace z zakresu zagospodarowania i pielęgnacji lasu obejmujące zabiegi hodowlane, odnowienia, trzebieże oraz czyszczenia. Działania te miały na celu utrzymanie właściwego stanu zdrowotnego drzewostanów, poprawę ich odporności biologicznej, a także zapewnienie trwałości ekosystemów leśnych i zachowanie ich funkcji przyrodniczych oraz rekreacyjnych. ➤ W 2023 roku prace wykonano łącznie na powierzchni ponad 70 ha, a ich koszt wyniósł 331 303,50 zł netto. Zakres obejmował m.in.: czyszczenia wczesne i późne, odnowienia, pielęgnacje upraw, poprawki oraz trzebieże wczesne i późne. Największy udział w kosztach miały trzebieże późne (ponad 150 tys. zł) oraz pielęgnacje (ok. 57,5 tys. zł). ➤ W 2024 roku prace prowadzono na powierzchni około 61 ha, przy koszcie 207 671,45 zł netto. Kontynuowano działania w zakresie czyszczeń, pielęgnacji, poprawek i trzebieży, ze szczególnym uwzględnieniem zabiegów poprawiających strukturę drzewostanów i ich stabilność.
60.	Wprowadzanie nowych zadrzewień i zalesień	Zrealizowane	➤ Łącznie w latach 2023-2024 prace z zakresu zagospodarowania lasu objęły obszar 131 ha, a całkowite koszty wyniosły 538 974,95 zł netto. Realizacja tych działań przyczynia się do utrzymania wysokiej jakości drzewostanów miejskich, ograniczenia ryzyka występowania chorób i szkodników oraz zwiększenia retencji wodnej i pochłaniania dwutlenku węgla, co ma istotne znaczenie dla lokalnego mikroklimatu i jakości życia mieszkańców. ➤ W latach 2023-2024 realizowano również systematyczne działania z zakresu ochrony lasu, których celem było ograniczenie szkód powodowanych przez zwierzynę, przeciwdziałanie zanieczyszczeniu terenów leśnych oraz prowadzenie bieżącego monitoringu form ochrony przyrody. W 2023 roku zabezpieczono 7,28 ha upraw leśnych przed zwierzyną, ponosząc koszt 7 280,00 zł netto, a także przeprowadzono sprzątanie terenów leśnych w obrębie Tomaszowa Mazowieckiego o łącznym koszcie 11 753,12 zł netto. W 2024 roku zabezpieczono 6,77 ha upraw leśnych, co wiązało się z wydatkiem 6 020,00 zł netto, natomiast koszt sprzątania terenów leśnych wyniósł 13 737,78 zł netto. Dodatkowo w latach 2023-2024 prowadzono stały monito-

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024**

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			ring form ochrony lasu, obejmujący obserwację stanu zdrowotnego drzewostanów, występowania szkodników oraz skuteczności działań ochronnych. Monitoring prowadzony był ciągle w trakcie roku, a jego zbiorcze zestawienia opracowywano do końca września każdego roku. Zadania te realizowali pracownicy Nadleśnictwa Smardzewice.
61.	Prowadzenie nadzoru nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa (w tym opracowywanie UPUL i ISL)	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: STAROSTA TOMASZOWSKI</u> ➤ Na terenie miasta, w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, w latach 2023-2024 pozyskano łącznie 21 m³ drewna, w tym 15 m³ w 2023 r. oraz 6 m³ w 2024 r. Wolumen pozyskania należy ocenić jako niewielki, co wskazuje na prowadzenie gospodarki leśnej w sposób umiarkowany, zgodny z ustaleniami uproszczonych planów urządzenia lasu (UPUL) lub inwentaryzacji stanu lasu (ISL) i zasadami trwałości, oraz na brak znaczącej presji eksploatacyjnej na drzewostany na obszarze miasta.
62.	Zakładanie, rewitalizacja oraz bieżące utrzymanie i zagospodarowanie terenów zieleni urządzonej i miejsc rekreacyjno-turystycznych	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> ROK 2023: ➤ „Ogrody przyjazne naturze w Tomaszowie Mazowieckim” – etap I (program „Województwo Łódzkie Ogrodem Polski”) - celem projektu było kształtowanie ogólnodostępnych, bezpłatnych przestrzeni zieleni sprzyjających bioróżnorodności oraz adaptacji miasta do zmian klimatu poprzez zwiększenie powierzchni nasadzeń i retencję przyuliczną. Realizacja objęła tworzenie i rewitalizację ogrodów, zakładanie zielonych i kwiatnych alei z wykorzystaniem rodzimych gatunków, bylin i roślin miododajnych, kształtowanie stref przyjaznych ptakom i owadom oraz urządzenie zielonych terenów rekreacyjnych. Zakres rzeczowy – lokalizacje: ➤ Plac Tadeusza Kościuszki (centrum miasta) – nasadzenia roślin ozdobnych i miododajnych, m.in.: cis pospolity, rudbekia błyskotliwa ‘Goldstrum’, gailardia oścista ‘Bijou’, złocień właściwy, jeżówka purpurowa, kocimiętka Faassena ‘Purrsian Blue’, barwinek pospolity ‘Sebastian’, perowskia łobodolistna ‘Little Spire’, funkcie (‘Brim Cup’, ‘Halcyon’, ‘Francee’), tulipany botaniczne ‘Greigii Red’, krokusy ‘Joanna d’Arc’ i ‘Flower Record’. ➤ Miejsce Pamięci Narodowej – obelisk przy ul. Strzeleckiej – nasadzenia cisów, drzew (m.in. śliwa wiśniowa Prunus cerasifera, obw. 10–12), krzewów (pigwowiec japoński) oraz wykonanie trawnika z rolki i łąki kwiatnej. ➤ Zastosowanie gatunków miododajnych (od wiosny do późnej jesieni) zapewnią długą bazę pokarmową dla zapylaczy, wzmacnia bioróżnorodność i tworzy zielone skwery oraz „wyspy chłodu”, pełniące jednocześnie funkcje rekreacyjne. Całkowita wartość projektu wyniosła: 151 835,79 zł; dofinansowanie: 149 894,85 zł. ➤ „Ogrody przyjazne naturze w Tomaszowie Mazowieckim” – etap II (rewitalizacja skweru przy Tomaszowskim Centrum Zdrowia) - założeniem projektu było ukształtowanie dwóch półkoli- stych wnętrz o funkcji wypoczynkowej w otoczeniu nowej zieleni i małej architektury, z podkre- śleniem walorów przyrodniczych oraz komfortu użytkowników. Zakres rzeczowy: trzy pergole

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			z pnącymi powojnikami botanicznymi; nasadzenia zimozielonych cisów, krzewów kwitnących (m.in. lilak Meyera, śnieguliczka), roślin cebulowych (narcyzy) oraz róż okrywowych, czosnków ozdobnych; drugi placyk wyposażony w sześć ławek, otoczony żywopłotami z cisów i kompozycjami bylin; w centrum założenia platan i głąz pamiątkowy z podświetleniem; trawniki z rolki oraz szpalery drzew na łukach ograniczające hałas i zanieczyszczenia: od strony ronda klony 'Drummondii' i jodły kalifornijskie, od strony szpitala ozdobne wiśnie o bordowych liściach; rabata z berberysów (przesadzonych z otoczenia siłowni) i śnieguliczki; elementy pro-bioróżnorodności: 3 domki dla owadów oraz 5 budek lęgowych dla ptaków; mała architektura (pergole, ławki) w jednolitej kolorystyce jasnoszarej; automatyczny system nawadniania dla wszystkich nasadzeń. Efektem jest estetyczna, funkcjonalna i pachnąca przestrzeń odpoczynku, wspierająca bioróżnorodność (pożytki dla zapylaczy) i komfort użytkowników. Całkowita wartość projektu: 178 682,20 zł; dofinansowanie: 125 978,20 zł. ➤ Łączna powierzchnia terenów zieleni należących do Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki wynosi około 633 633 m². Pracownicy Zarządu Dróg i Utrzymania Miasta (ZDiUM) prowadzą regularne, cotygodniowe wizje terenowe, mające na celu ocenę stanu utrzymania zieleni oraz planowanie niezbędnych prac pielęgnacyjnych. Szczególną uwagę zwraca się na stan zdrowotny drzew, które – w związku z postępującymi zmianami klimatycznymi i wzrostem średnich temperatur – coraz częściej wykazują objawy osłabienia, przesuszenia i zamierania. W przypadku drzew z objawami chorobowymi lub zagrażających bezpieczeństwu sporządzana jest dokumentacja techniczno-przyrodnicza, określająca zakres niezbędnych działań: zabiegi pielęgnacyjne, cięcia sanitarne bądź kwalifikacja do usunięcia. ➤ W 2023 roku realizacja zadań związanych z utrzymaniem terenów zieleni miejskiej obejmowała zarówno prace własne ZDiUM, jak i zlecenia realizowane przez podmioty zewnętrzne. Najważniejsze pozycje kosztowe przedstawiały się następująco: zakup kwiatów do nasadzeń w donicach i rabatach miejskich – 31 760,00 zł, zakup drzew do nowych nasadzeń i uzupełnień – 22 559,00 zł, zakup ziemi, nasion, nawozów, palików i innych materiałów ogrodniczych – 17 445,00 zł, usługi zewnętrzne – pielęgnacja, sadzenie i wycinka drzew – 155 270,00 zł, usługi zewnętrzne – pielęgnacja zieleni niskiej (trawniki, krzewy, rabaty) – 35 648,00 zł, pielęgnacja pomników przyrody – 5 000,00 zł, zakup narzędzi do utrzymania zieleni – 13 100,00 zł, zakup materiałów do utrzymania zieleni i elementów małej architektury – 2 840,00 zł, zakup wody do podlewania – 14 832,00 zł. ROK 2024 ➤ Na utrzymanie zieleni w mieście w 2024 r. z budżetu gminy wydatkowano 378.910,44 zł z przeznaczeniem na: zakup sadzonek drzew, kwiatów, roślin, nasion, kory sosnowej, ziemi, narzędzi ogrodniczych do nasadzeń, węża ogrodowego, donic i skrzyni ogrodowych, odstraszaczy ptaków, siatki do ochrony drzew przed bobrami, frezarki do pni, listwy do palikowania,

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			taśmy do mocowania drzew, koszy parkowych, materiałów do naprawy małej architektury, czasopisma „Zieleń Miejska”, wody do podlewania zieleni miejskiej oraz na zabiegi pielęgnacyjne roślin, ekspertyzę ornitologiczną i usługi brakarskiej tj. wyceny powalonych kłód drzew. ➤ Łącznie poniesione nakłady na utrzymanie zieleni miejskiej w latach 2023-2024 odzwierciedlają rosnące potrzeby w zakresie adaptacji przestrzeni miejskiej do zmian klimatycznych oraz ochrony zasobów przyrodniczych Tomaszowa Mazowieckiego. Działania ZDiUM wpisują się w systemowe podejście do zarządzania zielenią miejską, którego celem jest nie tylko estetyka przestrzeni publicznej, lecz także poprawa jakości powietrza, retencja wody opadowej i zwiększenie odporności ekosystemów miejskich. ➤ Wykonanie II etapu inwestycyjnego rewitalizacji Parku Miejskiego „Solidarność”, w ramach którego wykonano prace rozbiórkowe, wycinkowe i pielęgnacyjne związane z drzewostanem, przebudową instalacji oświetlenia, kanalizacji deszczowej wraz z budową systemu retencji wody i systemu nawadniania zieleni. Przebudowany został staw parkowy wraz z remontem przepustu. Wybudowano plac zabaw, scenę plenerową oraz budynek sanitarno-szatniowy. Wykonano również monitoring wizyjny, aleje parkowe, wewnętrzne instalacje wodno-kanalizacyjne, budowę fontanny parkowej, przebudowę schodów terenowych wraz z konserwacją bramy wejściowej oraz wymianą małej architektury. Zadanie finansowane ze środków EOG 2014-2021 oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021.
63.	Wnikliwe prowadzenie postępowań dotyczących wycinki drzew	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> ➤ W 2024 roku przyjęto 174 zgłoszenia zamiaru usunięcia drzew. Równolegle przyjęto do realizacji 127 wniosków o wydanie zezwolenia na usunięcie drzew. Efekty rozpatrywania wniosków przedstawiają się następująco: ➤ 47 decyzji – wydano zezwolenie na usunięcie drzew, ➤ 2 wnioski – przekazano według właściwości, ➤ 5 wniosków – pozostawiono bez rozpoznania z powodu nieusunięcia braków formalnych, ➤ 13 wniosków – wydano postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania (wnioskodawcami były osoby fizyczne, zobowiązane do dokonania zgłoszenia zamiaru usunięcia), ➤ 17 wniosków – odmówiono wydania zezwolenia, ➤ 4 wnioski – wydano decyzje częściowe (zezwolenie dla części drzew i odmowa dla innych), ➤ 12 wniosków – naliczono opłaty za usunięcie drzew z uwagi na kolizję z planowaną inwestycją oraz nałożono obowiązek nasadzeń zastępczych, ➤ 3 wnioski – postępowania umorzono (wycofanie wniosku lub brak obowiązku zezwolenia), ➤ 21 wniosków – nałożono obowiązek nasadzeń zastępczych, ➤ 2 sprawy – pozostawały w toku na dzień 31 grudnia 2024 r. ➤ Ponadto w 2024 r. zakończono 2 sprawy wszczęte w 2022 r.: w jednej naliczono opłatę za usunięcie drzew i nałożono nasadzenia zastępcze, w drugiej – wyłącznie nasadzenia zastępcze.

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			➤ W 2024 r. wszczęto 3 postępowania w sprawie wymierzenia administracyjnych kar pieniężnych za usunięcie drzew bez wymaganego zezwolenia – na dzień 31 grudnia 2024 r. pozostawały bez rozstrzygnięcia. ➤ W 2024 r. wydano 3 decyzje wymierzające administracyjne kary pieniężne: ➤ 7 700,00 zł – wobec osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą, za usunięcie drzew bez zezwolenia, ➤ 1 825,00 zł – wobec osoby fizycznej, za usunięcie bez zezwolenia 1 szt. drzewa gatunku czeremcha zwyczajna (<i>Prunus padus</i>), obwód pnia 85 cm (pomiar na wys. 5 cm), najmniejsze średnice pni: 10, 12 i 15 cm, ➤ 3 955,50 zł – wobec osoby fizycznej, za zniszczenie 3 szt. drzew na terenie miasta. ➤ Powyższe działania potwierdzają systematyczne egzekwowanie przepisów dotyczących usuwania drzew, w tym właściwe stosowanie procedury zgłoszeń i zezwoleń, a także nakładanie naskarżeń zastępczych i sankcji w przypadku naruszeń.
64.	Podnoszenie świadomości przyrodniczej i środowiskowej społeczeństwa oraz promocja walorów przyrodniczych miasta	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> ROK 2023: ➤ Program „EKOpozytywny Tomaszów” stanowi kompleksowe przedsięwzięcie edukacyjne Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki, którego celem jest kształtowanie postaw proekologicznych, upowszechnianie wiedzy z zakresu ochrony środowiska oraz rozwijanie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców. Działania prowadzone w 2023 roku koncentrowały się na edukacji dzieci i młodzieży, aktywizacji społeczności lokalnych oraz popularyzacji praktycznych działań sprzyjających ochronie klimatu, wód i bioróżnorodności. ➤ W ramach programu zrealizowano warsztaty edukacyjne dla dzieci i młodzieży z przedszkoli oraz szkół podstawowych Tomaszowa Mazowieckiego. Zajęcia prowadzone były przez nauczycieli według autorskich scenariuszy dostosowanych do poszczególnych etapów edukacyjnych. Ich tematyka obejmowała m.in. ochronę powietrza, segregację odpadów, oszczędzanie energii i wody, rolę zieleni w przestrzeni miejskiej oraz adaptację do zmian klimatu. Na potrzeby realizacji warsztatów zakupiono materiały dydaktyczne, urządzenia i pomoce edukacyjne. W 2023 roku w zajęciach uczestniczyło ponad 900 uczniów. ➤ Kolejnym elementem projektu była kampania ekologiczna, skierowana do użytkowników Rodzinnych Ogrodów Działkowych (ROD). Obejmowała ona cykl pięciu warsztatów ekologicznych prowadzonych w różnych ogrodach działkowych na terenie miasta. Spotkania dotyczyły m.in. gospodarki odpadami (w tym bioodpadów i recyklingu działkowego), znaczenia bioróżnorodności, sposobów ograniczania niskiej emisji, zasad zrównoważonej uprawy roślin, retencjonowania wód opadowych, tworzenia ogrodów deszczowych i łąk kwietnych, a także odnawialnych źródeł energii w gospodarstwach przydomowych. Uczestnikom przekazano materiały

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			informacyjne oraz drobne upominki o charakterze edukacyjnym, w tym zestawy tzw. „bomb ogrodnika” z mieszanką nasion roślin miododajnych i ziół. ➤ W ramach kampanii zorganizowano również konkurs fotograficzny pn. „EKOpozytywne inwestycje w ROD – Ekologia w obiektywie”, którego celem było promowanie dobrych praktyk ekologicznych w ogrodach działkowych. Do konkursu zgłoszono 6 prac. Rozstrzygnięcie odbyło się 2 grudnia 2023 roku podczas wydarzenia plenerowego promującego projekt. Laureatom przyznano nagrody o tematyce ekologicznej, w tym pojemniki na deszczówkę (min. 600 l) z zestawami przyłączeniowymi, zestawy narzędzi ogrodniczych i systemy podlewania. ➤ Istotnym komponentem projektu było także opracowanie i udostępnienie internetowego kompendium wiedzy ekologicznej, zawierającego: trzy elektroniczne ulotki: „Ochrona zasobów wodnych”, „Segreguj – kompostuj – recykluj”, „Ogród w harmonii z naturą”, kolorowanki edukacyjne dla dzieci (15 stron, format A4), trzy infografiki o tematyce: „Ochrona bioróżnorodności w Twoim ogrodzie”, „Ogrody deszczowe”, „Przepis na kompost - metody przygotowania terenu”. Działania te służyły nie tylko edukacji, lecz również utrwalaniu proekologicznych zachowań wśród mieszkańców, szczególnie w zakresie ograniczania odpadów, retencjonowania wód opadowych i stosowania rozwiązań opartych na przyrodzie (<i>Nature Based Solutions</i>). ➤ W 2023 roku zrealizowano również zadanie inwestycyjno-edukacyjne pn. „Utworzenie punktu dydaktycznego w Przedszkolu nr 12 w Zespole Przedszkolnym w Tomaszowie Mazowieckim przy ul. Kombatantów 1/3”, współfinansowane ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi. Całkowita wartość projektu wyniosła 49 393,82 zł, z czego 44 393,82 zł stanowiło dofinansowanie ze środków WFOŚiGW w ramach konkursu z dziedziny edukacji ekologicznej. ROK 2024: ➤ „Nasze Ekologiczne Pracownie” – realizacja w 2024 r. - w ramach konkursu ogłoszonego przez WFOŚiGW w Łodzi dofinansowanie na utworzenie ekopracowni lub punktów dydaktycznych uzyskały następujące placówki oświatowe w Tomaszowie Mazowieckim: ➤ Szkoła Podstawowa nr 10 – 55 852,05 zł, ➤ Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2 – 59 850,00 zł, ➤ Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4 – 59 899,98 zł, ➤ Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8 – 59 850,00 zł, ➤ Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 9 – 59 905,00 zł. ➤ Realizacja programu „Nasze Ekologiczne Pracownie” stanowi istotny element rozwoju edukacji ekologicznej w Tomaszowie Mazowieckim, umożliwiając uczniom zdobywanie wiedzy poprzez praktyczne doświadczenia i obserwacje przyrodnicze. Dzięki nowoczesnym ekopracowniom szkoły zyskały trwałe zaplecze dydaktyczne sprzyjające kształtowaniu postaw proekologicznych oraz zwiększeniu świadomości w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024**

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			rozwoju. Łączna kwota przyznanego wsparcia wyniosła 295 357,03 zł. Zadania zostały zrealizowane w założonych terminach i prawidłowo rozliczone. <u>PODMIOT REALIZUJĄCY: ZGWK W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM SP. Z O.O.</u> ➤ W 2023 roku Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. konsekwentnie realizował politykę środowiskową, łącząc działalność operacyjną z szerokim zakresem działań edukacyjnych i promujących postawy proekologiczne. Spółka kontynuowała prace pasieczne w obrębie dwóch pasiek utworzonych w 2021 roku, rozwijając lokalną inicjatywę na rzecz ochrony owadów zapylających. Na terenie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) wybudowano ścieżkę ekologiczną, która pełni funkcję dydaktyczną i edukacyjną, przybliżając mieszkańcom zasady segregacji odpadów, recyklingu oraz gospodarki obiegu zamkniętego. Organizowano liczne zajęcia dla dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach, wystawy oraz warsztaty tematyczne, obejmujące zagadnienia ochrony przyrody, znaczenia pszczelarstwa dla ekosystemu, ograniczania zanieczyszczeń i racjonalnego korzystania z zasobów naturalnych. Prowadzone działania miały na celu budowanie świadomości ekologicznej oraz kształtowanie poczucia współodpowiedzialności za stan środowiska wśród mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego. ➤ W 2024 roku Spółka kontynuowała działalność edukacyjną w zakresie ochrony środowiska, w szczególności gospodarki odpadami i racjonalnego korzystania z zasobów naturalnych. Pracownicy ZGWK aktywnie uczestniczyli w licznych wydarzeniach o charakterze edukacyjno-promocyjnym, m.in. w ogólnopolskiej akcji „Zdrowiej i taniej” na Placu Kościuszki, wydarzeniu „Ferie z PCAS-em”, obchodach Światowego Dnia Wody i Dnia Ziemi, a także w ogólnopolskiej kampanii „Sprzątanie Świata”. Spółka brała udział w Akcji „Czysta Rzeka”, piknikach ekologicznych, wydarzeniach promujących odnawialne źródła energii i czyste powietrze, takich jak piknik „Smog, czad i ogień”, oraz w Festiwalu „A może byśmy tak do Tomaszowa” (Dni Tomaszowa). Wszystkie te inicjatywy miały na celu popularyzację wiedzy o ochronie środowiska, odpowiedzialnym gospodarowaniu odpadami i wodą, a także wzmacnianie proekologicznych postaw wśród mieszkańców miasta.
OBSZAR INTERWENCJI: ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI			
65.	Kontrola zakładów przemysłowych (nadzór realizacji przestrzegania przepisów z zakresu ppoż. oraz przeciwdziałania poważnym awariom)	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA W ŁODZI</u> ➤ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi przeprowadził na terenie Tomaszowa Mazowieckiego dwie kontrole podmiotów objętych obowiązkami w obszarze przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym: ROLDROB S.A. (ul. Warszawska 168/172) – 2023 r. oraz BALEX METAL Sp. z o.o. (ul. Spalska 143/155) – 2024 r. ➤ Zakres kontroli obejmował w szczególności ocenę spełniania wymagań organizacyjno-technicznych, funkcjonowania procedur awaryjnych i systemu zarządzania bezpieczeństwem, a także

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2023-2024*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący, opis/przykłady realizacji zadania, poniesione koszty
			kompletności dokumentacji. Nie stwierdzono naruszeń – działalność kontrolowanych zakładów uznano za prowadzoną zgodnie z obowiązującymi wymogami w zakresie zapobiegania poważnym awariom przemysłowym.
66.	Wypożyczenie i wzmocnienie służb ratowniczych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków ekstremalnych zjawisk klimatycznych (silne wiatry, nawałnice, podtopienia, pożary)	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> ➤ W 2023 r. z budżetu Miasta przeznaczono 307 711,85 zł na doposażenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. Środki przeznaczono na zakup niezbędnego sprzętu ratowniczego, wyposażenia samochodów pożarniczych, wyposażenia indywidualnego strażaków, a także na wydatki bieżące związane z funkcjonowaniem OSP, co przełożyło się na wzrost gotowości operacyjnej i bezpieczeństwa działań. ➤ W 2024 roku kontynuowano ten kierunek, finansując analogiczne kategorie wydatków kwotą 347 395,62 zł. Utrzymanie i rozwój potencjału sprzętowego oraz zabezpieczenie kosztów bieżących zapewniły ciągłość i skuteczność działań ratowniczych jednostek OSP na terenie miasta. ➤ W listopadzie 2024 r., po analizie stanu gotowości operacyjnej jednostki, Komenda Główna PSP – w porozumieniu z Prezydentem Miasta Tomaszowa Mazowieckiego – włączyła OSP Nagórzyce do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG). Decyzja ta potwierdza wysoki poziom wyszkolenia, wyposażenia i zaangażowania jednostki oraz zapewnia właściwą realizację zadań z zakresu ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa na obszarze miasta oraz gmin ościennych. Dodatkowym potwierdzeniem pozytywnej oceny było nieodpłatne przekazanie przez Komendę Wojewódzką PSP w Łodzi małego samochodu transportowego, co zwiększyło potencjał logistyczny i gotowość operacyjną OSP Nagórzyce w działaniach ratowniczych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji

3. SYNTETYCZNE PODSUMOWANIE REALIZACJI POŚ W LATACH 2023-2024 WEDŁUG OBSZARÓW INTERWENCJI

Na podstawie szczegółowego opisu realizacji poszczególnych zadań w latach 2023-2024, zawartego w poprzednim rozdziale, przygotowano syntetyczne zestawienie najważniejszych działań z podziałem na wyodrębnione obszary interwencji środowiskowej. Opracowanie stanowi skrótowy przegląd kluczowych przedsięwzięć, zaangażowanych podmiotów, uzyskanych efektów rzeczowych i środowiskowych, a także najistotniejszych wniosków. Ma ono na celu ułatwienie oceny skali, charakteru i skuteczności podejmowanych interwencji w kontekście lokalnej polityki ochrony środowiska oraz zrównoważonego rozwoju Miasta Tomaszowa Mazowieckiego.

3.1. Obszar interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza

W latach 2023-2024 Miasto Tomaszów Mazowiecki konsekwentnie realizowało pakiet interwencji ukierunkowanych na ograniczenie emisji z sektora komunalno-bytowego, poprawę efektywności energetycznej zasobów mieszkaniowych i infrastruktury miejskiej oraz porządkowanie źródeł emisji liniowej. Działania łączono z modernizacją systemu ciepłowniczego, rozbudową sieci gazowej, rozwojem odnawialnych źródeł energii w obiektach użyteczności publicznej i w gospodarstwach domowych, a także z doskonaleniem oferty transportu zbiorowego oraz modernizacją oświetlenia ulicznego. Poniżej przedstawiono syntetyczny przegląd kluczowych przedsięwzięć, ich efektów i wniosków.

Ograniczanie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej budynków

W obszarze termomodernizacji zakończono dwa zadania realizowane przez Tomaszowskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego: w 2023 r. – budynek przy ul. Murarskiej 2/4, w 2024 r. – budynek przy ul. Stolarskiej 9. Równolegle Spółdzielnia Mieszkaniowa „Przodownik” kontynuowała szereg modernizacji energetycznych w budynkach wielorodzinnych.

Na poziomie indywidualnym kluczową rolę odegrał program „Czyste Powietrze”. Do dnia 31.12.2024 r. mieszkańcy złożyli 1 410 wniosków, podpisano 1 201 umów, a 780 przedsięwzięć zrealizowano, co przełożyło się na wypłatę dotacji w wysokości 10 272 972,21 zł. Uzupełniając uruchomiono program „Ciepłe Mieszkanie” (umowa Gmina-WFOŚiGW w Łodzi z 20.06.2024 r.) z pulą 3 521 500 zł na 103 beneficjentów; w 2024 r. zawarto pierwsze 2 umowy, a wdrażanie będzie kontynuowane. W ramach gminnego programu ograniczania niskiej emisji (nabór z dnia 01.06.2024 r.) rozliczono prawidłowo 27 z 31 wniosków, wypłacając łącznie 112 538,00 zł.

NISKA EMISJA – NAJWAŻNIEJSZE DZIAŁANIA

Termomodernizacja i wymiana źródeł ciepła

- „Czyste Powietrze” (stan na 31.12.2024 r.): 1 410 wniosków; 1 201 umów; 780 realizacji; kwota wypłat 10 272 972,21 zł.
- TTBS: zakończone termomodernizacje – ul. Murarska 2/4 (2023), ul. Stolarska 9 (2024).
- SM „Przodownik”: kontynuacja modernizacji energetycznych budynków wielorodzinnych.
- „Ciepłe Mieszkanie”: umowa 20.06.2024 r. (WFOŚiGW Łódź); 103 planowanych beneficjentów; alokacja 3 521 500 zł; 2024 r. – 2 umowy (kontynuacja w latach kolejnych).
- Gminny program (nabór 2024): 31 wniosków; 27 rozliczeń; 112 538,00 zł dotacji

Paliwo gazowe i ciepłownictwo systemowe

W latach 2023–2024 rozbudowano infrastrukturę gazową o 6 305 m nowych odcinków sieci i 230 szt. przyłączy (w 2023 r.: 5 831 m i 175 przyłączy; w 2024 r.: 474 m i 55 przyłączy),

zwiększając dostępność paliwa niskoemisyjnego dla mieszkańców i przedsiębiorstw oraz wspierając odchodzenie od wysokoemisyjnych źródeł ciepła.

W systemie ciepłowniczym ZGC Sp. z o.o. w 2023 r. prowadzono współspalanie biomasy (po aktualizacji pozwolenia zintegrowanego i koncesji), a także zakup ciepła z instalacji OZE (biomasa), co umożliwiło redukcję zużycia miału węglowego o ponad 54% rok-do-roku i obniżyło zapotrzebowanie na uprawnienia do emisji CO₂. W 2024 r. utrzymano kierunek dekarbonizacji: zakupiono 210 593 GJ ciepła z dwóch źródeł opartych na zrębce drzewnej (ponad 63% ciepła wysłanego do sieci), a we własnych kotłach WR-10 spalano pellet drzewny niewymagający naliczania emisji CO₂. Łącznie ograniczono potrzebę zakupu co najmniej 21 900 uprawnień do emisji.

GAZ I CIEPŁO SYSTEMOWE – KLUCZOWE EFEKTY

Rozbudowa sieci i dekarbonizacja ciepłownictwa

- Sieć gazowa (2023-2024): 6 305 m nowych odcinków sieci gazowej; 230 nowych przyłączy (2023 r.: 5 831 m i 175; 2024 r.: 474 m i 55).
- ZGC 2023: współspalanie biomasy i zakup ciepła z OZE → spadek zużycia węgla o >54% r/r.
- ZGC 2024: 210 593 GJ ciepła z OZE (zrębka) – 63% ciepła z biomasy wysłanego do sieci.
- Kotły WR-10: spalanie pelletu wyłączone z obowiązku naliczania emisji CO₂.
- Efekt klimatyczny (2024): ograniczenie zakupu ≥21 900 uprawnień do emisji CO₂ (EUA).

OZE w sektorze publicznym i prywatnym

W 2023 r. Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej uruchomił dwie gruntowe instalacje fotowoltaiczne o mocy do 50 kW każda (ujęcie wody Białobrzegi – ul. Wilcza 83 oraz siedziba – ul. Kępa 19), poprawiając samowystarczalność energetyczną obiektów. Miejski Zakład Komunikacyjny zainstalował PV 13,65 kW na bazie przy ul. Warszawskiej 109/111. W lipcu 2024 r. na dachu budynku A Urzędu Miasta zamontowano instalację PV o mocy 46,96 kW (93 moduły). ZGC Sp. z o.o. w 2024 roku uruchomił dwie gruntowe instalacje PV po 49,14 kW (łącznie moc 98,28 kW) na terenie między ul. Sikorskiego i Wierzbową.

Równolegle realizowano dofinansowania z programu „Mój Prąd”. W latach 2023–2024 powstało łącznie 111 mikroinstalacji PV o mocy 652,835 kW, zainstalowano 13 magazynów energii, 9 magazynów ciepła, 7 systemów zarządzania energią i 4 pompy ciepła. Wypłacone dofinansowanie wyniosło 963 460,25 zł przy kosztach kwalifikowanych 3 597 454,28 zł.

ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII – PUBLICZNE I PRYWATNE

Instalacje PV i urządzenia towarzyszące

- Program „Mój Prąd” (2023-2024): 111 instalacji PV; 652,835 kW; 13 magazynów energii; 9 magazynów ciepła; 7 systemów zarządzania energią; 4 pompy ciepła; 963 460,25 zł dofinansowania; 3 597 454,28 zł kosztów kwalifikowanych.
- ZGWK (2023 r.): dwie instalacje PV o mocy do 50 kW – ujęcie Białobrzegi (ul. Wilcza 83) i siedziba (ul. Kępa 19).
- MZK (2023 r.): instalacja PV o mocy 13,65 kW – baza ul. Warszawska 109/111.
- Urząd Miasta (2024 r.): instalacja PV o mocy 46,96 kW (budynek A).
- ZGC (2024): 2 instalacje PV o łącznej mocy 98,28 kW – między ul. Sikorskiego i Wierzbową.

Modernizacja oświetlenia ulicznego

Projekt „Wymiana oświetlenia ulicznego ze sterowaniem logicznym wraz ze skablowaniem sieci wysokiego i średniego napięcia” uzyskał w listopadzie 2023 r. promesę dofinansowania

w ramach Programu Inwestycji Strategicznych „Polski Ład”. Po przetargu wartość dofinansowania wynosi 14 830 479,00 zł przy koszcie całkowitym 16 478 310,00 zł. W 2024 r. wykonano dokumentację oraz dostawy i montaż opraw LED, wysięgników i przewodów dla linii kablowych i napowietrznych. Projekt zapewni redukcję zużycia energii, standaryzację i cyfryzację systemu oraz poprawę niezawodności zasilania dzięki skablowaniu.

OŚWIETLENIE ULICZNE – MODERNIZACJA

Polski Ład – sterowanie logiczne i skablowanie

- Promesa dofinansowania: 20.11.2023 r.; dofinansowanie 14 830 479,00 zł; koszt całkowity 16 478 310,00 zł.
- Zakres: wymiana opraw na LED, sterowanie logiczne, skablowanie sieci WN i SN.
- Postęp 2024: dokumentacja, dostawy i montaż opraw, wysięgników i przewodów.
- Efekty: redukcja zużycia energii i emisji CO₂, standaryzacja i cyfryzacja systemu, wyższa niezawodność zasilania.

Emisje liniowe i transport zbiorowy

W celu ograniczenia wtórnego unosu pyłu z dróg prowadzono systematyczne prace utrzymaniowe. W 2023 r. wyrównano 358 053 m² nawierzchni nieutwardzonych, zużywając 1 297,80 t tłucznia; wykonano remonty cząstkowe przy użyciu remontera „Patcher” (53,44 t emulsji i 8 t mieszanki QPR 2000). W 2024 r. wyrównano 223 574 m², zużywając 982,44 t tłucznia; remonty cząstkowe masą mineralno-bitumiczną pochłonęły 46,85 t mieszanki.

W raportowanych latach zrealizowano również szereg istotnych inwestycji drogowych (m.in. przebudowy ulic Fabrycznej, Modrej, Osiedlowej, Ostrowskiego, Niemcewicza, Długiej – etap I; budowa ulic na osiedlu Ludwików – etap II; poprawa dostępu do terenów rekreacyjno-sportowych; infrastruktura dla budowy hospicjum).

Transport zbiorowy poddano optymalizacji. W 2023 roku system obejmował 21 linii (387 km), 143 924 kursy i 460 przystanków; wykonano 1 109 182 wozokilometrów, przewożąc 3 003 850 pasażerów. Nowy rozkład – przygotowany po badaniach popytu z 2022 r. i konsultacjach społecznych (18.09-09.10.2023) – wdrożono 15.01.2024 r. Po zmianach sieć liczyła 22 linie (380 km), 135 400 kursów i 476 przystanków; wykonano 1 281 049 wozokilometrów, a liczba pasażerów wzrosła do 3 434 140 (+14,3% r/r). Ponad 99% pracy przewozowej w obu latach realizowały autobusy hybrydowe, co stabilizuje emisyjność systemu. Dodatkowo 16.12.2024 r. MZK podpisał z NFOŚiGW umowę na dofinansowanie zakupu 2 autobusów elektrycznych z infrastrukturą ładowania (KPO); koszt całkowity 9 471 000,00 zł, dofinansowanie 6 058 000,00 zł.

Łączne wydatki na transport i łączność z budżetu miasta wyniosły 51,447 mln zł w 2023 r. i 47,685 mln zł w 2024 r., w tym na drogi publiczne gminne odpowiednio 34,331 mln zł i 30,568 mln zł.

TRANSPORT ZBIOROWY I EMISJE LINIOWE – NAJWAŻNIEJSZE DANE

Utrzymanie dróg i optymalizacja MZK

- Utrzymanie dróg (2023): wyrównania 358 053 m²; 1 297,80 t tłucznia; remonty: 53,44 t emulsji i 8 t mieszanki QPR.
- Utrzymanie dróg (2024): wyrównania 223 574 m²; 982,44 t tłucznia; remonty 46,85 t masy bitumicznej.
- MZK – nowy rozkład od 15.01.2024 r.; 22 linie; 380 km; 135 400 kursów; 476 przystanków.
- Ruch pasażerski: 3 003 850 (2023 r.) → 3 434 140 (2024 r.) [+14,3%]; wozokilometry w mieście: 1,109 mln → 1,281 mln [+15,5%].

- Flota: ponad 99% pracy przewozowej autobusami hybrydowymi (2023–2024).
- KPO (umowa 16.12.2024 r.): 2 autobusy elektryczne + infrastruktura; koszt 9 471 000 zł; dofinansowanie 6 058 000 zł.
- Łączne wydatki miasta na transport i łączność: 51,447 mln zł (2023) i 47,685 mln zł (2024); w tym na drogi gminne: 34,331 mln zł i 30,568 mln zł.

Działania kontrolne w zakresie spalania odpadów

Straż Miejska prowadziła kontrole palenisk pod kątem termicznego przekształcania odpadów. W 2023 r. przeprowadzono 98 kontroli, stwierdzając 23 naruszenia (23,5%); nałożono mandaty na 4 450 zł, pobrano 2 próbki popiołu, z czego 1 potwierdziła spalanie substancji zakazanych (wniosek do sądu). W 2024 r. zintensyfikowano działania – 254 kontrole, 18 naruszeń (7,1%); mandaty łącznie 4 450 zł; 5 próbek, 1 potwierdzona – sprawa kierowana do sądu. Spadek odsetka naruszeń przy większej liczbie kontroli wskazuje na postępującą dyscyplinę użytkowników źródeł ciepła i skuteczność prewencji.

EGZEKOWANIE PRZEPISÓW – KONTROLE PALENISK

Straż Miejska (2023–2024)

- 2023 r.: 98 kontroli; 23 naruszenia (23,5%); mandaty 4 450 zł; 2 próbki popiołu, z czego 1 potwierdziła spalanie substancji zakazanych (skierowano wniosek do sądu).
- 2024 r.: 254 kontrole; 18 naruszeń (7,1%); mandaty 4 450 zł; 5 próbek popiołu, z czego 1 potwierdziła spalanie substancji zakazanych (skierowano wniosek do sądu).
- Trend: większa skala kontroli i spadek odsetka naruszeń – skuteczność prewencji

Efekty środowiskowe – jakość powietrza

Analiza danych ze stacji GIOŚ przy ul. Św. Antoniego 43/45 (pył PM10 i benzo(a)piren) wskazuje na utrzymanie dopuszczalnych poziomów pyłu PM10 oraz stopniową poprawę wskaźników B(a)P. Średnioroczne stężenie PM10 wyniosło 26,4 µg/m³ zarówno w 2023, jak i 2024 r., przy 19 i 24 dniach z przekroczeniem 50 µg/m³ (poniżej dopuszczalnych 35 dni/rok). W zakresie B(a)P odnotowano spadek z 2,5 ng/m³ (2023) do 2,0 ng/m³ (2024), jednak poziom docelowy 1 ng/m³ pozostaje przekroczony. Na tle 2022 r. widoczna jest nieznaczna poprawa dla pyłu PM10 (27,2 → 26,4 µg/m³) i wyraźna redukcja stężenia B(a)P (3,0 → 2,0 ng/m³).

JAKOŚĆ POWIETRZA – STACJA GIOŚ (ul. Św. Antoniego 43/45)

Pył PM10 i benzo(a)piren

- pył PM10: stężenie roczne 26,4 µg/m³ (2023 i 2024); liczba dni >50 µg/m³: 19 i 24 – brak przekroczeń poziomów dopuszczalnych.
- Benzo(a)piren: stężenie roczne 2,5 → 2,0 ng/m³ (2023 → 2024); poziom docelowy 1 ng/m³; – znaczna poprawa ale poziom docelowy B(a)P nadal przekroczony.
- Trend 2022 vs 2024: pył PM10 27,2 → 26,4 µg/m³ (-2,9%); B(a)P 3,0 → 2,0 ng/m³ (-33%).

Wnioski i podsumowanie

Pakiet interwencji podjęty w latach 2023-2024 tworzy spójny system działań ograniczających emisje: termomodernizacje i wymiana źródeł ciepła w budynkach, rosnący udział ciepła z biomasy w systemie ZGC i rozwój prosumenckich OZE, rozbudowa sieci gazowej, modernizacja oświetlenia oraz poprawa standardu utrzymania i infrastruktury drogowej. Skuteczność potwier-

dzają: stabilizacja stężeń PM10 poniżej wartości dopuszczalnych, spadek liczby naruszeń podczas kontroli palenisk oraz rosnące wykorzystanie transportu zbiorowego po optymalizacji siatki połączeń. Jednocześnie utrzymujące się przekroczenia poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu wskazują na konieczność kontynuacji działań w sektorze komunalno-bytowym – priorytetem powinna pozostać eliminacja indywidualnych, nieefektywnych źródeł ciepła na paliwa stałe, dalsza intensyfikacja programów wsparcia, rozwój przyłączy do ciepła systemowego i gazu oraz działania edukacyjne i kontrolne.

3.2. Obszar interwencji: zagrożenia hałasem

Hałas drogowy

W latach 2023-2024 na klimat akustyczny Tomaszowa Mazowieckiego w największym stopniu oddziaływały przedsięwzięcia realizowane w ramach obszaru „Ochrona klimatu i jakości powietrza”, w tym modernizacja i remonty nawierzchni dróg, rozwój infrastruktury rowerowej, optymalizacja komunikacji miejskiej oraz sukcesywna wymiana taboru na pojazdy nisko- i zero-emisyjne. Na tle roku bazowego 2022 długość dróg rowerowych wzrosła z 31,2 km do 36,1 km w 2024 r., co oznacza przyrost o 4,9 km (+15,7%). Poprawa stanu nawierzchni ogranicza hałas toczenia i oddziaływanie nierówności jezdni, natomiast zwiększanie udziału transportu zbiorowego i ruchu rowerowego prowadzi do zmniejszenia natężenia ruchu samochodowego – głównego źródła hałasu komunikacyjnego. Wprowadzenie od 15 stycznia 2024 r. nowego rozkładu jazdy MZK, wzrost liczby pasażerów do 3 434 140 (w 2024 r., +14,3% r/r) oraz utrzymywanie ponad 99% pracy przewozowej autobusami hybrydowymi, a także zawarta 16 grudnia 2024 r. umowa na zakup dwóch autobusów elektrycznych z infrastrukturą ładowania, sprzyjają redukcji hałasu silnikowego, zwłaszcza w strefach zamieszkania i w centrum miasta. Łącznie działania te tworzą spójny mechanizm ograniczania uciążliwości akustycznych i poprawy komfortu życia mieszkańców.

ZAGROŻENIA HAŁASEM – NAJWAŻNIEJSZE DZIAŁANIA

Modernizacje dróg, transport zbiorowy, tabor nisko-/zeroemisyjny, drogi rowerowe

- Modernizacja i remonty nawierzchni dróg → redukcja hałasu toczenia i nierówności jezdni.
- Infrastruktura rowerowa: długość dróg 31,2 km (2022) → 36,1 km (2024) [+4,9 km].
- Optymalizacja sieci MZK (wejście 15.01.2024 r.) - wzrost liczby pasażerów 3 003 850 → 3 434 140 (+14,3% r/r).
- Flota MZK: >99% pracy przewozowej autobusami hybrydowymi; umowa z 16.12.2024 r. na 2 autobusy elektryczne (KPO).
- Efekt kierunkowy: stopniowa poprawa klimatu akustycznego – redukcja emisji hałasu drogowego w centrum i strefach zamieszkania.

Działalność kontrolna

Nadzór nad dotrzymaniem wymagań w zakresie emisji hałasu do środowiska był prowadzony przez WIOŚ w Łodzi. W latach 2023-2024 przeprowadzono trzy kontrole podmiotów. W jednym przypadku stwierdzono naruszenie obowiązku wykonania okresowych pomiarów hałasu wynikających z przepisów i/lub decyzji administracyjnych. W postępowaniu pokontrolnym nałożono mandat karny, a podmiot zobowiązano do bieżącej weryfikacji oddziaływania akustycznego i zapewnienia zgodności działalności z normami ochrony środowiska.

Wnioski i podsumowanie

Dalsza poprawa klimatu akustycznego powinna opierać się na kontynuacji modernizacji nawierzchni w ciągach o największym ruchu, konsekwentnym wzmacnianiu roli transportu

zbiorowego oraz rozbudowie infrastruktury rowerowej jako realnej alternatywy dla ruchu samochodowego, a także na utrzymaniu kierunku elektryfikacji taboru. Równolegle istotne jest systematyczne egzekwowanie wymagań pomiarowych wobec podmiotów zobowiązanych i terminowe prowadzenie oceny oddziaływania akustycznego.

3.3. Obszar interwencji: pola elektromagnetyczne (PEM)

Synteza działań i wyników (2023–2024)

Monitoring pól elektromagnetycznych w środowisku jest prowadzony przez Inspekcję Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. W 2024 r., w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ), wykonano na terenie Tomaszowa Mazowieckiego pomiary w trzech stałych punktach pomiarowych: przy skrzyżowaniu ul. Kolbe i ul. Kombatantów (2,5 V/m, tj. 8,9% progu dopuszczalnego 28 V/m), przy skrzyżowaniu ul. Niskiej i ul. Modrej (1,4 V/m; 5,0% progu) oraz przy ul. Benniego 7 (<0,8 V/m; <2,9% progu). We wszystkich przypadkach odnotowano poziomy wielokrotnie niższe od wartości dopuszczalnych (nie stwierdzono żadnych przekroczeń).

PEM – WYNIKI PMŚ 2024 R.

Próg referencyjny: 28 V/m (najniższa wartość dopuszczalna)

- pomiar PEM: ul. Kolbe/Kombatantów: 2,5 V/m → 8,9% progu 28 V/m.
- pomiar PEM: ul. Niska/Modra: 1,4 V/m → 5,0% progu 28 V/m.
- pomiar PEM: ul. Benniego 7: <0,8 V/m → <2,9% progu 28 V/m.
- WNIOSKI: Brak przekroczeń poziomów dopuszczalnych PEM; bardzo niskie wartości.

Równolegle Starosta Tomaszowski prowadził obsługę administracyjną instalacji emitujących PEM na terenie miasta. W latach 2023–2024 przyjęto łącznie 61 zgłoszeń (w tym 50 aktualizacji/zmian: 26 w 2023 r. i 24 w 2024 r., oraz 11 zgłoszeń nowych instalacji: 4 w 2023 r. i 7 w 2024 r.). W analizowanym okresie złożono 53 sprawozdania z pomiarów poziomów PEM (23 w 2023 r., 30 w 2024 r.). Nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych poziomów PEM.

NADZÓR ADMINISTRACYJNY – ZGŁOSZENIA I SPRAWOZDANIA

Starosta – instalacje emitujące PEM (2023–2024)

- 61 zgłoszeń instalacji PEM z terenu miasta: 50 aktualizacji/zmian (2023: 26; 2024: 24) i 11 nowych (2023: 4; 2024: 7)
- 53 sprawozdania z pomiarów poziomów PEM (2023: 23; 2024: 30).
- Nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów PEM.

Wnioski i podsumowanie

Na podstawie wyników PMŚ oraz sprawozdań pomiarowych instalacji objętych zgłoszeniami należy stwierdzić, że tło PEM w Tomaszowie Mazowieckim kształtuje się na poziomach znacznie niższych od wartości dopuszczalnych. Wskazana jest kontynuacja monitoringu w stałej sieci PMŚ oraz konsekwentne egzekwowanie terminowego wykonywania pomiarów okresowych i rzetelnego raportowania przez podmioty eksploatujące instalacje.

3.4. Obszar interwencji: ochrona wód i gospodarka wodno-ściekowa

W latach 2023–2024 miasto konsekwentnie wzmacniało infrastrukturę wodociągową i kanalizacyjną, poprawiając niezawodność systemu, bezpieczeństwo dostaw wody i efektywność

oczyszczania ścieków. Równolegle rozwijano zielono-błękitną infrastrukturę zwiększającą retencję wód opadowych oraz intensyfikowano nadzór nad gospodarką nieczystościami ciekłymi. Mimo odnotowanych postępów infrastrukturalnych, stan wód powierzchniowych w zlewniach obejmujących obszar miasta pozostaje niezadowalający, co potwierdza skalę uwarunkowań zewnętrznych (presje punktowe i rozproszone) oraz konieczność dalszych działań systemowych.

Wodociągi – rozwój sieci i inwestycje

Długość sieci wodociągowej wzrosła z 200,1 km (2022) do 202,3 km (2024), tj. o 2,2 km (+1,10%), a liczba przyłączy zwiększyła się z 7 766 do 7 873 (+107, +1,38%). Jednocześnie ograniczono awaryjność sieci z 124 zdarzeń (2022) do 77 (2024), co oznacza spadek o 47 przypadków (-37,9%). W 2023 r. zrealizowano „Modernizację ujęcia wody Białobrzegi” (ul. Wilcza 83), obejmującą m.in. budowę dwóch stalowych zbiorników naziemnych (2×150 m³), przepompownię II stopnia z automatyką oraz przebudowę instalacji; wartość zadania 2 297 523,20 zł netto (pożyczka NFOŚiGW 2 099 000,00 zł). W 2024 roku ZGWK zawarł z NFOŚiGW umowę pożyczki na 73 800 000,00 zł dla projektu „Budowa stacji uzdatniania wody wraz z ujęciami głębinowymi” (SUW „Milenijna” – odwierty S-11, S-11A, S-12), co zwiększy bezpieczeństwo i ciągłość dostaw, wprowadzi nowoczesne procesy uzdatniania oraz wzmocni odporność systemu na skutki zmian klimatu.

INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA - ROZWÓJ

Długość sieci, przyłącza, awaryjność, inwestycje

ROZWÓJ:

- Długość sieci: 200,1 → 202,3 km (2022 r.→2024 r.) [+2,2 km; +1,10%].
- Przyłącza: 7 766 → 7 873 szt. (2022 r.→2024 r.) [+107; +1,38%]
- Awaryjność sieci: 124 → 77 zdarzeń (2022 r.→2024 r.) [-47; -37,9%]

KLUCZOWE INWESTYCJE:

- „Modernizacja ujęcia wody Białobrzegi” (2023): dwa stalowe naziemne zbiorniki 2×150 m³, przepompownia II-go stopnia z automatyką, przebudowa instalacji; wartość 2 297 523 zł netto (pożyczka NFOŚiGW 2 099 000 zł)
- SUW „Milenijna” (umowa pożyczki NFOŚiGW 12.11.2024 r.): 73 800 000 zł – odwierty S-11, S-11A (rezerwowa), S-12 z badaniami hydrogeologicznymi; cel: ciągłość i odporność dostaw, nowoczesne procesy uzdatniania, niezawodność i bezpieczeństwo zasilania miasta.

Kanalizacja i oczyszczanie ścieków

Długość sieci kanalizacyjnej zwiększono z 182,9 km do 189,4 km (+6,5 km; +3,55%), a liczba przyłączy wzrosła z 6 736 do 6 954 (+218; +3,24%). Ilość odebranych ścieków bytowych wzrosła z 2 620,2 do 2 717,1 tys. m³ (+96,9 tys. m³; +3,70%). W 2024 r. na oczyszczalni ścieków przy ul. Henrykowskiej 2/4 zmodernizowano reaktor biologiczny 10B (wymiana paneli napowietrzających), co poprawiło efektywność napowietrzania i warunki procesów biologicznych.

INFRASTRUKTURA KANALIZACYJNA - ROZWÓJ

Długość sieci, przyłącza, ilość ścieków, inwestycje

ROZWÓJ:

- Długość sieci: 182,9 → 189,4 km (2022 r.→2024 r.) [+6,5 km; +3,55%].
- Przyłącza: 6 736 → 6 954 szt. (2022 r.→2024 r.) [+218; +3,24%].
- Ścieki bytowe odebrane: 2 620 → 2 717 tys. m³ (2022 r.→2024 r.) [+97 tys. m³; +3,70%].

INWESTYCJE NA OCZYSZCZALNI:

- Wymiana paneli napowietrzających (komora 1) i uszkodzonych paneli (komora 2) w reaktorze 10B przy ul. Henrykowskiej 2/4 - Efekt: efektywniejsze napowietrzanie i lepsze warunki dla procesów biologicznych oczyszczania.

Ewidencja i kontrola – zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie

W 2023 r. zinventaryzowano 1 142 zbiorniki bezodpływowe (2 809 użytkowników) oraz 168 przydomowych oczyszczalni ścieków; przeprowadzono 520 kontroli (umowy, częstotliwość opróżnień, dowody opłat, uprawnienia przedsiębiorców). W 2024 r. liczba zbiorników spadła do 1 112 (-30 r/r), liczba użytkowników do 2 516, a liczba POŚ wzrosła do 184. Nadzór zintensyfikowano do 810 kontroli (+55,8% r/r). Trend ograniczania korzystania ze zbiorników bezodpływowych przy równoczesnym wzroście liczby POŚ oraz zwiększona skala kontroli sprzyjają ograniczaniu nielegalnych zrzutów i poprawie standardów sanitarnych.

EWIDENCJA I KONTROLA – ZBIORNIKI BEZODPŁYWOWE I POŚ

Nadzór nad gospodarką nieczystościami ciekłymi

- 2023 r.: 1 142 szamba; 2 809 użytkowników; 168 POŚ; 520 kontroli.
- 2024 r.: 1 112 szamba; 2 516 użytkowników; 184 POŚ; 810 kontroli.
- Zakres weryfikacji: umowy z uprawnionymi podmiotami, częstotliwość opróżnień, dowody opłat, legalność usług.

Zielono-błękitna infrastruktura i retencja

W 2023 r. w ramach zadania „Nasz klimat, nasz temat” doposażono przestrzeń publiczną w elementy małej retencji i zieleni (8 zbiorników na deszczówkę, 6 mobilnych donic, 12 pergoli, 5 zielonych przystanków). W 2024 r. zrealizowano „Kieszonkowy Park Różany” (ul. Zagajnikowa 7 i ul. Akacyjowa 6–8) o wartości 297 074,52 zł – z nawodnieniem, nasadzeniami, małą architekturą i elementami pro-bioróżnorodności. Inwestycje te zwiększają retencję, poprawiają mikroklimat i jakość przestrzeni.

RETENCJA – ZIELONO-BŁĘKITNA INFRASTRUKTURA

Przestrzeń publiczna i mała retencja

- „Nasz klimat, nasz temat” (2023 r.): 8 zbiorników na deszczówkę, 6 mobilnych donic, 12 pergoli, 5 zielonych przystanków.
- Kieszonkowy „Park Różany” (2024 r.): zagospodarowanie terenu przy ul. Zagajnikowej 7 oraz Akacyjowej 6-8 (nawodnienie, nasadzenia, pergole, ławki, kosze, lampy solarne, poidła i budki dla ptaków).
- Efekt: wzrost retencji, bioróżnorodności i jakości przestrzeni.

Stan wód powierzchniowych – wyzwania

Monitoring w latach 2023–2024 obejmował JCWP: Pilica (od zb. Sulejów do ujścia), Wolbórka (od dopływu spod Będzelina do ujścia) oraz Czarna Bielina. Utrzymują się negatywne oceny wynikające z elementów biologicznych (fitobentos, makrofity, makrobezkręgowce, ichtiofauna), fizykochemicznych (m.in. substancje rozpuszczone, wapń, pH, formy azotu i fosforu) oraz chemicznych (PBDE, fluoranten, heptachlor, benzo(a)piren, benzo(b)fluoranten, benzo(g,h,i)-perylen). Do głównych presji w skali regionu należą: zrzuty punktowe ścieków, zanieczyszczenia

ze źródeł rozproszonych (spływy z terenów rolniczych i zurbanizowanych), depozycja atmosferyczna, nieszczelne zbiorniki bezodpływowe, nadmierny pobór wód, bariery hydrotechniczne oraz ekstremalne zjawiska pogodowe.

STAN WÓD POWIERZCHNIOWYCH – WYZWANIA

JCWP: Pilica (od zb. Sulejów), Wolbórka, Czarna Bielina

- Monitorowane w latach 2023–2024 JCWP obejmujące zlewnie na obszarze miasta – utrzymują zły stan
- Czynniki: elementy biologiczne (fitobentos, makrofity, makrobezkręgowce, ichtiofauna) i fizykochemiczne (substancje rozpuszczone, Ca, pH, formy azotu i fosforu)
- Substancje chemiczne: m.in. PBDE, fluoranten, heptachlor, benzo(a)piren, benzo(b)-fluoranten, benzo(g,h,i)perylen
- Główne presje (wg GIOŚ RWMS Łódź): zrzuty punktowe, źródła rozproszone (spływy rolnicze i miejskie), depozycja atmosferyczna, nieszczelne zbiorniki, nadmierny pobór wód, bariery hydrotechniczne, ekstremalne zjawiska pogodowe (susze).

Wnioski i podsumowanie

Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej, poprawa niezawodności sieci, inwestycje w kluczowe ujęcia i stacje uzdatniania oraz działania retencyjne i kontrolne przekładają się na trwałe wzmocnienie bezpieczeństwa wodnego miasta. Priorytetem na kolejne lata powinny być: (1) dalsze zwiększanie stopnia skanalizowania i ograniczanie korzystania ze zbiorników bezodpływowych (przy równoległym wzroście POŚ tam, gdzie sieć jest nieuzasadniona), (2) sukcesywne przyłączanie nowych odbiorców do sieci wod.-kan., (3) kontynuacja modernizacji oczyszczalni i systemów sterowania/napowietrzania, (4) rozwój zielono-błękitnej infrastruktury i retencji, (5) wzmocnienie nadzoru nad zrzutami oraz źródłami rozproszonymi, w tym gospodarką wodami opadowymi, co jest kluczowe w kontekście utrzymującego się złego stanu wód powierzchniowych.

3.5. Obszar interwencji: gleby i powierzchnia ziemi

Utrzymanie czystości i porządku

W latach 2023-2024 miasto prowadziło systematyczne prace porządkowe w przestrzeni publicznej. Skala utrzymania czystości objęła pasy drogowe na 224 ulicach o łącznej powierzchni 301 703 m², tereny komunalne o pow. ok. 120 000 m² oraz zieleń urządzoną o pow. 198 000 m². Obsługa koszy ulicznych wzrosła z 975 (2023) do 1 037 (2024), a utrzymaniem objęto 258 przystanków komunikacyjnych. Wydatki na oczyszczanie miasta wyniosły 348 246,38 zł w 2023 r. oraz 383 149,26 zł w 2024 r. Komponent partycypacyjny realizowano poprzez kampanię „Sprzątanie Świata”. W 2023 r. wzięło w niej udział 3 900 uczestników (dzieci i młodzież), zbierając 1,630 Mg odpadów; w 2024 r. – 3 709 uczestników zebrało 2,200 Mg.

UTRZYMANIE CZYSTOŚCI I PORZĄDKU

Zakres prac porządkowych w przestrzeni publicznej

- Pasy drogowe: sprzątanie i koszenie na 224 ulicach, 301 703 m².
- Tereny komunalne: ok. 120 000 m²; tereny zielone (parki, skwery, zieleńce): 198 000 m².
- Kosze uliczne objęte obsługą: 975 (2023 r.) → 1037 (2024 r.).

- Przystanki komunikacyjne w utrzymaniu: 258.
 - Wydatki na oczyszczanie miasta: 348 246,38 zł (2023 r.) + 383 149,26 zł (2024 r.).
- Akcje „Sprzątanie Świata”:
- Uczestnicy (dzieci i młodzież): 3 900 (2023 r.) → 3 709 (2024 r.).
 - Zebrane odpady: 1,63 Mg (2023 r.) → 2,20 Mg (2024 r.).

Rekultywacja gruntów

W zakresie rekultywacji, zgodnie z danymi Starostwa Powiatowego, powierzchnia gruntów zdegradowanych na terenie miasta wymagających przywrócenia wartości użytkowych wynosi 33,83 ha (degradacja górnicza; stan na 31.12.2024 r.). W latach 2023–2024 zakończono rekultywację łącznie 9,88 ha (kierunek rolny), co odpowiada ok. 29,2% obszaru wymagającego działań; do rekultywacji pozostaje ok. 23,95 ha.

REKULTYWACJA GRUNTÓW

Zdegradowane tereny (górnictwo) i postęp 2023–2024

- Tereny wymagające rekultywacji (31.12.2024): 33,83 ha (100%)
- Zrekultywowano w latach 2023–2024: 9,88 ha (29,2%) – kierunek rolny
- Pozostało do rekultywacji: 23,95 ha.

Wnioski i podsumowanie

Utrzymanie wysokiej intensywności prac porządkowych i zieleni, przy stopniowym zwiększaniu standardu (obsługa koszy, przystanki), skutecznie ogranicza zaśmiecanie i wtórne zanieczyszczenia gleb w pasach drogowych i przestrzeniach publicznych. Rekultywacja 9,88 ha potwierdza realny postęp w porządkowaniu terenów zdegradowanych (poeksploatacyjnych), jednak skala pozostałych potrzeb (ok. 23,95 ha) wymaga kontynuacji działań.

3.6. Obszar interwencji: gospodarka odpadami

Odpady komunalne

W latach 2023-2024 masa odpadów komunalnych odebranych z terenu miasta zmniejszyła się względem 2022 r. (22 432,0 Mg) i ustabilizowała na poziomach 21 324,5 Mg (2023) oraz 21 809,8 Mg (2024). Jednocześnie odnotowano niekorzystny wzrost udziału frakcji zmieszanej: 74,3% (2022) → 74,5% (2023) → 75,1% (2024). Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu wzrósł z 19,4% (2022) do 22,4% (2023) i 25,1% (2024), lecz nie osiągnął progów wymaganych przepisami (2023: 35%, deficyt 12,6 p.p.; 2024: 45%, deficyt 19,9 p.p.). Z punktu widzenia organizacyjnego pozytywny jest spadek rocznych wydatków na gospodarkę odpadami komunalnymi z 16 535 861,33 zł (2023) do 14 566 091,33 zł (2024), tj. 1 969 770,00 zł (-11,9%), przy zbliżonej masie odpadów i stabilnym poziomie dostaw do PSZOK (975,60 Mg w 2023 r. i 953,05 Mg w 2024 r., spadek o 2,3%).

ODPADY KOMUNALNE

Masa łączna i udział frakcji zmieszanej, poziomy recyklingu, PSZOK, koszty (2023-2024)

WOLUMEN I UDZIAŁ FRAKCJI ZMIESZANEJ:

- 2022: 22 432,0 Mg (zmieszane: 16 663,8 Mg; 74,3%) (bazowo).
- 2023: 21 324,5 Mg (zmieszane: 15 877,7 Mg; 74,5%)
- 2024: 21 809,8 Mg (zmieszane: 16 383,9 Mg; 75,1%)

- Trend: spadek masy względem 2022 roku przy jednoczesnym wzroście udziału frakcji zmieszanej (74,3% → 75,1%).

POZIOMY RECYKLINGU OSIĄGNIĘTE PRZEZ MIASTO:

- 2022: 19,4% (bazowo)
- 2023: 22,4% – wymóg 35% → deficyt 12,6 p.p.
- 2024: 25,1% – wymóg 45% → deficyt 19,9 p.p.
- Postęp 2022→2024: +5,7 p.p. – konieczna intensyfikacja selektywnej zbiórki (zwłaszcza w zabudowie wielorodzinnej).

PUNKT SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW KOMUNALNYCH (PSZOK):

- 975,60 Mg (2023).
- 953,05 Mg (2024).

KOSZTY GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI:

- Koszty systemu: 16 535 861,33 zł (2023) → 14 566 091,33 zł (2024) [-1 969 770 zł; -12%].
- Wniosek: spadek kosztów r/r przy zbliżonej masie odpadów – kontynuować optymalizację strumieni i logistyki.

Usuwanie azbestu

W latach 2023-2024 z obszaru miasta usunięto łącznie 226,345 Mg wyrobów zawierających azbest, ponosząc 114 991,43 zł łącznych kosztów (średnio ok. 508 zł/Mg). W 2023 r. zrealizowano usuwanie 133,395 Mg (koszt 61 467,18 zł, ok. 461 zł/Mg) przy 81 zakończonych sprawach spośród 96 wniosków, natomiast w 2024 r. – 92,950 Mg (koszt 53 524,25 zł, ok. 576 zł/Mg) przy 63 realizacjach na 76 wniosków. Skutkiem tych działań jest systematyczne zmniejszanie zasobów zalegającego azbestu i ograniczanie ryzyk środowiskowych oraz zdrowotnych dla mieszkańców miasta.

USUWANIE AZBESTU – EFEKTY 2023-2024

Realizacja wniosków, masy i koszty

- 2023: wnioski 96, zrealizowane 81; usunięto 133,395 Mg; koszt 61 467,18 zł (461 zł/Mg).
- 2024: wnioski 76, zrealizowane 63; usunięto 92,950 Mg; koszt 53 524,25 zł (576 zł/Mg).
- Łącznie 2023-2024: 226,345 Mg; koszt 114 991,43 zł (średnio 508 zł/Mg); 172 wnioski, w tym 144 zrealizowane.

Nadzór i kontrola

Wydział Podatków i Opłat Urzędu Miasta prowadził bieżącą weryfikację deklaracji opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz danych z ewidencji ludności i zmian stanu prawnego nieruchomości. Zweryfikowano 883 sprawy w 2023 r. i 579 w 2024 r. Weryfikacje skutkowały aktualizacją liczby mieszkańców przypisanych do nieruchomości, co zwiększa szczelność systemu i adekwatność naliczania opłat; równocześnie wzmacniały świadomość obowiązków w zakresie selektywnej zbiórki. Efektem jest lepsza zgodność ewidencji z faktycznym stanem zamieszkania oraz większa stabilność finansowa systemu.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi przeprowadził na terenie miasta 15 kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie gospodarki odpadami (m.in. obowiązki wytwórców, zbierających, przetwarzających, transportujących, pośredników i sprzedawców odpadów, postępowanie ze zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym oraz recykling

pojazdów wycofanych z eksploatacji). W 5 przypadkach stwierdzono naruszenia, w tym: naruszenie warunków zezwoleń na przetwarzanie, prowadzenie ewidencji niezgodnie ze stanem rzeczywistym, przetwarzanie bez wymaganego zezwolenia, wytwarzanie odpadów bez wymaganego pozwolenia oraz nieterminowe przekazywanie sprawozdań. Zastosowano środki nadzorcze i sankcje: 3 decyzje o nałożeniu administracyjnych kar pieniężnych, 2 zarządzenia pokontrolne zobowiązujące do usunięcia nieprawidłowości oraz mandaty. Działania te miały charakter dyscyplinujący i naprawczy, ukierunkowany na przywrócenie zgodności działalności kontrolowanych podmiotów z przepisami.

KONTROLE I NADZÓR – 2023-2024

Rozróżnienie: gmina (deklaracje) vs WIOŚ (podmioty gospodarcze)

- UM – weryfikacja składanych deklaracji o wysokości opłaty za gosp. odp. komunalnymi: 883 (2023 r.) → 579 (2024 r.); efekt: uszczelnienie ewidencji i prawidłowość naliczeń.
- WIOŚ – kontrole podmiotów gospodarczych: 15 kontroli; naruszenia w 5 przypadkach; środki: 3 decyzje karne administracyjne, 2 zarządzenia pokontrolne, mandaty.
- Cel i skutek: dyscyplinowanie i przywracanie zgodności z przepisami, poprawa rzetelności systemu i ograniczanie ryzyk środowiskowych.

Wnioski i priorytety

Priorytety na kolejne lata pozostają bez zmian: podniesienie efektywności selektywnej zbiórki, zwłaszcza w zabudowie wielorodzinnej, oraz wzmocnienie działań edukacyjnych i informacyjnych sprzyjających ograniczaniu wytwarzania odpadów, segregacji u źródła i zwiększaniu odzysku; kluczowe będzie aktywne włączenie mieszkańców we wszystkie etapy systemu, tak aby trend spadku masy odpadów współgrał ze spadkiem udziału frakcji zmieszanej i dojściem do poziomów recyklingu wymaganych przepisami.

3.7. Obszar interwencji: zasoby przyrodnicze

W latach 2023–2024 na terenie miasta prowadzono równoległe działania na rzecz ochrony form przyrody, zagospodarowania i ochrony lasów oraz podnoszenia jakości i odporności zieleni miejskiej. Interwencje łączy cel: poprawa stanu środowiska, bezpieczeństwa publicznego i komfortu życia mieszkańców przy jednoczesnym wzmacnianiu bioróżnorodności i adaptacji do zmian klimatu.

Formy ochrony przyrody

W 2023 roku zrealizowano projekt „Podniesienie standardu i wyposażenie rezerwatu przyrody Niebieskie Źródła w Tomaszowie Mazowieckim poprzez modernizację infrastruktury służącej ochronie przyrody”, finansując modernizację infrastruktury (alejki z nawierzchnią mineralną, remont schodów i pochylni z nowymi poręczami i balustradami, wymiana małej architektury, montaż info-kiosku i tablic, konserwacja i wymiana barier, wymiana oświetlenia na LED, rozbudowa monitoringu). Łączny wydatek wyniósł 2 117 238,66 zł.

W 2024 r. przeznaczono 6 835,19 zł na doposażenie i prace pielęgnacyjne na terenie rezerwatu (m.in. siatki przeciw bobrom, tablice, naprawy małej architektury).

Równoległe realizowano utrzymanie pomników przyrody: w 2023 r. przeprowadzono kompleksowe zabiegi na 9 drzewach (23 nowe wiązania, usunięcie posuszu) za 18 550 zł; natomiast w 2024 r. usunięto posusz na 5 pomnikach (5 000 zł). Łączne nakłady na pomniki przyrody w analizowanym okresie wyniosły 23 550 zł. Efektem jest poprawa bezpieczeństwa i statyki drzew oraz podniesienie walorów przyrodniczych rezerwatu.

FORMY OCHRONY PRZYRODY – REZERWAT I POMNIKI

Rezerwat „Niebieskie Źródła” oraz pomniki przyrody

- 2023 r.: projekt „Podniesienie standardu i wyposażenie rezerwatu przyrody Niebieskie Źródła w Tomaszowie Mazowieckim poprzez modernizację infrastruktury służącej ochronie przyrody” - nakłady 2 117 238,66 zł
- 2024 r.: doposażenie i pielęgnacja rezerwatu – 6 835,19 zł (siatki ochronne na drzewa, tablica informacyjna, naprawy małej architektury, usługi pielęgnacyjne).
- Pomniki przyrody: 2023 r. – kompleksowe zabiegi na 9 drzewach (23 nowe wiązania, usunięcie posuszu), 18 550 zł; 2024 – usunięcie posuszu na 5 pomnikach, 5 000 zł.

Lasy – zagospodarowanie i ochrona (Nadleśnictwo Smardzewice)

W latach 2023–2024 Nadleśnictwo Smardzewice prowadziło na terenie miasta systematyczne prace z zakresu zagospodarowania lasu (zabiegi hodowlane, odnowienia, trzebieże, czyszczenia). W 2023 r. objęto pracami ponad 70 ha, przy koszcie 331 303,50 zł netto; w 2024 r. ok. 61 ha, przy koszcie 207 671,45 zł netto. Łącznie w okresie sprawozdawczym wykonano prace na 131 ha za 538 974,95 zł netto, co służy poprawie kondycji i stabilności drzewostanów, a także zwiększeniu ich odporności biologicznej. Działania ochronne obejmowały zabezpieczenia upraw przed zwierzyną (2023: 7,28 ha – 7 280,00 zł; 2024: 6,77 ha – 6 020,00 zł), sprzątanie terenów leśnych (2023: 11 753,12 zł; 2024: 13 737,78 zł) oraz całoroczny monitoring stanu zdrowotnego lasów ze zbiorczymi zestawieniami do końca września każdego roku.

LASY – ZAGOSPODAROWANIE I OCHRONA (NADLEŚNICTWO)

Zabiegi hodowlane, odnowienia, trzebieże, czyszczenia, sprzątanie, monitoring

ZAGOSPODAROWANIE LASÓW:

- 2023: prace na ok. 70 ha; koszt 331 303,50 zł netto (m.in. czyszczenia wczesne i późne, odnowienia, pielęgnacje upraw, poprawki, trzebieże).
- 2024: prace na ok. 61 ha; koszt 207 671,45 zł netto (kontynuacja zabiegów z naciskiem na poprawę struktury i stabilności drzewostanów).
- Łącznie 2023–2024: 131 ha; 538 974,95 zł netto.

OCHRONA LASÓW:

- Zabezpieczenia upraw przed zwierzyną: 2023 r. – 7,28 ha; 2024 r. – 6,77 ha.
- Sprzątanie terenów leśnych: 2023 r. – koszt: 11 753,12 zł; 2024 r. – koszt: 13 737,78 zł.
- Monitoring lasu: całoroczny, ze zbiorczymi zestawieniami do końca września każdego roku.

Zieleń miejska – utrzymanie, pielęgnacja i projekty

Zarząd Dróg i Utrzymania Miasta prowadzi cotygodniowe wizje terenowe, planując zabiegi pielęgnacyjne ze szczególnym uwzględnieniem drzew narażonych na skutki zmian klimatu (susza, osłabienie, zamieranie). Wydatki na utrzymanie zieleni wyniosły 304 724,42 zł w 2023 r. oraz 378 910,44 zł w 2024 r., obejmując m.in. zakup materiału roślinnego i ogrodniczego, elementy małej architektury, usługi pielęgnacyjne i ekspertyzy oraz wodę do podlewania.

Zrealizowano projekt „Ogrody przyjazne naturze w Tomaszowie Mazowieckim”, którego celem jest tworzenie ogólnodostępnych przestrzeni zieleni sprzyjających bioróżnorodności i retencji przyulicznej; nasadzenia i aranżacje wykonano m.in. na Placu Tadeusza Kościuszki, przy obelisku na ul. Strzeleckiej oraz na skwerze przy Tomaszowskim Centrum Zdrowia. Zrealizowano

także II etap rewitalizacji Parku Miejskiego „Solidarność” (finansowanie: EOG 2014-2021 i Norweski Mechanizm Finansowy 2014-2021) – zakres obejmował prace przy drzewostanie, modernizację oświetlenia i kanalizacji deszczowej, budowę systemów retencji i nawadniania, przebudowę stawu i przepustu, wykonanie alei, placu zabaw, sceny plenerowej, budynku sanitarno-szatniowego, fontanny, instalacji wewnętrznych, monitoringu oraz wymianę małej architektury i konserwację bramy wejściowej.

ZIELEŃ MIEJSKA – UTRZYMANIE, PROJEKTY

Przeglądy terenowe, prace, koszty, realizowane inwestycje

UTRZYMANIE:

- Cotygodniowe wizje terenowe – ocena stanu zieleni, kwalifikacja zabiegów (pielęgnacja, cięcia sanitarne, usunięcia w razie zagrożenia).
- Koszty utrzymania: 2023 – 304 724,42 zł; 2024 – 378 910,44 zł.
- Zakres finansowany: materiał roślinny i ogrodniczy, narzędzia i osprzęt, elementy małej architektury, usługi pielęgnacyjne i ekspertyzy (m.in. ornitologiczna, brakarska), woda do podlewania.

INWESTYCJE:

- „Ogrody przyjazne naturze” – cel: ogólnodostępne, bezpłatne przestrzenie zieleni wspierające bioróżnorodność i adaptację do zmian klimatu (większe nasadzenia, retencja przyuliczna, strefy dla ptaków i owadów). Lokalizacje: Plac Tadeusza Kościuszki (centrum), Miejsce Pamięci Narodowej – obelisk przy ul. Strzeleckiej, skwer przy Tomaszowskim Centrum Zdrowia.
- Park Miejski „Solidarność” – II etap rewitalizacji - zakres: prace rozbiórkowe, wycinkowe i pielęgnacyjne drzewostanu; przebudowa oświetlenia i kanalizacji deszczowej; system retencji wody i nawadniania; przebudowa stawu parkowego i przepustu; nowe aleje, plac zabaw, scena plenerowa, budynek sanitarno-szatniowy, fontanna, instalacje wewnętrzne, monitoring, przebudowa schodów, konserwacja bramy, nowa mała architektura.

Podsumowanie

Inwestycje w rezerwat i pomniki przyrody, prace zagospodarowania i ochrony lasów oraz zwiększenie nakładów na utrzymanie zieleni miejskiej składają się na spójny kierunek poprawy jakości zasobów przyrodniczych miasta. Połączenie infrastruktury pro-przyrodniczej (rewitalizacje, retencja, oświetlenie LED, monitoring) z działaniami pielęgnacyjnymi i edukacyjno-rekreacyjnymi wzmacnia bioróżnorodność, podnosi bezpieczeństwo i komfort użytkowania terenów zielonych oraz buduje odporność ekosystemów na skutki zmian klimatu.

3.8. Obszar interwencji: zagrożenia poważnymi awariami

Kontrole WIOŚ

W latach 2023–2024 nadzór nad bezpieczeństwem przemysłowym na terenie miasta potwierdził zgodność działalności kontrolowanych zakładów z wymaganiami w zakresie zapobiegania poważnym awariom. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi przeprowadził dwie kontrole: w 2023 r. w spółce ROLDROB S.A. (ul. Warszawska 168/172) oraz w 2024 r.

w spółce BALEX METAL Sp. z o.o. (ul. Spalska 143/155). Zakres obejmował wymagania organizacyjno-techniczne, funkcjonowanie procedur awaryjnych i systemu zarządzania bezpieczeństwem oraz kompletność dokumentacji. Nie stwierdzono naruszeń.

NADZÓR WIOŚ – ZAPOBIEGANIE POWAŻNYM AWARIOM

Kontrole zakładów, zgodność z wymogami

- 2023 r.: ROLDROB S.A., ul. Warszawska 168/172 – kontrola wymagań organizacyjno-technicznych, procedur awaryjnych i SZB; brak naruszeń.
- 2024 r.: BALEX METAL Sp. z o.o., ul. Spalska 143/155 – analogiczny zakres; brak naruszeń.
- Wniosek: funkcjonowanie procedur i dokumentacji spełnia wymagania w zakresie zapobiegania poważnym awariom przemysłowym.

Ochotnicze Straże Pożarne

Równolegle miasto wzmacniało zabezpieczenie operacyjne jednostek OSP: w 2023 roku wydatkowano 307 711,85 zł na doposażenie (sprzęt ratowniczy, wyposażenie pojazdów, środki indywidualne, koszty bieżące), a w 2024 r. – 347 395,62 zł na analogiczne kategorie. W listopadzie 2024 r., po pozytywnej ocenie stanu gotowości, OSP Nagórzyce włączono do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG). Decyzji towarzyszyło nieodpłatne przekazanie małego samochodu transportowego przez KW PSP w Łodzi, co zwiększyło potencjał logistyczny jednostki. Działania te przełożyły się na wzrost poziomu przygotowania do reagowania na zdarzenia o charakterze awaryjnym na obszarze miasta i gmin ościennych.

ZABEZPIECZENIE OPERACYJNE – OSP

Sprzęt ratowniczy, wyposażenie pojazdów i indywidualne, wydatki bieżące, KSRG

DOPOSAŻENIE OSP:

- 2023 r.: 307 711,85 zł – doposażenie jednostek (sprzęt ratowniczy, wyposażenie pojazdów, środki indywidualne).
- 2024 r.: 347 395,62 zł – kontynuacja finansowania (analogiczne kategorie).
- Efekt: wzrost gotowości operacyjnej i bezpieczeństwa działań na obszarze miasta.

KSRG – WŁĄCZENIE OSP NAGÓRZYCE (XI 2024):

- Pozytywna ocena gotowości operacyjnej, wyszkolenia i wyposażenia – warunek włączenia do KSRG spełniony.
- Wsparcie KW PSP w Łodzi: nieodpłatne przekazanie małego samochodu transportowego – wzmocnienie potencjału logistycznego.
- Skutek: lepsze zabezpieczenie przeciwpożarowe i ratownicze miasta oraz gmin ościennych.